

SZENTES VÁROS
TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI KONCEPCIÓJA

2005. DECEMBER

CONTEX MÉRNÖKI IRODA KKT.

SZENTES VÁROS

TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI KONCEPCIÓJA

I. rész
Szentes város helyzetének értékelése

II. rész
Településfejlesztési koncepció

Szentes Város Önkormányzatának megbízásából

készítette

a Contex Mérnöki Iroda

6726 Szeged, Bérkert u. 91.
Telefon/fax: (62) 439-001
e-mail: contex@freemail.hu

A településfejlesztési koncepció készítésének vezetője:

Dr. Mészáros György
ügyvezető

Munkatársak:

Nagy Orsolya
környezetkutató geográfus

Kiss Judit
közgazdász

Koordinátor:

Juhász Márta
Szentes város főépítésze

Szentes, 2005. december hó

TARTALOMJEGYZÉK

Bevezetés	3
A településfejlesztési koncepció jelentősége	3
A településfejlesztés és a településrendezés törvényi háttere	3
A koncepció érvényesülése és az önkormányzat feladatai	5
A fenntarthatóság és a városfejlesztés kapcsolata	5
Szentés város településfejlesztési koncepciójának szerkezete	7
I. rész	
Szentés város helyzetének értékelése	
I. Szentés város története	9
II. A település környezete	11
II.1. Természeti környezet	11
II.2. Épített környezet	15
II.2.1. Településszerkezet	15
II.2.2. Lakásállomány változása	15
II.2.3. Közlekedési infrastruktúra	18
II.2.4. Vízzolgáltatás, szennyvízelvezetés és tisztítás, belvízvédelem, csapadékvíz elvezetés	21
II.2.5. Távhőszolgáltatás	21
II.2.6. Gázellátás	21
II.2.7. Villamos energia	22
II.2.8. Kommunikációs infrastruktúra	22
II.2.9. Műemlékvédelem	24
II.2.10. Hulladékgazdálkodás	27
II.2.11. Zöldfelületek gondozása	29
II.2.12. Környezetvédelmi beruházások	29
III. A városi társadalom helyzete	31
III.1. A népesség számának alakulása	31
III.2. Népesedési folyamatok	32
III.2.1. Születés	32
III.2.2. Halálozás	33
III.2.3. Természetes népmozgalom	34
III.3. Vándorlás	35
III.4. Várható népességszám	36
III.5. A munkaerőpiac helyzete	37
IV. Az intézményekkel való ellátottság Szentésen	40
IV.1. Közoktatás, oktatási intézmények	40
IV.2. Egészségügyi és szociális intézmények	46
IV.2.1. Egészségügyi intézmények	46

IV.2.2. Szociális intézmények	47
IV.3. Közművelődés, kulturális intézmények	49
IV.4. Szabadidős- és sportlétesítmények	52
IV.5. Igazgatási és társadalmi intézmények	53
V. A gazdaság helyzete	55
V.1. Mezőgazdaság	55
V.2. Ipar	58
V.3. Kereskedelem, szolgáltatások	61
V.4. Turizmus	61
VI. Szentés és térsége térszerkezeti összefüggései, külső kapcsolatai	64

II. rész

Településfejlesztési koncepció

I. SWOT analízis	68
II. A fejlesztés célrendszere	71
A fejlesztés célrendszerének indoklása	72
III. A fejlesztési prioritásokhoz kapcsolódó programok	73
Komfortos város	73
Művelt város	74
Innovatív vállalkozások városa	74
Vendégváró város	75
Szolgáltató és támogató város	75

Mellékletek

1. számú melléklet: A középiskolások fórumán készült SWOT analízis	77
2. számú melléklet: A Városrendezési-, fejlesztési és Környezetvédelmi Bizottság ülésén készült SWOT analízis	79
3. számú melléklet: A lakossági kérdőívek kiértékelése	81
4. számú melléklet: Az intézményi kérdőívek kiértékelése	92

BEVEZETÉS

A TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI KONCEPCIÓ JELENTŐSÉGE

A mai világban a települések igen sokrétű társadalmi és gazdasági kapcsolatrendszerben működnek. Egy térségi központi szerepet betöltő város esetében fontos, hogy meghatározza egyrészt helyét és szerepét ebben a kapcsolati rendszerben, másrészt világosan definiálja egyedi fejlődési irányát közép- és hosszú távon.

A koncepció készítésének célja, hogy legalább középtávon (10-15 év) határozza meg Szentés város társadalmi és gazdasági életének jövőjét, és programjavaslataival eszközrendszert adjon a város fejlesztésének megvalósításához.

A koncepció jelentőségét emeli, hogy nemcsak a településrendezési tervet készíti elő, hanem a városfejlesztési törekvések és irányelvek olyan rendszere kerül kidolgozásra, amely képes a mindenkori képviselőtestület döntéseit megalapozni, ezáltal segítve Szentés város kiegyensúlyozott fejlődését.

A koncepció feladata, hogy a széleskörű adatgyűjtésen alapuló helyzetértékelésre építve meghatározza a város jövőképét megvalósító átfogó fejlesztési célokat és a konkrét fejlesztési programok kidolgozásához szükséges prioritásokat, irányelveket.

A TELEPÜLÉSFEJLESZTÉS ÉS A TELEPÜLÉSRENDEZÉS TÖRVÉNYI HÁTTERE

Az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII törvény (továbbiakban: Étv.) 2. § 27. pontja szerint a településfejlesztési koncepció a településrendezési tervet megalapozó, az önkormányzati településfejlesztési döntéseket rendszerbe foglaló, önkormányzati határozattal jóváhagyott dokumentum.

Az Étv. 7. § szerint:

(1) A településrendezés célja a települések terület-felhasználásának és infrastruktúra-hálózatának kialakítása, az építés helyi rendjének szabályozása, a környezet természeti, táji és épített értékeinek fejlesztése és védelme, továbbá az országos, a térségi, a települési és a jogos magánérdekek összhangjának megteremtése, az érdekütközések feloldásának biztosítása, valamint az erőforrások kíméletes hasznosításának elősegítése.

(2) A településrendezés feladata, hogy a település területének, telkeinek felhasználására és beépítésére vonatkozó helyi szabályok kialakításával:

- a) meghatározza a település összehangolt, rendezett fejlődésének térbeli-fizikai kereteit;
- b) a település adottságait és lehetőségeit hatékonyan kihasználva elősegítse annak működőképességét a környezeti ártalmak legkisebbre való csökkentése mellett;
- c) biztosítsa a település (településrészek) megőrzésre érdemes jellegzetes, értékes szerkezetének, beépítésének, építészeti és természeti arculatának védelmét.

(3) A településrendezés eszközei:

- a) a településfejlesztési koncepció, amelyet a települési önkormányzat képviselő-testülete határozattal állapít meg (2. § 26. pont);

- b) a településszerkezeti terv, amelyet az önkormányzati településfejlesztési döntés figyelembevételével a települési önkormányzat képviselő-testülete dolgoztat ki, és határozattal állapít meg (2. § 28. pont);
- c) a helyi építési szabályzat és a szabályozási terv, amelyet a településszerkezeti terv alapján a települési önkormányzat képviselő-testülete dolgoztat ki, és rendelettel állapít meg (2. § 10. és 19. pont).

Az Étv. részletesebben is meghatározza a településrendezés feladatait:

8. § A településrendezés során biztosítani kell a területeknek a közérdeknek megfelelő felhasználását a jogos magánérdekekre tekintettel, az emberhez méltó környezet folyamatos alakítását, értékeinek védelmét, figyelembe véve:

- a) az egészséges lakó- és munkakörülmények, a népesség biztonságának általános követelményeit,
- b) a népesség demográfiai fejlődését, a lakosság lakásszükségletét,
- c) a lakosság fizikai, szellemi és lelki igényeit, különös tekintettel a családok, a fiatalok, az idősek, a korlátozott képességűek igényeire, az oktatás, a sport, a szabadidő és az üdülés, valamint a társadalmi szervezetek, egyházak működési feltételeinek lehetőségeire,
- d) a megőrzésre érdemes történeti vagy településképi jelentőségű településrészek és az építészeti örökség védelmét, felújítását és továbbfejlesztését, valamint az értékes építmény és tájrészlet látványát (rálátás), továbbá az ingatlanról feltáruzó kilátás védelmét, annak mértékéig, hogy az érintett telkek szabályos beépítését ne akadályozza,
- e) a környezet-, a természetvédelem, a tájhasználat és a tájkép formálásának összehangolt érdekeit, különös tekintettel a víz, a levegő, a talaj, a klíma és az élővilág védelmére,
- f) a lakosság megélhetését, ellátását biztosító gazdasági érdekeket, a munkahelyek megőrzésének és új munkahelyek teremtésének érdekeit, a mező- és az erdőgazdaság, a közlekedés, a posta és a hírközlés, az ellátás, különösképpen az energia- és a vízellátás, a hulladékeltávolítás és -elhelyezés, a szennyvízelhelyezés és -kezelés valamint a nyersanyaglelőhelyek biztosítását,
- g) a honvédelem és a polgári védelem érdekeit,
- h) a területtel és a termőfölddel való takarékos gazdálkodást,
- i) az arra alkalmas természeti adottságok gyógyászati hasznosításának elősegítését és védelmét.

A településfejlesztési koncepcióban a 8. §-ban előírt feladatok teljesülését vizsgáljuk meg és a szükséges tennivalókra (programokra), az azokkal kapcsolatos településfejlesztési döntésekre teszünk javaslatokat.

A KONCEPCIÓ ÉRVÉNYESÜLÉSE ÉS AZ ÖNKORMÁNYZAT FELADATAI

A településfejlesztési koncepció jóváhagyása a jogszabály szerint az önkormányzat feladata éppúgy, mint a koncepció alapján készülő rendezési terveké, de a benne megfogalmazott területi vonatkozású döntések nemcsak az önkormányzat tevékenységére irányadók, hanem az egész város fejlődésére jelentős befolyást gyakorolnak.

A településfejlesztési koncepció megvalósítása, kereteinek kitöltése tehát mindannyiunk; szentesiek, itt tevékenykedő vállalkozások és az önkormányzat feladata és egyben lehetősége is.

Ebben a közös munkában az önkormányzat részvállalását az önkormányzati törvény is megszabja:

„8. §

(1) A települési önkormányzat feladata a helyi közszolgáltatások körében különösen: a településfejlesztés, a településrendezés, az épített és természeti környezet védelme, a lakásgazdálkodás, a vízrendezés és a csapadékvíz elvezetés, a csatornázás, a köztemető fenntartása, a helyi közutak és közterületek fenntartása, helyi tömegközlekedés, a köztisztaság és településtisztaság biztosítása; gondoskodás a helyi tűzvédelemről, közbiztonság helyi feladatairól; közreműködés a helyi energiaszolgáltatásban, a foglalkoztatás megoldásában; az óvodáról, az alapfokú nevelésről, oktatásról, az egészségügyi, a szociális ellátásról, valamint a gyermek és ifjúsági feladatokról való gondoskodás; a közösségi tér biztosítása; közművelődési, tudományos, művészeti tevékenység, sport támogatása; a nemzeti és etnikai kisebbségek jogai érvényesítésének a biztosítása; az egészséges életmód közösségi feltételeinek elősegítése.

(2) Az (1) bekezdésben foglalt feladatokban a települési önkormányzat maga határozza meg - a lakosság igényei alapján, anyagi lehetőségeitől függően -, mely feladatokat, milyen mértékben és módon lát el.

(3) Törvény a települési önkormányzatokat kötelezheti arra, hogy egyes közszolgáltatásokról és közhatalmi helyi feladatok ellátásáról gondoskodjanak. E kötelezettségek a település nagyságától, a lakosságszámtól, és egyéb feltételektől függően eltérően is megállapíthatók.

(4) A települési önkormányzat köteles gondoskodni az egészséges ivóvízellátásról, az óvodai nevelésről, az általános iskolai oktatásról és nevelésről, az egészségügyi és a szociális alapellátásról, a közvilágításról, a helyi közutak és a köztemető fenntartásáról; köteles biztosítani a nemzeti és az etnikai kisebbségek jogainak érvényesülését.

(5) A települési önkormányzat a feladatai körében támogatja a lakosság önszerveződő közösségeinek a tevékenységét, együttműködik e közösségekkel. ...”

A FENNTARTHATÓSÁG ÉS A VÁROSFELJESZTÉS KAPCSOLATA

A fenntarthatóság életünk egyik alapvető problémájává vált; a személyes életünk – egészségünk fenntartása, a munkahelyünk fenntartása, a jólétünk fenntartása, a családuknk fenntartása, a gyerekeink életlehetőségeinek, egészségének, tanulási lehetőségeinek fenntartása, a velünk azonos célokért dolgozó baráti-, vállalkozáson-, munkahelyen belüli közösség fenntartása, és sorolhatnánk tovább a városrészünk, a városunkat, a környéket egészen a globális kérdésekig. Természetesen alapvető emberi törekvésünk, hogy ne csak egy

elért szintet tartunk meg, hanem növeljük is jólétünket, a minőséget az előbbi vonatkoztatási rendszerek lehetőleg mindegyikében.

A városfejlesztési koncepció feladata olyan döntések meghozatala, melyek végrehajtása a város, mint vonatkoztatási rendszer fenntarthatóságát, lakói jólétének növelését segíti. Az önkormányzat is megtapasztalta a források szűkösségét, az érdekek, problémák sokféleségét. A fenntarthatóság nem elvi kérdés; napi probléma az iskolák működtetése, a tömegközlekedés működtetése, az utak javítása, a város takarítása, a lakosság művelése, szórakoztatása, egészségének biztosítása. Ma a társadalmi béke fenntartása mindennapos biztonságunk alapja; az energiatakarékosság nem környezetvédők hobbija, hanem a megfizethetőség hosszútávon egyetlen lehetősége; a tömegközlekedés és az egyéni közlekedés optimális arányának megtalálása nem elvont tudományos kérdés, hanem a városon belüli mobilitás fenntartásának kulcsa.

Mindezek azt indokolják, hogy a fenntarthatóság a városfejlesztési döntések meghozatalakor a legalapvetőbb kritérium legyen.

Nem nélkülözhető a döntések, döntési alternatívák mérlegelésénél a város közösségét összetartó szolidaritás, a változások terheinek és előnyeinek egyenlő, vagy legalább igazságos elosztása, legyen szó akár szomszédos telkekről, tömbökről, városrészekről, vagy településekről.

A fenntartható városfejlődés mindent átfogó tervezési megközelítést igényel. A kulcs a fenntartható fejlődés három pillére – a környezeti-, társadalmi-kulturális- és gazdasági fejlődés – kiegyensúlyozott figyelembe vétele. Alapvető fontosságú az is, hogy a fenntartható fejlődés tényezőit ne egymástól függetlenül, hanem hálózatként használjuk, hiszen a társadalom, a történelmileg kialakult termelési módok és a természet erős kölcsönhatása miatt a három pillér nem is kezelhető egymástól függetlenül.

Az urbanisztika, a településtervezés törekvéseinek központjában a fenntarthatóság biztosítása áll. A fenntartható településfejlődés három pillérének a következő bekezdésekben való rövid meghatározása abban segíthet, hogy terveink „fenntarthatóságát” lemérjük, megítéljük.

A fenntartható városfejlődés ökológiai síkon elsősorban a hosszú távú; generációkon átívelő gondolkodás alapján álló döntéseket jelent; a fogyasztás olyan szintjét, mely hosszú távon is biztosítható; a kibocsátásaink, az elhasznált forrásoknak (pl.: üzemanyag, építőanyagok, építésre szánt területek, stb.) a természet és ember által meghatározott rendszer körforgásába való biztonságos visszavezetését. Ezeknek a céloknak való megfelelés érdekében fenntartható szintre kell csökkenteni az elsődleges források elhasználását; a termőföldek beépítését, a nyersanyagok fogyasztását; csökkenteni kell az emberi eredetű, üvegház hatást okozó gázok és a hulladék kibocsátását, és védeni kell az emberi egészséget – például a zajtól, a balesetektől.

A fenntartható fejlődés a társadalmi-kulturális síkon az emberek alapvető igényeinek a kielégítését, a rászoruló emberek segítségét, a mentális jólétet, a közösségi értékek megőrzését, a jó kormányzást (demokratikus döntéshozatalt, a döntés előkészítésben való közösségi részvételt, a konszenzusra való törekvést) és a közönség fenntartható fejlődés melletti elkötelezettségét jelenti.

A gazdasági síkon a fenntartható fejlődés olyan diverzifikált, a válságoknak ellenálló helyi gazdaságot jelent, melynek magas a termelékenysége és az innovációs szintje. Az innováció

előfeltétele a minőségi oktatás, a kutatás és fejlesztés és az erős kis- és középvállalkozások, valamint a fenntartható fejlődés melletti elkötelezettség.

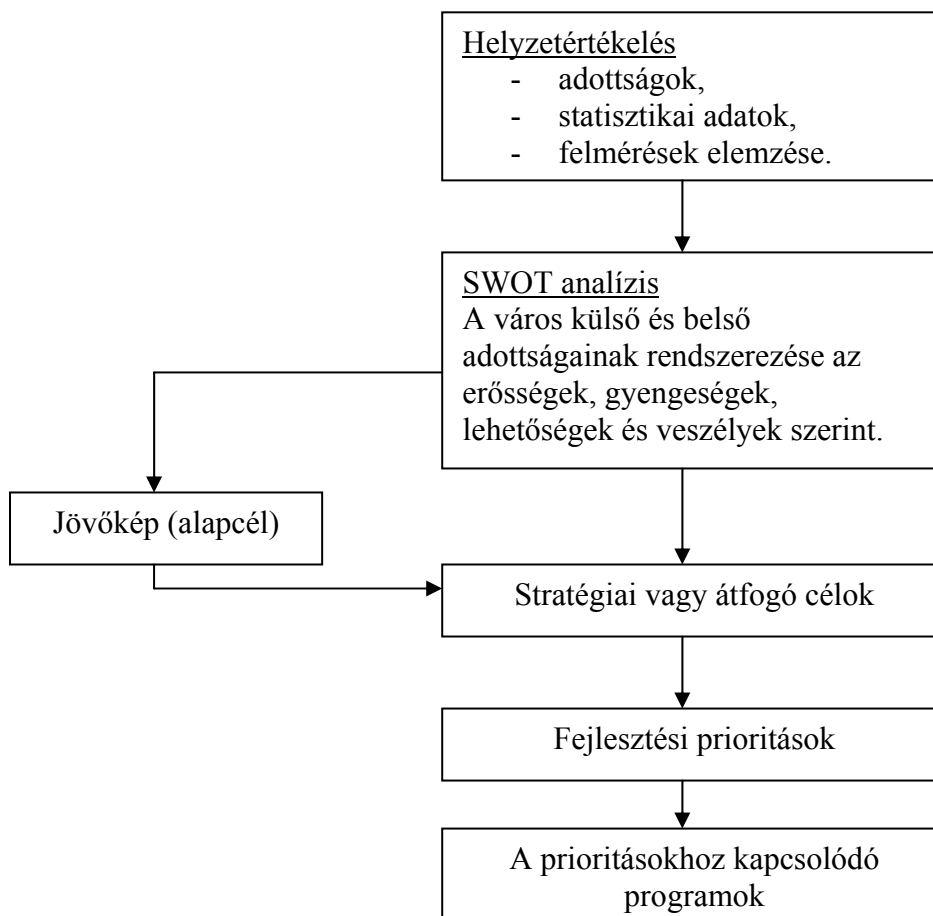
SZENTES VÁROS TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI KONCEPCIÓJÁNAK SZERKEZETE

A város reális alapcélját (középtávú jövőképét) és az annak eléréséhez szükséges cél- és prioritás rendszert csak egy részletes helyzetfeltárás után lehet meghatározni. A helyzetértékelés munkarész jelenti a településfejlesztési koncepció megalapozását, melynek lényegi összefoglalása a SWOT analízis. Itt kerülnek felsorolásra a település problémái, gyengeségei és erősségei. A helyzetértékelés és a településen élők elvárásai alapján tehát felvázolható egy jövőkép, és kijelölhetők azok a stratégiai célok és fejlesztési prioritások, amelyek teljesülése a kívánt jövő elérését szolgálja.

A fejlesztési prioritásokhoz kapcsolódnak azok a programcsoportok, melyek megvalósítása jelenti a célok eléréséhez szükséges eszközrendszert. A programok összeállítása alapvetően a SWOT analízisben rendszerezett gyengeségek megszüntetésén, a lehetőségek kihasználásán és a felmérésekben megfogalmazott igényeken alapszik.

A javasolt programokban szereplő feladatok minél következetesebb, a város teljesítőképességének megfelelő időrendi végrehajtása a jövőképben felvázolt pozitív állapot megvalósulását szolgálja.

A településfejlesztési koncepció szerkezetét az alábbi ábra szemlélteti.

I. RÉSZ

SZENTES VÁROS HELYZETÉNEK ÉRTÉKELÉSE

I. SZENTES VÁROS TÖRTÉNETE

Szentés az Alföld közepén, Csongrád megye északi részén, a Tisza bal partján, a Körösből eredő Kurca két partján terül el. A tengerszint feletti magassága 78,5-85 méter, jellegzetesen sík vidék.

A város környékén feltárt régészeti leletek bizonyosága szerint a terület az újkőkortól kezdve folyamatosan lakott hely volt. A népvándorlás évszázadaiban különböző népcsoportok váltották egymást. A honfoglaláskor Ond vezér törzse népesítette be a területet, magába olvasztva a szláv őslakosságot. A kis halászfalu a gyakori kun és tatár betörések következtében több ízben elpusztult, de mindannyiszor újra benépesült. A Kurca folyó neve I. Géza 1075-ben kelt oklevelében fordul elő először (Curicea). A település első oklevelés említésére 1332-ben került sor Scenthus (Szentüs) alakban.

A szaktudósok megállapítása szerint Szentés neve valószínűleg a valódi első birtokosok, a Sente-Mágocs család nevét örökölte meg. E korai évszázadokról keveset tudunk. Szentés folyamatos gyarapodására utal, hogy míg egy 1423-ból származó oklevél templomos falunak, I. Ferdinánd 1564. április 4-én kelt adománylevele pedig már oppidumnak (mezővárosnak) mondja a települést.

Gyula várának török kézre kerülése után (1566) Szentés fejlődése változó képet mutat. A teljes pusztulást a felvirágzás követi, többször megismétlődve. Utolsó felperzselésére 1693-ban kerül sor a krími tatárok által. A település ezt a pusztítást is átvészelte. A török hódoltság megszűnése után felgyorsult az elmenekült családok visszavándorlása, új családok betelepülése. A Rákóczi-szabadságharc idején hol a kuruc, hol a labanc csapatok szállták meg a várost, amit csak tetéztek a bécsi kormány szolgálatában álló rácok fosztogatásai. A hadak elvonulását 1709-ben nagy pestisjárvány követte, amelynek Szentésen megközelítően 900-an estek áldozatul. Egy 1715-ben készült összeírás szerint a város lakossága nem haladta meg az 1380 főt (230 család). Erről az alapról indulva vált néhány évtized alatt ismét virágzó mezővárossá.

A település fejlődésére meghatározó körülményként hatott, hogy az 1716-1718 között folyó délvidéki török hadjárat idején báró Harruckern János György élelmezési főhadbiztos Szentést tette a császári hadak élelmezésének központjává. A lakosság anyagilag gyorsan gyarapodott, hisz szinte minden terményét könnyen értékesíthette. Harruckern János György 1730-ban három országos vásár tartására szóló privilégiumot eszközölt ki III. Károly királytól. A sokféle kedvezmény nyomán a lakosság létszáma folyamatosan növekedett. Az 1759. évi összeírás már 794 családfőt tüntetett fel, vagyis a település népessége ekkorra megközelítette az 5000 főt. Az 1828. évi országos összeíráskor már 16 134 lakost (2979 családot) regisztráltak Szentésen.

A város életében jelentős változást hozott az 1836-os esztendő. Az országban másodikként örökváltási szerződést kötött a Károlyi grófokkal, lezárva ezzel a feudális köteleket, biztosítva a dinamikusabb polgári fejlődést. 1848. újabb mérőföldkö, amennyiben Szentés nádori rendelettel elnyerte a rendezett tanácsú város jogállását, valamint az önálló országgyűlési képviselő választásának jogát. Lakóinak száma ekkor már megközelítette a 22 000 főt. A város nem esett a nagy hadjáratok útvonalába, mégis az első perctől kivette részét az ország önvédelmi küzdelméből.

A szabadságharc leverése után az 1848/49-ben kialakított közigazgatási rend felbomlott. A császári hatóságok a rendkívüli állapotra hivatkozva a népképviselői alapon választott városi képviselő-testületet feloszlatták, a hivatalokat kinevezés útján töltötték be. A felsőbb akarat megnyilvánulásaként 1865-ben Szentest megfosztották rendezett tanácsú jogállásától, s a városi szervezet helyébe visszaállították a szabadságharc előtti falusi „kupaktanács” rendszert. Az 1867. évi kiegyezés után visszanyerte városi jogállását. Rendezett tanácsú hatóságát a községek rendezéséről szóló 1871:XVIII. Tc-nek megfelelően alakította ki.

Szentés fejlődésének új távlatokat nyitott az a fontos körülmény, hogy 1878-ban kijelölték Csongrád vármegye székhelyévé. A megnövekedett közigazgatási szerepkörnek köszönhetően felgyorsult városiasodása. Utcái szilárd burkolatot kaptak, az ásott kutakat ártézi kutak váltották fel, 1887-ben megindult a vasúti közlekedés, bevezették a villanyvilágítást, kiépült a telefonhálózat, s elkészültek a belváros díszes középületei. A kulturális célú egyesületek és körök elszaporodása, a helyi újságok megjelenése.

A jelzett időszakban (1900) a település lakóinak száma már meghaladta a 31 000 főt. A népesség 60%-a mezőgazdaságból, 20%-a kisiparból, 4%-a kereskedelemről élt. A külterületi tanyákon élők aránya 32%. A lakosság felekezeti megoszlása: 53% református, 41% római katolikus, 3% izraelita, 1,4% evangélikus, 1,6% egyéb. A népesség 68%-a tudott írni és olvasni. A lakóházak száma 6645.

A dinamikus fejlődést az I. világháború megakasztotta. A háború négy éve alatt kb. 10 ezer szentesi teljesített katonai szolgálatot, megjárva a szerbiai, galíciai, bukovinai és olasz frontokat. Az eltűntek, elesettek, a fogságban szerzett betegség következtében meghaltak összlétszáma megközelítette az 1300 főt.

A II. világháború kitörése előtt a lakosság létszáma 33 000 fölé emelkedett. A háború végén az embervesztés elérte az I. világháborús szintet.

A tanácsrendszer bevezetésével egyidőben (1950) Szentés elveszítette megyeszékhely státusát, a továbbiakban 1983-ig járási központként funkcionált. Az 1960-as évek ipartelepítési politikája a várost kedvezően érintette. Számos nagyüzem létesült, amelynek következtében megszűnt az ingázás és a tömeges elköltözés; megnőtt a település vonzereje, lakosságmegtartó képessége. Az ipari létesítmények szaporodása ellenére Szentés továbbra is megmaradt mezőgazdasági jellegű településnek. Természeti adottságait kiaknázva, hírnevet szerzett termékeivel máig is az ország jelentős élelmezője.

II. A TELEPÜLÉS KÖRNYEZETE

II.1. TERMÉSZETI KÖRNYEZET

Szentés a Csongrádi-sík észak-keleti részén helyezkedik el. A kistáj a Tisza-völgy irányába lejtő, a marosi hordalékkúphoz kapcsolódó tökéletes síkság. Az agyagos, iszapos felszín közeli üledéket - itt már a kistáj keleti részéhez képest - vastagabb infúziós lösztakaró fedi. Ehhez kapcsolódik Szentésen az építőiparban hasznosítható nyersanyag, az agyag, illetve az egykori medrek vonalain a homok. A város átlag 87 m tengerszint feletti magasságban található. A várostól nyugatra a Tisza völgyére lejtő alluviális síkság, míg keletre a gyengén emelkedő pleisztocén kori vastagodó infúziós (ártéri) löszhátság helyezkedik el. Szentés város domborzatát a Kurca, mint természetes mélyvonulat határozza meg. A település legmagasabb része a Kossuth tér (85 m)- mely a Kurca bal partján található, valamint a Termálfürdő környéke. Ezzel szemben Szentés legalacsonyabb részei a Disznózug (80,5 m) és a Sportközpont (80,7 m). Környezetföldtani szempontból a város erősen érzékeny a szennyeződésekre porózus felszíni képződményei miatt, ezért nagyon fontos a környezet minőségének megóvása érdekében a minél nagyobb arányú szennyvízelvezetés, valamint a megfelelő hulladék elhelyezés és hulladékkezelés.

A táj jellemző talajtakarója egyrészt a mélyben sós réti csernozjom, amely morzsás szerkezetű, jó víz- és tápanyag gazdálkodású, termékeny talaj, másrészt a Tisza mentén az öntéstalaj, amely kisebb humusztartalmú, gyengén lúgos, mély termőrétegű, szintén jó vízgazdálkodású, termékeny talaj. Kisebb foltokban réti szolonyecsek borítják a felszínt, melyek rossz vízgazdálkodásúak, gyenge vízáteresztő képességgel rendelkeznek, lúgos kémhatásúak és nagyon vékony termőréteggel rendelkeznek.

A helyi klímára a meleg, száraz kontinentális éghajlat jellemző. A napsütéses órák száma az év folyamán magas, 2000-2050 közötti, ezzel az értékkel Szentés az ország napfényben leggazdagabb vidékei közé tartozik. Az évi középhőmérséklet 10,2-10,4 °C, a tenyészidőszak középhőmérséklete 17,2 °C. A csapadék mennyisége a kistáj északi részén évi 550 mm-nél kevesebb, amelyből a tenyészidőszakban 300-310 mm jut. Ezekkel az értékekkel a Csongrádi-sík legszárazabb és vízhiányosabb területe. Az uralkodó ÉNy-i szélirány mellett gyakoriak a DK-i szelek is, melyek főként a tavaszi hónapokban jellemzőek.

Szentés felszíni vízkészletét a település Ny-i közigazgatási határán húzódó Tisza, illetve a város nyugati felét É-D-i irányba átszelő Kurca főcsatorna jelenti, amely a Tisza folyóba csatlakozik. A Kurcába a településtől északra a Veker-ér, míg délről a Kórogy-ér torkollik.

A Tisza vízminősége a település közigazgatási határa mentén II.-III., azaz jó illetve tűrhető minőségű osztályba sorolható (Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztérium 2003. évi adatai alapján: Oxigénháztartás: II.; Tápanyagháztartás: II.; Mikrobiológia: III.; Mikroszennyezők: III.; Egyéb jellemzők: II.).

A Tisza kapcsán a településen számolni kell a folyón illetve a mellékfolyóin levonuló árhullámokkal is. Az utóbbi néhány évben súlyos árvizek pusztítottak az országban a Tisza völgyében, ezért a Kormány kidolgoztatta és elindította a kormányhatározattal elfogadott [(1022/2003.) III. 27.] úgynevezett Vásárhelyi Tervet (illetve Továbbfejlesztését – (1107/2003.) IX.5.), amely a Tisza-völgy árvízi biztonságának növelését, valamint az érintett térség terület – és vidékfejlesztését szolgáló programja. Ennek részeként szerepel a Tisza folyó Körös torkolati folyószakasz rendezésének szükségessége. Az 1997-ben megkezdett rendezési munkálatok célja, hogy a beavatkozással érintett folyószakaszon olyan rendezett áramlási viszonyok alakuljanak ki, amelynek hatására a meder sodorvonal-változásának

folyamatai változó tiszai és körösi vízhozamok esetében is szabályozottá válnak. A folyószakasz jelentős bal parti eróziója megszűnjön, az állékonysága biztosított legyen. A csongrádi strand porondja megőrződjön, miközben a strand és torkolati szakaszon az előírt hajózóút szélességét biztosítják. 1998-1999 között valósult meg az I., 1999-2000 között a II.A, 2001-ben a II.B, míg 2005-ben valósul meg a III.A építési ütem.

A Kurca főcsatorna és mellékcsatornái (Veker főcsatorna, Kórógy főcsatorna, Ludas ér, Mágocséri főcsatorna) többféle szerepet töltenek be a térségben: a vízgazdálkodási funkciókon (belvízelvezetés, öntözővíz tározás és szállítás, tisztított és tisztítatlan szennyvizek befogadása) túl turisztikai, horgászati, sportolási, szabadidő eltöltési, környezetgazdálkodási, szerepük van, a belterületeken pedig ezeken kívül még városképi, tájlesztettkai jelentőséggel is bírnak. Vízminőségük nagyban függ az adott hidrometeorológiai viszonyoktól (pl.: levegőhőmérséklet, csapadékmennyiség). 2004. év második felében például olyan kedvezőtlen vízminőségi viszony alakult ki a Kurcán, hogy az önkormányzat, az ATIKÖFE szentesi szakaszmérnöksége, és a Szentés és Környéke Vízgazdálkodási Társulat együttes közbeavatkozására volt szükség. A vízi növények elszaporodása Szentés város térségében például már 100%-os volt a főcsatornán. Az elpusztult növények bomlása kellemetlen szaghatást eredményezett. A kárelhárítás során megoldották a vízi növényzet gépi leszedését, valamint a Felső-kurcai vízkivételen keresztül a vízminőség javítása (a tápanyagkoncentráció csökkentése) érdekében friss víz betáplálását a Hármás-Körös folyóból. Mindezek eredményeként a víz minősége jelentősen javult, jelenleg lényegében megegyezik a Hármás-Körös vízének minőségével (III. osztályú).

Csongrád megye belvizek által különösen veszélyeztetett területei közé tartozik a Kurcai belvízvédelmi egység, ahol esetenként hatalmas területet borít el a belvíz, ezzel nagy károkat okozva elsősorban a mezőgazdaságnak. A belvízvédelmi feladatokat az Alsó-Tisza vidéki Környezetvédelmi és Vízügyi Igazgatóság látja el. Az igazgatóság működési területén nyolc belvízvédelmi területi egység különíthető el. Ezek közül a harmadik legnagyobb a Kurcai, melynek 1193,2 km² területén a Szentési Szakaszmérnökség az illetékes.

Szentés és környékén a talajvíz átlagos mélysége 4 méter körül van, de Szentéstől ÉK-re még ez alá süllyed. A térség rendkívül gazdag rétegvizekben, kitűnő vízáadó rétegekkel rendelkezik. A város hévizet adó rétege felső pannon korú, melynek vízhozama 1000 l/p-t meghaladó, a szolgáltatott gyógyvíz jellegét tekintve alkáli-hidrogén-karbonátos, kémiai típusa szerint Na-HCO₃-os, általában 60°C feletti felszíni hőmérséklettel.

Szentés város felszín alatti vizeinek állapota - a 27/2004. (XII. 25.) KvVM rendelet: a felszín alatti vizek állapotának szempontjából érzékeny területeken levő települések besorolásáról szóló rendelet, valamint a 7/2005. (III. 1.) KvVM rendelet melléklete alapján - az érzékenységi kategóriák (fokozottan érzékeny, érzékeny, kevésbé érzékeny, valamint a kiemelten érzékeny felszín alatti vízminőség védelmi területen lévő települések) közül az érzékenybe sorolható.

A településen feltárt hévizeket (összesen 32 db) egyrészt fürdő- és gyógyvízként használják fel. Másrészt energetikai célokra is sok kút termel. Így a belőle nyert energiát a mezőgazdaság, a lakosság és az ipar használja fel. Az úgynevezett geotermikus energia mezőgazdasági hasznosításának egyik kiemelkedő centruma Szentés. A lakások és közintézmények kommunális távfűtési energiaellátásánál felhasznált hévízmennyiséget illetően is vezető szerepet játszik a város a Dél-alföldön. Ipari hasznosításakor elsősorban üzemi épületek fűtésére, valamint technológiai melegvízellátásra használják fel (pl.: Legrand Rt.).

Előfordul azonban a fenti hasznosítási formák kombinációja is, mely során a magas hőmérsékletű vizet először légterek fűtésére, majd hőfokának csökkenésével használati melegvízellátásban vagy padló- és talajfűtésben, végül fürdőkben hasznosítják (pl.: Városi Kórház és a Gyógyfürdő, illetve Zöldségtermesztési Kutató Intézet és a Strandfürdő).

A vidék természetes vegetációját a Tiszántúli flórajáráshoz (Crisicum) tartozó növénytársulások jelentik. Csongrád megye lényegében három eltérő, potenciális természetes vegetációjú részre osztható: Kiskunsági-homokhátság, Tisza és Maros ártere, Békés-Csanádi löszhát. Ezek közül a szentesi térség természetes növényzetét a Tisza mentén a ligeterdők és mocsarak vegetációtípusa (pl.: fűz- és nyárfaligetek, bokorfüzesek, éles sás, mocsári nefelejcs), míg tőle keletre a löszpuszták (pl.: barázdált csenkesz, zsálya, kakukkfű, árvalányhaj) alkotják(-ták). Napjainkra ugyanis a Csongrádi sík területéről szinte teljesen hiányoznak az erdők, erdősültsége csupán 2,6%, összefüggő erdőterületek csak alig vannak (helyüket nagyüzemi szántóföldek uralják).

Szentés természeti értékei közül elsőként említhetjük a település területéhez tartozó, a Körös-Maros Nemzeti Park mozaikos illetékességi területeinek egyik egységét, a Cserebökényi pusztákat. Az országos jelentőségű védett természeti terület 4537 hektáros, amely pusztai tájképével, ősgyepeivel, mocsaraival és különleges madárvilágával 1997 óta része a Nemzeti Parknak. Eddig 229 faj előfordulása bizonyított (pl.: ugartyúk, túzok, kékvércse, szalakóta, fehér gólya, gólyatöcs, gulipán, kerecsensólyom). A terület ezen kívül gazdag kultúrtörténeti értékekkel is rendelkezik, mint például Szentés és határának egyetlen, részben álló középkori műemlékével, a hajdani Ecser falu középkori templomromjával, amely a Vekeri-ér egyik kanyarulatában található.

Szintén országos védetség alatt áll a Tisza jobb partján húzódó hullámterében található Zsupsziget. A néhány hektáros terület a Pusztaszeri Tájvédelmi Körzet része. Kezelője a Kiskunsági Nemzeti Park. A Szentés igazgatási területére eső Labodári holtág a legészakibb része a fokozottan védett holtág szakasznak, amelynek legfőbb értéke a különböző gémfélék (kiskócsag, selyem gém, szürke gém, bakcsó) fészkelő helye.

Sajátos táji adottságait jelentik a városnak a közigazgatási határán belül jelentős számban előforduló kunhalmok - az Alföld unikális értékű tájelemei, elsősorban táj-, régészeti-, kultúrtörténeti- és botanikai kincseket őriznek -, melyek ex lege (1996. évi LIII. tv. 23§.1. bekezdése alapján) védettek, országos jelentőségű természeti emlékek minősülnek.

Helyi védetségű a város központjában, a Kurca partján található Széchenyi-liget, amely az Alföld egyik legrégebbi köztulajdonban lévő parkja. A ligetet, akkori nevén Sétakertet 1869-ben telepítették. Növényállományából figyelemre méltóak az idős platán, vadgesztenye és magas kőris fák. Az örökzöldeket a tiszafa, a luc- és a simafenyő képviseli. A liget egyben Szentés kultúrparkja, hiszen itt található jelenleg a múzeum, a strand, és a sporttelep.

Helyi védetség alatt áll továbbá a Szentési Kórház 16 hektáros parkja (fenyőivel, mocsári ciprusaival és páfrányfenyőivel), melyet a harmincas években alakítottak ki, a Magyartés-Zalotai Természetvédelmi Terület, amely az európai zöldfolyosó része, továbbá a Szentés-Lapistó Fertő. Az 1997-ben készült rendezési tervben javaslatként szerepeltek, illetve a Szentés Város Önkormányzata Képviselő-testületének 14/1998 (VII.03.) KT. rendeletének (városrendezési szabályzat) 2. számú melléklete helyi védelemben való részesítését javasolta a következő területeknek: Mucsi-hát, József-szállás, Kutasi-gyep, Ecseri-legelő, Kunszentmártoni-halastó, Tőkei-puszták.

Csongrádi-sík területhasznosítása (%)	
<i>Forrás: Magyarország kistájainak katasztere</i>	
Belterület	5
Szántó	84,8
Kert	0,4
Szőlő	0,2
Rét, legelő	6,8
Erdő	1,4
Vízfelszín	0,5
Ártér, elhagyott terület, bányaterület	0,9

Szentési kistérség területhasznosítása (%)	
<i>Forrás: CORINE térképi adatbázis (1996)</i>	
Település	3,35
Szántó	75,9
Szőlő, gyümölcsös	0,1
Rét, legelő	14,7
Vegyés mg-i ter.	1,7
Erdő	3
Gyep, cserjés	0,4
Vizenyős ter.	0,05
Vízfelület	0,8

Szentés város területhasznosítása (%)	
<i>Forrás: CORINE térképi adatbázis (2000)</i>	
<i>Mesterséges felszínek</i>	
Település	2,6
Ipari vagy kereskedelmi területek	0,6
Nyersanyag kitermelés	0,18
Sport-, szabadidő- és üdülő területek	0,1
<i>Mezőgazdasági területek</i>	
Szántó	66,5
Komplex művelési szerkezet ¹	4,1
Rét, legelő	9,6
Elsődlegesen mezőgazdasági területek, jelentős természetes formációkkal	0,45
<i>Erdők és természetközeli területek</i>	
Erdő	3,1
Természetes gyep, természetközeli rétek	11
Átmeneti erdős-cserjés területek	0,2
<i>Vizenyős területek</i>	
Szárazföldi mocsarak	0,17
<i>Vízfelületek</i>	
Folyóvizek	0,4
Állóvizek	1

¹ Kisterületű földrészteltek, vegyes növényi kultúrák egymás mellett. Szőlőhegyek, zártkertek

A térség, illetve Szentés terület használatában a legnagyobb arányban a szántóterületek jellemzőek (70-80% körül), majd ezt követi a rét, legelő hasznosítás. Csak kis százalékban van jelen az erdő. Ezek az értékek az országos átlaghoz hasonlóak, bár az erdőszűrség mértéke az Alföldön köztudottan alacsony (az országon belül kiváló adottságokkal rendelkező a mezőgazdasági műveléshez, így az elmúlt évszázadokban egyre nagyobb területeit vonták művelés alá, főleg az erdőterületek rovására).

Szentés térsége a megye északi részén elhelyezkedő - a belterjes termelési célú mezőgazdasági területei közé tartozik. Kedvező agroökológiai potenciállal – pl. a megye legjobb minőségű talajainak köszönhetően - rendelkezik, környezeti szempontból kevésbé

érzékeny agrárzóna. Így ez az ország egyik stratégiai mezőgazdasági termelésre legalkalmasabb területeinek egyike.

II.2. ÉPÍTETT KÖRNYEZET

II.2.1. Településszerkezet

Szentés eredeti településhálózata - mint a többi Csongrád vármegyei település - a törökök kiűzéséig többször is elpusztult. Ezt követően olyan új településszerkezet alakult ki, amely az Alföld legnagyobb részére jellemző. A megyében öt városias település maradt meg - ma is a legnagyobb városai a megyének -, ezek közül az egyik Szentés.

A város központjának kiépülése döntően 1880-1900 közötti időszakra tehető. A folyóparton települt városokhoz hasonlóan a vízpart, az átkelési hely közelében, a katolikus és a református templom, valamint a Kurca közötti területen alakult ki. Ebben az időben készült el a vármegyeháza, a bazársor (Haris-bazár), a Petőfi Szálló. A századforduló és az első világháború között épült fel a városháza, az új református iskola, majd az új katolikus plébánia (1936.) Ezzel a Kossuth tér (volt Piac tér), és az Erzsébet tér (volt Köztársaság tér) elnyerte végleges formáját. A városközpont kompozíciós szempontból legfontosabb eleme a református nagytemplom, amely a szokásostól eltérő elhelyezkedésével a térnek egyedi karakteres megjelenést biztosít.

Szentés – az úgynevezett udvaros halmaz településmagjával – jellegzetes alföldi parasztváros. A város további fontos településszerkezeti elemei a külterületen lévő tanyák. A XVIII. század végi szentesi tanyavilág térbeli elhelyezkedésére jellemző, hogy azok csak a város közvetlen határában, az úgynevezett belső legelőt övező szántóföldi tanyák zónájában találhatóak. Ugyanis a várostól távolabbi területekre, az úgynevezett külső legelőkre, melyek a város tulajdonában voltak, nem engedtek tanyát telepíteni.

Jelenleg kb. 400 tanya található Szentés külterületén, összesen kb. 150 állandó lakossal. A tanyák napjainkban döntően már nem azt az állandó lakhelyet jelentik, mint korábban, hanem hobbiterületként funkcionálnak.

II.2.2. Lakásállomány változása

A város lakásállományának „állagát” legnagyobb mértékben az határozza meg, hogy milyen korú lakásokból tevődik össze.

A lakások és a lakott üdülők építési éve Szentésen:

Összesen	Időszak						
	-1919	1920– 1944	1945– 1959	1960– 1969	1970– 1979	1980– 1989	1990– 2001
12 642	2 782	1 671	731	1 456	3 081	2 322	599

Forrás: www.nepszamlalas.hu (KSH Népszámlálás 2001.)

Lakóépületek száma Szentésen:

	1960	1970	1980	1990	2001 ^{*1}
Összesen	8224	8446	8472	7560	8694 ^{*2}
Ebből emeletes	20	94	170	222	269
Ebből földszintes	8204	8352	8302	7338	8425

Forrás: KSH TEIR adatbázis (*¹: Forrás: KSH Népszámlálás 2001.; *²: Lakó- és üdülőház együtt)

A 15 oldalon található táblázat adataiból jól látható, hogy Szentés jelenlegi lakásállományának legnagyobb része (35%) még a két világháborút megelőző időszakban épült. Ebből is nagyon magas arányát képviselnek a XIX. század végén, illetve a XX. század legelején épült lakások (22%). 24% az 1970-1979 közötti időszakban, míg 18%-a 1980-1989 között épült. Ezek közül összesen 2000 a panellakás, míg 700 lakás blokkos, vázszerkezetes vagy öntött technológiával készült. A városban három nagy lakótelep található. A város északi részén helyezkedik el a Kertvárosi lakótelep, jelentős lakásállományú a Kossuth utca északi és déli oldalán levő lakótelep, valamint az Apponyi téren és környékén elhelyezkedő lakótelep. Az épületek ma már felújításra szorulnak (pl.: szigetelés hiánya, rossz nyílászárók), a rekonstrukciók folyamatban vannak.

Az adatokból egyértelműen mutatkozik, hogy rendkívül lecsökkent az új lakások építésének üteme, hiszen az 1990-2001 közötti időszak a rendszerváltást megelőző 10 évnek csupán 26%-át adja.

A városban kismértékű primer lakáshiány van, és gyorsuló ütemben jelentkezik a lakóépületek állagának romlása. A lakásgondok kezelésére az önkormányzat egyrészt bérlakás-építési programot kezdett el. A lakásprivatizáció során ugyanis körülbelül 1/3-ra csökkent az önkormányzati bérlakások száma. A jelenlegi bérlakás állomány nem tudja kielégíteni az igényeket. A programnak köszönhetően az elmúlt években az alábbi helyeken építettek(nek), illetve alakítottak(nak) ki, új önkormányzati bérlakásokat:

2003-ban	Új utca 11.	18 lakás
	Szabadság tér 1-2-3. és 6.	12 lakás
2004-ben	Szabadság tér 4-5.	7 lakás
2005-ben	Petőfi utca 16.	22 lakás
	Összesen:	59 lakás

Másrészt az önkormányzat kidolgozta lakásgazdálkodási koncepcióját, melyet 2000-ben fogadtak el (193/2000. XI.24. Kt.). Alapvető céljaként a szentesiek önkormányzati segítséggel történő lakáshoz, illetve lakhatáshoz való jutását tűzték ki. Az igények teljesítése érdekében a város anyagi lehetőségének figyelembe vételével építési telkeket alakít ki és értékesít, önkormányzati bérlakásokat épít, támogatja a lakásépítést, - vásárlást, a meglévő lakások karbantartását, korszerűsítését, a fiatalok lakáshoz jutását, közalkalmazottainak fenntartja a meglévő szolgálati lakásokat, lakásfenntartási támogatást nyújt a rászorulóknak, a hajléktalanok számára működteti az átmeneti szállást és a családok átmeneti otthonát.

Az épületek állagromlásának megakadályozása érdekében pedig határozattal - 97/2002. (VI.28.) - jóváhagyott lakóépület-felújítási programot dolgoztak ki 2002-ben, amit 2003-ban módosítottak (112/2003.(V.23.) KT határozattal), majd 2004-ben és 2005-ben kiegészítettek,

hiszen a programnak tartalmaznia kell az egycsatornás gyűjtőkémények biztonságtechnikai felújítására vonatkozó kiegészítést, valamint az iparosított technológiával épített lakóépületek energiatakarékos felújítására kapott eddigi állami támogatások összegét és a lakótelepek méretére vonatkozó adatokat is. Az épületek felújításának költségeihez az állam is hozzájárul, pályázati lehetőséget biztosít. 2003. és 2005. évben a következő lakóépületek energia megtakarítást eredményező felújítására nyert állami támogatást a szentesi önkormányzat:

2003. évben hőszigetelés keretében:

- Szentés, Bocskai u. 8. sz. 1.241.671.- Ft
- Szentés, Horváth M. u. 1-5. sz. 3.174.333.- Ft
- Szentés, Kossuth u. 13/a 2.339.866.- Ft

2005. évben hőszigetelés keretében:

- Szentés, Dr. Brusznai Árpád sétány 1-3. 716.145.- Ft
- Szentés, Dr. Brusznai Árpád sétány 10. 1.385.100.- Ft

2005. évben termoforkémény-felújítás:

- Szentés, Apponyi tér H épület. 2.560.000.-Ft

Szentés lakásállományának 48,5%-a összkomfortos, és a komfortos lakások aránya is magas (26%).¹ A lakások közel 50%-a kétszobás, míg 25%-uk háromszobás.

A lakások és a lakott üdülők komfortossága

Összesen	összkomfortos	komfortos	félkomfortos	komfort nélküli	szükség és egyéb lakás
12 642	6136	3 285	958	1 830	433

Forrás: www.nepszamlalas.hu (KSH Népszámlálás 2001.)

A lakások és a lakott üdülők szobaszáma

Összesen	1	2	3	4-X
12 642	1818	5952	3215	1657

Forrás: www.nepszamlalas.hu (KSH Népszámlálás 2001.)

¹ Összkomfortos az a lakás, üdülő amely

- legalább egy 12 m²-t meghaladó alapterületű lakószobával, továbbá főzőhellyel, fürdőhellyel és vízöblítéssel WC-vel (a fürdőszobában vagy külön helyiségben),
- villannyal, vízellátással, szennyvízelvezetéssel,
- melegvízellátással és
- központos fűtési móddal rendelkezik.

A komfortos lakás, üdülő a fűtési mód kivételével megfelel az összkomfortos követelményeinek, azaz egyedi fűtési móddal (gázfűtéssel, szilárd- vagy olajtüzelésű kályhafűtéssel, elektromos hőtároló kályhával, stb.) rendelkezik.

A lakások infrastrukturális ellátottsága

	Szentés	Megye	Magyarország
Hálózati gázzal ellátott lakások száma	9 244	142 870	2 777 411
Hálózati gázzal ellátott lakások aránya (%)	73,12	78,54	68,3
Hálózati vízvezetékkel ellátott lakások száma	10 941	152 814	3 602 146
Hálózati vízvezetékkel ellátott lakások aránya (%)	86,5	84,0	88,6
Közcatornával ellátott lakások száma	5 098	83 670	2 258 487
Közcatornával ellátott lakások aránya (%)	40,3	46,0	55,6

Forrás: www.nepszamlalas.hu (KSH Népszámlálás 2001.)

II.2.3. Közlekedési infrastruktúra

A város közlekedési hálózatát a közúti, a vasúti, a vízi és a kerékpáros közlekedés elemei alkotják.

A közúthálózati elemeket tekintve a települést nem érintik gyorsforgalmi utak (a megyei területrendezési terv alapján a közeljövőben sem terveznek ide). A főutak közül a városon halad át az országos főútvonalakhoz tartozó 45.sz. főút: 44.sz. főút, Kunszentmárton-Szentés-47.sz. főút, Hódmezővásárhely; illetve a 451.sz. főút: M5 Kicsunfélegyháza-Csongrád-45.sz. főút Szentés. A megyei területrendezési terv új főúti kapcsolatként nevezi meg a Szentés-Orosháza közötti kapcsolat megteremtését, amely Szentés térségében a 45.sz. főútból ágazik ki és a 4405.j.ök. út nyomvonalának települések belterületén kívüli szakaszait felhasználva halad Orosháza felé.

Szentés közigazgatási területén lévő állami utak hossza 99,099 km, melyből a belterületi út hossza 7,878 km.

Szentés város úthálózatának hossza 218,285 km, melyből 99,099 km a Csongrád Megyei Állami Közútkezelő Kht. kezelésében van. A megyei utak burkolatának állapota jellemzően nem megfelelő illetve rossz osztályzatú. Több milliárd forintot kellene fordítani a megyei szakaszok korszerűsítésére, melyre azonban nincs fedezet. Legutoljára a 451-es főút Csongrád és Szentés közötti szakaszán, összesen 2,2 km-es szakaszon végeztek útfelújítást.

Szentés közigazgatási területén lévő állami utak:

Az út száma	Megnevezés	Belterület (m)	Összesen (m)
45. (másodrendű főút)	Kunszentmárton –Szentés-Hódmezővásárhely	3.272	17.282
451. (másodrendű)	Kiskunfélegyháza-Csongrád-Szentés	-	12.097
4401. (összekötő út)	Szentés-Szarvas	-	18.876
4402. (összekötő út)	Ecser-Nagykirályság	-	7.330
4406. (összekötő út)	Szentés-Nagymágocs-Orosháza	564	13.015
4445. (összekötő út)	Fániánsebestyén-Kunszentmárton (földút)	-	3.321
4516. (összekötő út)	Szentés-Nagytóke	2.946	8.784
4521. (összekötő út)	Szentés-Mindszent-Hódmezővásárhely	-	1.987
4642. (összekötő út)	Szentés-Fábiánsebestyén-Endrőd	209	7.399
44109.	Cserebökényi bekötőút	-	2.714
45122.	Magyartési bekötőút (Rákóczi Ferenc utca)	562	2.714
45123.	Kistókei bekötőút	-	2.533
45319.	Szentés hajóállomáshoz vezető út	-	722
45321.	Szentés vasútállomáshoz vezető út	325	325
Összesen		7.878	99.099

Forrás: Csongrád Megyei Állami Közútkezelő Kht. adatai

A városi, azaz önkormányzati kezelésben lévő utak-járdák-hidak fenntartása és üzemeltetése a Városellátó Intézmény feladatkörébe tartozik, amely összességében 104 km portalanított utat és 132 km járdahálózatot jelent.

Szentésen az Országos Vasúti Szabályzat szerinti vonalkategóriák közül nemzetközi törzshálózati vasúti fővonal (A1) és hazai törzshálózati fővonal (A2) nem halad keresztül. A település a 130. Tiszatenyő-Hódmezővásárhely-Makó, a 147. Kiskunfélegyháza-Szentés-Orosháza és a 146. számú mellékvonalalal kapcsolódik a belföldi vasúthálózatához, melyek a magyar vasúthálózat egyéb fővonalai (B1) közé tartoznak. Az említett vonalak egyben a Szentési Regionális Vasút hálózatát alkotják, amely egyike az 1995-96-ban megalakított 20 regionális vasútnak. Teljes hossza 233,3 kilométer, 15 település vasúti kapcsolatát biztosítja Törökszentmiklós-Martfű-Tiszatenyő-Kunszentmárton-Szentés-Mindszent-Hódmezővásárhely-Makó, Kecskemét-Kunszentmárton-Szentés, Kiskunfélegyháza-Csongrád-Szentés (39 km)-Fábiánsebestyén-Gádosor-Orosháza (40km).

A vasúti forgalom az utóbbi időkben, hasonlóan az országos tendenciához jelentősen visszaesett, jelenleg a következő személyvonatok közlekednek:

érk.	ind.	viszonylat
5	5	Szentés - Makó
5	7	Szentés – Szolnok
8	9	Szentés – Kiskunfélegyháza
5	5	Szentés – Orosháza
1	1	Szentés - Budapest-Nyugati pu.
1		Fábiánsebestyén –Szentés
1		Tiszatenyő – Szentés
1		Kecskemét – Szentés
3	3	Szentés – Hódmezővásárhely
	1	Szentés – Gádos
1	1	Szolnok – Hódmezővásárhely

A 147. sz. vonal Szentés-Orosháza közötti szakasz első nagyobb korszerűsítése 1959-ben volt (épült 1905-ben). Legutóbbi felújítása 1997-1999 között történt, melynek során 3,88 km szakaszon síncsere, 3,42 km ágyazatsere, talpfa csere történt, valamint Gyopárosfürdön magasított peron épült.

A Szentés és Orosháza között közlekedő vonatokat évente kb. 150 ezer utas veszi igénybe. Az utaslétszám lassan, de biztosan növekszik. Nagyon erős a teherforgalom az alacsony tengelyterhelés (12 t) ellenére is. Évente 30-40 ezer tonna gördül végig a közel százéves síneken.

A kerékpárút teljes hossza a városban 6,8 km. Ez 2005. szeptemberében a vásárhelyi úton felfestéssel kialakított kerékpársávval tovább bővült. Folyamatban van (várhatóan 2006-ban készül el) továbbá egy 7 km hosszú kerékpárút kialakítása a Tisza jobboldali védtöltésén, Csongrád és Szentés között (csongrádi fahídtól a közúti Tisza-hídig), mellyel a város kapcsolódik a nemzetközi Euro Velo útvonalhoz.

A vízi közlekedést illetően a Tisza, mint országos jelentőségű vízi út van jelen. A folyami hajózás azonban a Tisza teljes magyarországi szakaszán drasztikusan leszakadt az európai fejlődési trendtől. A Tisza 160-254 fkm közötti, 94 km hosszú vízi út szakaszának egy részét érinti a település, amely IV. osztályú. Szentés helyi jelentőségű, elsősorban személyforgalmat és turisztikai célokat szolgáló kikötőként szerepel a megyei területrendezési tervben.

A Szentési repülőtér a várostól délre a 45. sz. főút mellett helyezkedik el, jelenleg csak sport és mezőgazdasági repülést bonyolít le. A repülőtér nem nyilvános kategóriába tartozik.

II.2.4. Vízzolgáltatás, szennyvízelvezetés és szennyvíztisztítás, belvízvédelem, csapadékvíz elvezetés

Szentés és környékének vízellátását, valamint a város szennyvízelvezetését és -tisztítását a Szentés Víz- és Csatornamű Kft. végzi. A szolgáltató önkormányzati tulajdonban van.

A közüzemi vízellátást a rétegvizek biztosítják. A vezetékes ivóvízellátás szinte teljes körű (2002-ben 96%-os volt), a belterület jól ellátott, míg a tanyás térségeiben a mutatók rosszabbak. A szolgáltatott ivóvíz minősége általában megfelel a jelenlegi előírásoknak, bár a bórtartalom tekintetében a problémás vízművek közé tartozik a Szentés-Kajáni. A szigorú EU követelmények, illetve a 201/2001 (X.25.) sz. Korm. Rendelet szerint a víz arzén, bór és ammónia tartalmára néhány éven belül szigorúbb előírások lépnek életbe. Az új határértékeket 2009. december 15-ig kell teljesíteni.

A település csatorna ellátottsági mutatója 2002-ben 36 % volt. Szentés keletkező szennyvizének tehát legnagyobb része házi közműpótló műtárgyakban, szikkasztó-emésztő aknákban kerül elhelyezésre. 2003-ban azonban pályázaton Szentés Városközpont és Szentés-Kisér is támogatást nyert szennyvízcsatorna-hálózatának bővítésére. 2004-ben kezdődtek el a csatornaépítési kiviteli munkálatok az említett területeken, melyek jelenleg is folynak, a befejezésére várhatóan 2005. végén kerül sor. A 2006-ban befejeződő program eredményeként várhatóan a mutató már 92,3 %-os lesz. A szennyvíz elvezetés a városban 1964-ben kezdődött a szennyvíztisztító I. ütemének megvalósításával. A szennyvíztisztító telep jelenlegi kapacitása 10000 m³/nap. 2004-ben két öblözet szennyvízgyűjtő rendszer kivitelezése történt meg. A szennyvíztisztító telep a hatvanas évek technológiájának megfelelően épült, mely napjainkra elavulttá vált, a magas terhelés miatt vízterhelési adót is fizetnie kell a városnak. A szennyvíztisztító telep rekonstrukciója elodázhatatlan.

A város területén a Berekháti vízműben van egy 14 kútból álló kútcsoport, ezen felül a város különböző részein 5 vízkivételi hely található. A meglévő kutak összes kapacitása 13164 m³/nap, átlagos terhelésük 6748 m³/nap. Fúrásuk az 1950-60-as években történt, kivéve a Berekháti vízműben lévő egyet, amely 1993-ban.

A város szinte minden utcájában van csapadék-, belvíz elvezető árok, csatorna, azonban nagyobb esőzések idején kapacitásuk nem megfelelő. Ezek teljes hossza 161 km. A Kurca főcsatorna jelenti Szentés egyik vízgyűjtőjét (a város nyugati részén), míg a másikat a Nagyvízgyűjtő csatorna (keleti és déli részén). A két vízgyűjtő a Bánomháti temetőnél egyesül, ahol az utóbbi vizét csapadékvíz átemelő segítségével juttatják a Kurcába.

II.2.5. Távhőszolgáltatás

A városi távhőszolgáltató rendszer alapvetően öt nagy objektum egymásra épüléséből és azok szoros kapcsolatából áll, melyek a Kurca parti (teljesen földgáz üzemű), a Debreceni utcai, a Kossuth utcai és a Hámán Kató utcai lakótelepi fűtőmű (ezek földgáz és termákvíz üzeműek) és hozzá illesztett hőhasznosító rendszerek. A központi fűtéssel rendelkező lakások száma 6930, valamint további 94 közület rendelkezik távfűtéssel. A központi fűtéssel ellátott lakások a távfűtéses, az etázsűtéses és az egyedi kazánfűtéssel rendelkező lakásokat jelentik. Jelenleg az elhasznált hévizek elfolytatásos rendszerrel, környezetszennyező módon, felszíni befogadóba kerülnek, kivéve a Kertvárosban, ahol visszasajtolással kerül elhelyezésre.

II.2.6. Gázellátás

A DÉGÁZ Rt. Szentési Kirendeltsége Szegvár, Mindszent, Derekegyháza, Nagymágocs, Árpádhalom, Fábiánsebestyén, Eperjes, Gádoros, Nagyszénás, Tömörkény, Csongrád, Felgyő,

Csanytelek, Baks helységek földgáz szolgáltatási tevékenységét látja el. Szentés városában 1969-től kezdődően épültek meg az ellátást biztosító gázelosztó vezetékek.

Az 1990-es évek elején a DÉGÁZ Rt. újabb gerincvezetékét építetett a városban, a Nagyhegyi területet határolva. A meglévő hálózat a város mostani és várható gázmennyiségi igényeit megfelelően képes ellátni. A meglévő gázcsőhálózatból a gerincvezetékek hossza 117 796 m, a leágazások hossza 48 460 m. A vezetékes gázzal ellátott lakások száma 9 693, míg az intézményi, ipari, mezőgazdasági vállalatoké 981. A bekötések száma (leágazások): 5510 darab.

II.2.7. Villamos energia

Szentés elektromos energiával történő ellátását a szegedi székhelyű DÉMÁSZ Rt. biztosítja, a város északi területeinek egy részét az E.ON Tiszántúli Áramszolgáltató Rt. látja el. A DÉMÁSZ Rt. Szentési Kirendeltsége Szentésen kívül Szegvár, Derekegyháza, Nagymágocs, Fábiánsebestyén, Eperjes, Nagytőke települések szolgáltatási tevékenységét is ellátja. Az elektromos energiával való ellátottság Szentésen, a külterület kivételével teljesnek mondható. A háztartási villamos energiával ellátott fogyasztók száma 29 739 fő.

A 2004-es Magyar Villamosenergia-rendszer Hálózatfejlesztési Terve alapján a DÉMÁSZ Rt. tíz éves előretékintéssel készített hálózatfejlesztési tervet. Két terhelésnövekedési ütemre készítette el, a kisebbik 1,5%-os növekedési ütem a teljes terület átlagos növekedését veszi figyelembe, míg a második változat az utóbbi évek helyileg regisztrált tényleges fejlődési ütemét követi.

A hálózatfejlesztési tervben konkrétan szerepel Szentés, ugyanis az Rt. részletes vizsgálatot folytatott egy Csongrád-Szentés 120 kV-os vezeték létesítésére. A fejlesztési terv azonban jelenleg nem tartja aktuálisnak a megvalósítását, ugyanis azt a DÉMÁSZ Rt. halaszthatónak ítélte meg. A következő – 2 év múlva esedékes – felülvizsgálatnál a fejlesztést újra fogják vizsgálni.

II.2.8. Kommunikációs infrastruktúra

A hírközlés (rádió, televízió) terén Szentés az Antenna Hungária Rt. Országos Tarnizhálózatának egyik telephelye, míg a mikrohullámú hálózatok korlátozási sávval Szeged-Szentés-Kunszentmárton hálózatának része, valamint térségi szerepkörű TV és URH gerincadó található a településen.

Adóhálózat	Műsorszóró telephely	Frekvencia
Országos	Szentés	mtv, tv2, RTL Klub, Petőfi Rádió (98,8 MHz), Kossuth Rádió URH (66,29 MHz) , Kossuth Rádió 100MHz (91,6 MHz), Bartók Rádió(107,3 MHz), Sláger Rádió(100,4 MHz)
Körszeti (Magyar Rádió Rt.)	Szentés	66,29 MHz
Helyi	Rádió Szentés	95,7 MHz
	Rádió Szentés	106,1 MHz

Civil szerveződésű helyi televíziós műhely működik a városban (Szentési HMG és Stúdió), amely a szegvári közösségfejlesztők egyesülete által létrehozott Civil TV néven működő

műsorszolgáltatás kistérségivé terjesztésének egyik állomása. A stúdió helyileg az Inkubátorházban (a volt laktanyában – Szarvasi út 14.) található. Szentesen az első adást 2005. áprilisában sugározták. Az adás egyelőre heti két alkalommal, szerdán 16-18, vasárnap 9-11 óra között látható a kábeltévés hálózatban.

A vezetékes távközlés alapján hazánk 54 primer körzetre van osztva. Az előfizetők négy nagyobb tulajdonosi csoporthoz kapcsolódva érhetik el az úgynevezett koncesszió köteles vezetékes távbeszélő szolgáltatást, amely a kilencvenes években és még napjainkban is a távközlési piac meghatározó szegmense. Az Országgyűlés 1992. novemberében fogadta el a távközlésről szóló 1992. évi LXXII. törvényt, amely 1993. július elsején lépett hatályba. A törvény szerint közcélú távbeszélő szolgáltatást 1994. április 30. után csak koncessziós szerződés alapján lehet nyújtani. Az említett primer körzetek közül Szentés a 16. számú, ahol a szolgáltató az Invitel Távközlési Szolgáltató Rt. A cég elődje a francia érdekeltségű Vivendi Telecom Hungary volt, amelyet az anyacég 1999. novemberében hozott létre. 2003. májusában került új tulajdonos kezébe a cég, melynek során új, egységes cég- és márkanévet alakítottak ki (invitel), jelenleg kilenc primer körzetet tartozik hozzájuk. Vezetékes telefon, internetes és üzleti kommunikációs (hang- és adatátviteli) szolgáltatást nyújtanak.

A vezetékes fővonalak száma 2001-ben csökkenésnek indult, ami alapvetően az egyéni fővonalak számának csökkenésére vezethető vissza. Az országos ellátottság jelenleg 37% (100 lakosra jutó vezetékes ellátottság) körül alakul. Csongrád megyében az országos átlag körüli ellátottság jellemző (35%), bár a fővonalak számának csökkenése itt már 2000-ben elkezdődött.

A vezeték nélküli – mobil - távközlési szolgáltatást nyújtó, jelenlegi három magyarországi társaság (T-Mobil, Pannon GSM, Vodafone) jelen van Szentesen.

A városban a kábeltélevíziós vezetékes műsorjelosztó szolgáltatást a Szentesi Kábel Kft. (Kossuth utca 17.) látja el. A hálózatba a lakások közel 18 %-a (2233 db) volt bekapcsolva a cég 2002. első félévi beszámolója alapján.

A Kertvárosban kábeltélevíziós szolgáltatást nyújt a MÁV Lakásfenntartó Szövetkezet is. Jelenleg épül hálózat a Felsőpárt egészén (Frequency Kft.- TV Network), illetve az Arany János utcától északra eső területen (Szentesi Kábel Kft.). Ugyancsak a Szentesi Kábel Kft. tervezi a teljes hálózatkiépítést 2006-ban a Kisérben, illetve a Kossuth Lajos utcától délre eső belterületi részen, valamint a 2006. évben várható az optikai kábelrendszer kiépítése a kistérség egészében, Szentes központtal.

A kommunikációs infrastruktúra jellemző adatai Szentesen (2004)

Távbeszélő fővonalak száma	9150
Nyilvános távbeszélő állomások száma	95
Egyéni távbeszélő fővonalak száma (lakásfővonal)	7202
Üzleti távbeszélő fővonalak száma (közületi fővonal)	869
Kábeltélevíziós hálózatba bekapcsolt lakások száma	3370
Kábeltélevízió előfizetőinek száma	2903

II.2.9. Múemlékvédelem

Sajnos Csongrád megyében viszonylag kevés védett műemlékek találhatók. A műemlékek többsége főleg a történelmi városokban maradtak fenn. Így nagyon fontos Szentés város közigazgatási határán belül elhelyezkedő örökségi értékek megőrzése. Szentesen a Kulturális Örökségvédelmi Hivatal műemléki nyilvántartása alapján 14 objektum áll országos, nemzeti védelem alatt.

Egyedi védett objektumok	Található	Épült	Stílus
<i>Ecseri templomrom</i>	Szentésről a Szarvas felé vezető úton	14. sz.	gótikus
<i>Szent Miklós magyar ortodox templom -</i>	Kossuth utca 4.	1786	késő barokk
<i>Református templom</i>	Kossuth tér	1808-1825	kora klasszicista
<i>Római katolikus templom (Szent Anna), volt Károlyi-kastély (ma: Koszta József Múzeum)</i>	Erzsébet tér 2.	1843-1847	klasszicista
<i>Donáti-Szélmalom</i>	Donát utca 73.	1866-67	-
<i>Kukoricagóré és jégverem</i>	Páva utca 3.		
<i>Péter Pál Polgárház</i>	Petőfi utca 9.	1830 körül	klasszicista
<i>Mátéffy-Burg féle "gólyás" Polgárház</i>	Petőfi utca 4.	1840 körül	klasszicista
<i>Református lelkészlak</i>	Kiss Bálint u. 2.	1836	klasszicista
<i>Volt Megyeháza</i>	Kossuth tér 1.	1883	neoreneszánsz
<i>Szentháromság-szobor</i>	Köztársaság tér		neoreneszánsz
<i>Csárda (volt kikötői csárda)</i>	Szenta Anna utca 17.	18. sz.	
<i>Petőfi Szálló (NKÖM 9/2004. (IV.13.)jogszabály értelmében)</i>	Petőfi utca 2.	1898	szecessziós

Múemléki környezet határai:

Kurca-part, 122 hrsz.-ú telek északi határa, Tóth J. u., 6 hrsz.-ú telek északi határa, 7 és 8 hrsz.-ú telek keleti határa, 17/2-28-27-844 hrsz.-ú telkek északi határa, 842-841-840 hrsz.-ú telkek keleti határa, 838-837 hrsz.-ú telkek északi határa, 837-833-832-829 hrsz.-ú telkek keleti határa, 5592 hrsz.-ú telek keleti és déli határa, 5600-5601 hrsz.-ú telkek keleti határa, 5577 hrsz.-ú telek északi, keleti és déli határa, 5604 hrsz.-ú telek határai, 5605-5606-5609-5614 hrsz.-ú telek keleti, ill. északi határa, Szent Imre herceg u., 5652-5653 hrsz.-ú telek északi határa, Kisér u., 5629 hrsz.-ú telek délnyugati határa, Kurca-part.

Forrás: Szentés Város Önkormányzata Képviselő-testületének 14/1998. (VII. 03.)KT számú rendelet 1. sz. függelék

Az 1997. évi LXXVIII. törvény az épített környezet alakításáról és védelméről szól. A törvény IV. fejezete foglalkozik „Az épített környezet fenntartása, használata és értékeinek

védelmé”-vel, melyben az építészeti örökség védelme 57.§(1) alatt került megfogalmazásra az, hogy „Az építészeti örökségnek azok az elemei, amelyek értékük alapján a 56. § szerint nem részesülnek országos védelemben, de a sajátos megjelenésüknel, jellegzetességüknel, településképi vagy településszerkezeti értéküknel fogva a térség, illetőleg a település szempontjából kiemelkedőek, hagyományt őriznek, az ott élt emberek és közösségek munkáját és kultúráját híven tükrözik, a helyi építészeti örökség részét képezik.”

Szentés város épített örökségére vonatkozó helyi jogszabályt 2003-ban fogadta el a Képviselő-testület a 32/2003. (XII.5.) KT rendelettel, melynek 1. számú melléklete tartalmazza a helyi védelem alatt álló létesítményeket:

Karakteres utcaképek	1. Kiss Bálint utca 2. Petőfi utca 3. Farkas Mihály utca	
Egyedi helyi védelemben álló objektumok	Található	Épült
Barokk haranglábak	Nagynyomás 46.	1805
Kálvária-szobrok, stációk	Kálvária temető	1817
Szent Vendel-szobor	Bánomhádi temető	1867
Gőz- és kádfürdő (Ligeti játszóház)	Széchenyi liget	1870
Horváth Mihály Gimnázium	Szent Imre herceg utca 2.	1888
Úri kaszinó (Zeneiskola)	Kiss Bálint utca 11.	1893
Ármentesítő Társulati Székház	Kiss Bálint u. 13.	1893
Kuczori Szivattyútelep	Felsőrért 55.	1893
Kórház	Sima Ferenc utca 44-58.	1902
Evangélikus templom	Kossuth utca 9.	1905
Városháza	Kossuth tér 6.	1911
Járásbíróság és fogház	Erzsébet tér 4.	1911
Árpád-Agrár Rt. Kenyérgyár (Zsoldos kenyérgyár)	Arany J. u. 4.	1911
Szent Erzsébet Katolikus Általános Iskola	Erzsébet tér 1.	1912
Polgári leányiskola (Petőfi S. Ált. Iskola)	Petőfi u. 15.	1913
Felsőpárti református templom	Jókai u. 71	1914
Vasútállomás	Kolozsvári utca 2.	1928
Kiss Bálint Református Általános Iskola	Kossuth tér 2.	1929

Szentési Takaréék és bérház (Városi Gyermekkönyvtár)	Petőfi utca 1.	1929
Zsidó szertartásterem	Nagynyomás 48.	1930
Horthy-ház (Dózsa ház)	Csongrádi u. 2.	1937
Zsidó temető sírkövei	Izraelita temető	

Városszerkezeti jelentőségű területek	Tagolódása
Szalai u.-Rákóczi F. u.-Kosztá J. u.- iparterület-temető- Vásárhelyi út-Báthory u.- Nagyvölgyi csatorna- Ürge u.-Mentő sor- Dugovics Titusz u.- Gergely u.-Kurca által határolt területnek a történelmi városagon kívüli és nem tömbtelkes beépítésű része	a) Felsőpárt (védett városmag-Sima F. u.-Boros S. u.-Szalai u.-Rákóczi F. út-Jövendő u. által határolt terület) b) Alsópárt (Vásárhelyi út-védett városmag-Új utca folytatása-Somogyi B. u.-Kossuth u.-Kosztá J. u.-iparterület-temető által határolt terület) c) Kisér (Vásárhelyi út-Báthory u.-Nagyvölgyi csatorna-Ürge u.-Mentő sor-Gergely u.-Kurca-védett városmag által határolt terület)
Városképi és városzerkezeti jelentőségű terület	Kurca-Sima F. u.-Ady E. u.-Kristó N. I. u.-Arany J. u.-Farkas M. u.-Ady E. u.-Horváth M. u.-József A. u.-Lakos tér- Vásárhelyi út-Szent Imre herceg u.- Kurcaáltal határolt terület.

Mindezekén túl a 14/1998.(VII.13.) KT. rendelettel jóváhagyott Szentés városrendezési szabályzatának - 2004. január 1-től hatályát veszttette az 1997. évi LXXVIII. tv. rendelkezése következtében – 1.számú melléklete felsorolta azokat az építészeti emlékeket, melyeket csupán védettséék alá javasolt. Ezek az alábbiak voltak:

Antal Endre építész háza, Széchenyi liget - történelmi kert, Bökény Zsilip, Zsoldos Gyártelep, Széchenyi gőzmalom, Kurcai-Harmincadvámház (Bikaakol), Szamár-Delelő Csárda, Evangélikus Elemi Népiskola (Gyermekkönyvtár), Temetőkápolna, Zsinagóga, Piti-féle malom, valamint a Barokk kálvária és Kolerás kereszt a keresztutak metszésében, körkörös úttal határolt domb sírkövei a Bereklaposton, a Kálvária temető temetőképe, az Alsó-Református temető temetőképe, az Ortodox temető temetőképe, az Evangélikus temető temetőképe, a Szeder temető temetőképe, a Református Középtemető temetőképe, illetve minden XIX. századi sírépítmény (kripta, sírkő, fejfa) és figurális alkotás (sírszobor, dombormű, murália).

II.2.10. Hulladékgyaldálkodás

A jelenleg hatályos magyar jogszabályok (pl.: 2000. évi XLIII. törvény a hulladékgyaldálkodásról) veszélyes, települési és inert hulladékot² különböztetik meg.

Szentésen a települési szilárd hulladék begyűjtését, szállítását és kezelését az önkormányzat Városellátó Intézménye végzi. Az előzőeken túl a szolgáltató feladatkörébe tartozik a Szentés-Berki Regionális Hulladéklerakó Telep üzemeltetése is.

A város új, környezetvédelmi előírásoknak megfelelő kommunális hulladéklerakójának üzembe helyezése 1998-ban történt meg, amely 270 000 köbméter települési hulladék befogadására alkalmas és a későbbiekben még négy hasonló nagyságú medencével bővíthető. A telep kihasználtsága jelenleg körülbelül 50-55%-os.

Szentés két korábbi, ma már felhagyott szemételepei rekultiválásra szorulnak.

A hulladék feldolgozással kapcsolatban folyamatos fejlesztéseket végeznek. 2001-ben kísérleti jelleggel elkezdtek a beszállított hulladék utólagos szelektálását, 2002-től pedig üzembe helyeztek egy ún. bálázógépet, amely a műanyag palackok tömörítésére szolgál.

A város egy 50 millió forintot meghaladó beruházás keretében (35,4 millió forintos pályázati támogatást nyertek hozzá) valósította meg az ötezer tonnás évi kapacitású komposztáló telep kialakítását az új hulladékgyűjtő telepen, amely a Szentés és környékén keletkezett komposztálható hulladék (lakossági zöldhulladék és a keletkező szennyvíziszap) feldolgozására szolgál. A nagy mezőgazdasági termelők, üzemek igényét a városi komposztáló telep azonban nem elégíti ki, ezért szükséges a kapacitásának bővítése.

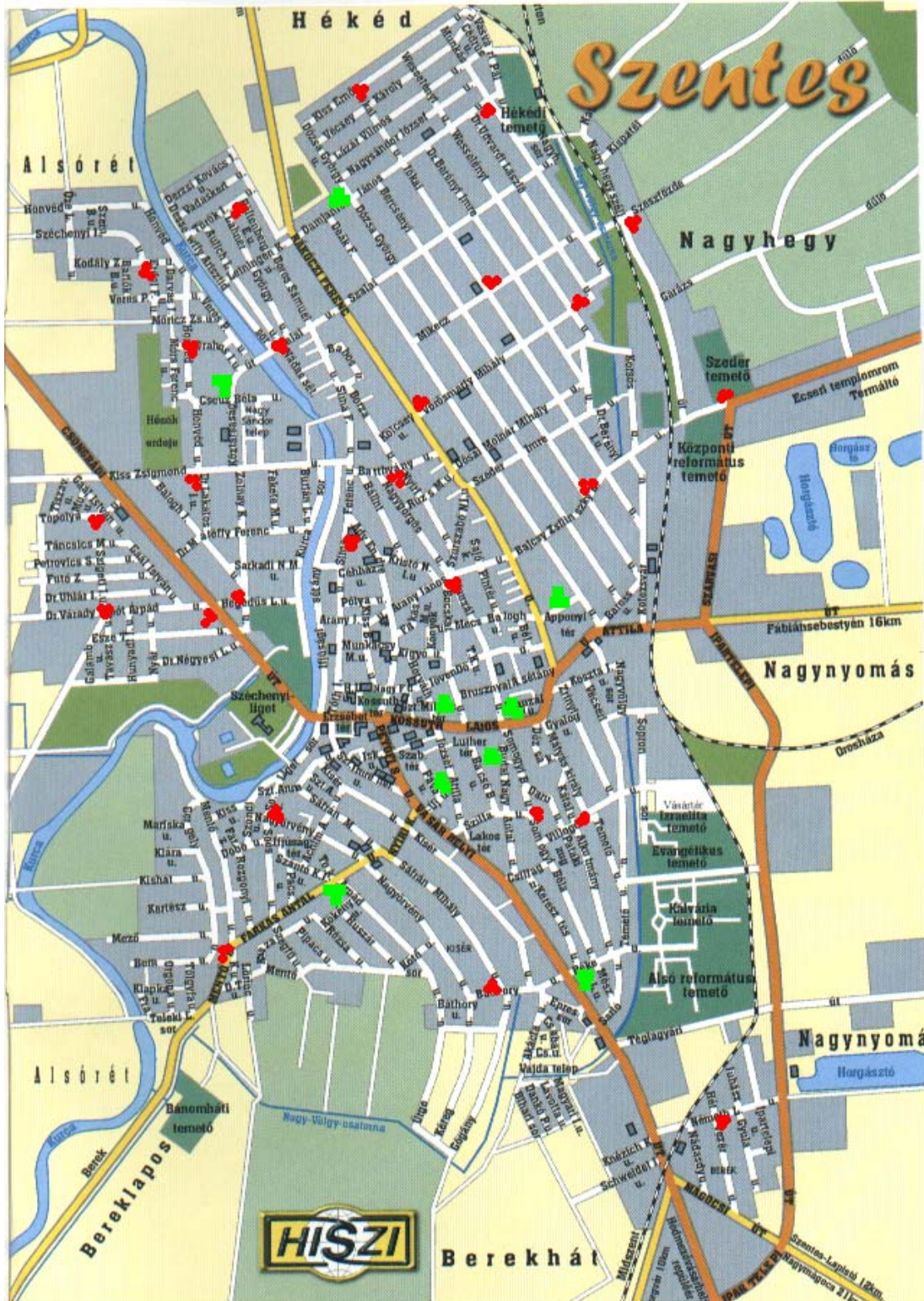
Jelenleg 29 szelektív hulladékgyűjtő sziget áll a szentesi lakosok rendelkezésére. A gyűjtőszigetek konténereit rendszeresen ürítik hulladék-fajtánként külön. Az így összegyűjtött szelektív hulladékot a Szentés-Berki Regionális Hulladéklerakó Telepen válogató-átmeneti tárolóban gyűjtik, majd bálázás, válogatás után továbbhasznosításra értékesítik.

A településről a folyékony hulladékot (szippantott szennyvizet) több, engedéllyel rendelkező magánvállalat gyűjti össze, amit a Szentés városi Szennyvíztisztító Telepen helyeznek el.

² Veszélyes hulladék: a rá vonatkozó általános szabályokat a veszélyes hulladékkal kapcsolatos tevékenységek végzésének feltételeiről szóló [98/2001. \(VI. 15.\) Korm.rendelet](#) tartalmazza. Ezen kívül a veszélyes hulladékok egyes csoportjairól külön jogszabályok szólnak, így pl. az akkumulátorokról, olajhulladékokról vagy a PCB-tartalmú hulladékokról.

Települési hulladékok: szilárd, folyékony, háztartási, közterületi, háztartási hulladékhoz hasonló jellegű és összetételű hulladékokkal kapcsolatos tevékenységek végzésének feltételeiről a [213/2001. \(XI. 14.\) Korm. rendelet](#) határozza meg

Inert hulladék: leginkább építési és bontási hulladékként, kitermelt földként vagy síttként szoktuk emlegetni, jogszabályi definícióját a [213/2001. \(XI. 14.\) Korm. rendelet](#) tartalmazza.

Forrás: Szentés város helyi hulladékgyűjtési terve - 2004. június

A veszélyes hulladékok gyűjtésének gyakorlata eddig még nem alakult ki Szentésen. Begyűjtésükben és újrahasznosításukban jelentős szerepe van a Dél-Magyarországi MÉH Rt. helyi telepét üzemeltető Szentés-Méh Kft.-nek. A veszélyes hulladékok begyűjtésére kizárólag a hulladékgyűjtő udvar üzemeltetésével, illetve néhány hulladék esetében (pl.: lakossági sütő

olaj és –zsiradék, szárazelem) gyűjtő akciókkal van lehetőség. Az állati hulladék begyűjtése és átrakása a városi Gyepmesteri Telepen történik. Az elszállítást az ATEV Rt. végzi.

Az inert, azaz építési és bontási hulladékok lerakással történő ártalmatlanítása egyre kevésbé jellemző. Kevés kivétellel minden építéssel, bontással foglalkozó vállalat másodnyersanyagként, hasznosítási céllal elkülönítve gyűjti a beton, a téglá, az aszfalt hulladékát, illetve a „szeméttől” mentes földet. Lerakásra jobbra csak a „szemét”, azaz egyéb hulladékkal kevert föld és törmelék, illetve a lakosság által termelt bontási hulladék kerül.

II.2.11. Zöldfelületek gondozása

A városüzemeltetési feladatok közül a parkfenntartást is a Városellátó Intézmény látja el. A tevékenység keretében 190 000 négyzetméter zöldfelületet, 1224 m² virágfelületet, 1267 m² évelő virágágyat gondoznak. A városi parkokban 35 darab játszótér gondozása és karbantartása is feladatuk. 2000 óta az önkormányzat 7 új, eu-s szabványoknak megfelelő játszótér alakított ki a városban (pl.: Balogh udvarban - Deák és Dósa utca sarok -, Kertvárosi lakótelepen, Kisér városrészben - Farkas Antal utca, Bacsó Béla utca és Új utca kereszteződésénél található Millennium Emlékparkban).

Az önkormányzat az úgynevezett zöld programjának keretén belül immár több éve a lakosság bevonásával szépíti Szentés környezetét. A városszépítő mozgalom neve Virágszínvonalasabb Szentésért, melyet három kategóriában hirdetnek meg: családi házak és tömbházak lakói, valamint munkahelyi közösségek számára.

Ezen kívül a városcopynt számos helyén helyeztek ki virágládákat, ami szintén a virágosítási program részeként valósult meg.

II.2.12. Környezetvédelmi beruházások

Napjainkban egyre inkább nélkülözhetlenné válnak a környezetvédelmi beruházások. A környezetvédelmi követelményeknek való megfelelés nemcsak EU-elvárás, hanem a lakosság egészségügyi és általános jogi állapotának javítását is szolgálja. A környezetszennyezés és a lakosság egészségügyi állapota, megbetegedési és halálozási mutatószámai között egyértelmű összefüggés van.

A környezetvédelmi beruházások megvalósításában a profitorientált vállalatoknak mellett az önkormányzat is szerepet vállal.

Szentés város Önkormányzata az elmúlt néhány évben számos, jelentős nagyságú környezetvédelmi beruházást valósított, illetve valósít meg. A beruházások anyagi fedezetének biztosításához különböző pályázati forrásokat is igénybe vettek. Így például:

- A Vízügyi Célelőirányzatból a 2003. évben igényelhető beruházási támogatásra nyert a város vissza nem térítendő támogatás formájában a Kisér városrészben szennyvízcsatorna hálózat kiépítésére 140.162.000 Ft-ot, valamint a Városcopyntban szennyvízcsatorna hálózat kiépítésére további 117.380.000 Ft-ot,
- 2005-ben a Környezetvédelmi és Vízügyi Célelőirányzat „Zöld Forrás” pályázatán Szentés város bel- és külterületein illegálisan lerakott települési szilárd hulladék begyűjtésére és megfelelő kezelésére 1.000.000 Ft-ot,
- 2005-ben a Környezetvédelmi és Vízügyi Célelőirányzat „Zöld Forrás” Pályázati Felhívásának 4.5. - A por- és zajterhelés csökkentése érdekében őshonos fafajok telepítése belterületi közterületen - céljára a Nagyhegyszéli parkerdő fásítása, Ilonaparti parkerdő melletti telkek lezárása fasorral projektre 580.000 Ft-ot,

- 2005-ben a Környezetvédelmi és Vízügyi Célelőirányzat 2004. évi "Zöld Forrás" Pályázati Felhívásának 5.4. - Szelektív hulladékgyűjtő rendszerek kiépítése - céljára Szentes város részben kialakított, valamint Szegvár Nagyközség teljes szelektív hulladékgyűjtő sziget hálózatának kiépítése és az üzemeltetés feltételeinek megteremtése projektre 12.500. 000 Ft-ot,
- 2005-ben a Környezetvédelmi és Vízügyi Célelőirányzat 2004. évi "Zöld Forrás" Pályázati Felhívásának 3.4. - Patakok, kisvízfolyások medrének és partjának megtisztítása- céljára Szentes Nagy völgy belvízelvezető csatorna tisztítására 2.000.000 Ft-ot.

III. A VÁROSI TÁRSADALOM HELYZETE

III. 1. A NÉPESSÉG SZÁMÁNAK ALAKULÁSA

Szentés város lakosainak számát tekintve Csongrád megye kilenc városa közül a harmadik legnagyobb, Szeged és Hódmezővásárhely megyei jogú városok után.

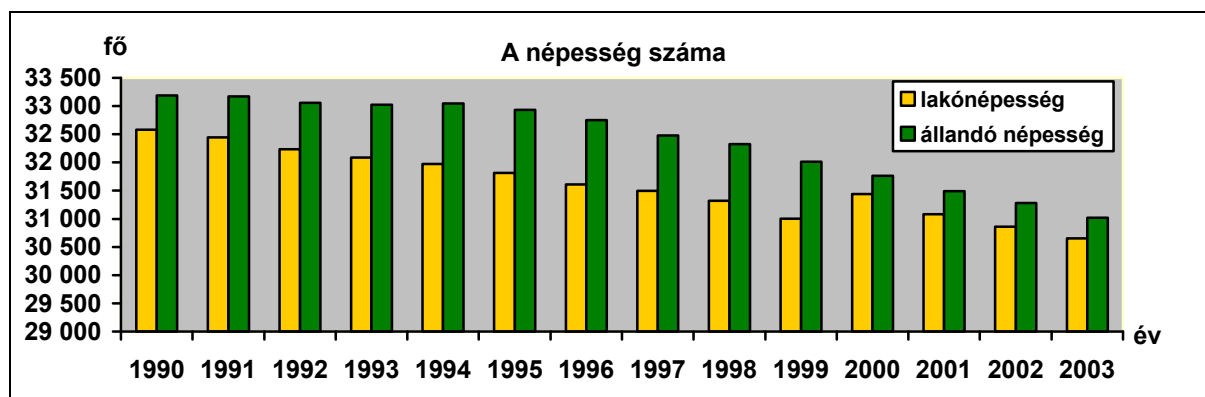
Lakónépeség		Állandó népesség	
év	fő	év	fő
2004	-	2004	30.699
2003	30.650	2003	31.022
2002	30.862	2002	31.279
2001	31.082	2001	31.494
2000	31.439	2000	31.766
1999	31.005	1999	32.015
1998	31.321	1998	32.325
1997	31.498	1997	32.476
1996	31.612	1996	32.752
1995	31.814	1995	32.931
1994	31.975	1994	33.048
1993	32.086	1993	33.023
1992	32.237	1992	33.055
1991	32.442	1991	33.170
1990	32.582	1990	33.190
1980	35.317	1980	35.127
1970	33.910	1970	33.741
1960	33.552		
Jelenlévő népesség			
1949	32.769		
1941	32.768		
1930	31.516		
1910	30.344		
1890	29.973		
1870	26.866		

Forrás: KSH T-Star adatbázis

Szentés népességének alakulására az első hivatalos népszámlálás óta (1870) a növekedés volt jellemző egészen 1980-ig, majd ezt követően a népesség száma, egyezően az országos tendenciákkal, folyamatosan csökkent.

A II. világháború idején, illetve az azt követő időszakban a népességszám stagnált, majd az 50-es években emelkedni kezdett (első demográfiai hullám). A 60-as évek kismértékű népességszám emelkedése után a 70-es években következett be a második demográfiai hullám, amely 1980-ban tetőzött. A népességszám azóta évről-évre csökkent.

Szentés város állandó és lakónépességének számát a rendszerváltás óta eltelt évekre vetítve az alábbi ábra mutatja.

Forrás: KSH T-Star adatbázis

A lakónépesség fogalma magába foglalja a tanulás, munkavállalás, stb. céljából, ideiglenes jelleggel történő lakhelyváltásokat hatását, melynek mérése csak korlátozott megbízhatóságú. Az ún. állandó népesség az állandó lakcímbeljelölésen alapszik és általában mérsékelt népességmozgást, kisebb népességcsökkenést mutat. Szentes esetében azonban az állandó népesség száma határozottabb csökkenést mutatott, az 1990 óta eltelt időszakban meghaladta a 2100 főt, míg a lakónépesség csökkenése 1932 fő volt.

A népesség számának csökkenését a természetes népmozgalom és a belső elvándorlások egyenlege vetíti előre, melyeket az alábbiakban elemzünk.

III.2. NÉPESEDÉSI FOLYAMATOK

III.2.1. Születés

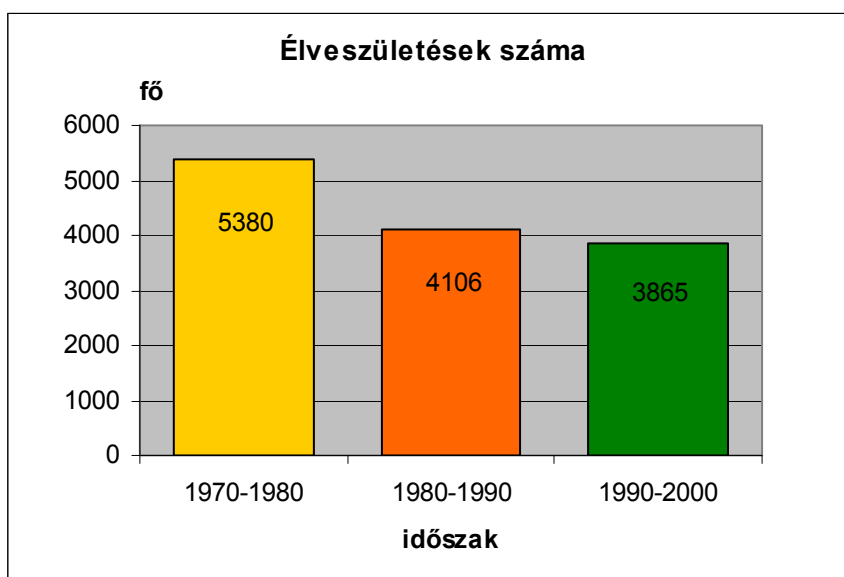
A születések száma csökkenő tendenciát mutat, mely az egész országra jellemző folyamat. A születésgyakoriság – az ezer lakosra jutó születések száma – Csongrád megyében hagyományosan alacsony, elmarad az egyébként sem magas országos átlagtól, sőt a magyarországi megyék többségétől is. Szentesen a születésgyakoriság a megyei átlag felett van, de az országos átlagot nem éri el.

Születésgyakoriság (ezer lakosra jutó születések száma)

Időszak	Magyarország	Csongrád megye	Szentés
1970-1979	16.3	15.1	15.8
1980-1989	12.2	11.6	11.6
1990-2001	11.8	11.3	11.7

Forrás: KSH Népszámlálási adatok

A születések alakulása Szentesen

Forrás: KSH T-Star adatbázis

A születések számának csökkenésében számos – a gazdaságilag fejlett európai országokban már korábban érvényesülő – tényezőnek van szerepe. Folyamatosan csökken a gyermekvállalási hajlandóság, a családok egyre kevesebb gyermek felnevelésére vállalkoznak. Súlyosítja a helyzetet, hogy mind kevesebben élnek családban, olyan kisközösségekben, melynek szerepe elsődleges az utódok világrahozatala és felnevelése terén.

III.2.2. Halálozás

A halálozások száma tartósan magas szinten állandósult, mely tendencia Csongrád megye és az ország egészére is jellemző. Az 1990-es évek első felében szám szerint valamelyest kevesebb halálesetet regisztráltak, de a népességszámhoz mért halandóság emelkedést mutat.

Az ezer lakosra jutó halálozás

Időszak	Magyarország	Csongrád megye	Szentés
1970-1979	12.5	13.3	13.1
1980-1989	13.6	14.3	13.0
1990-2001	15.4	16.1	14.9

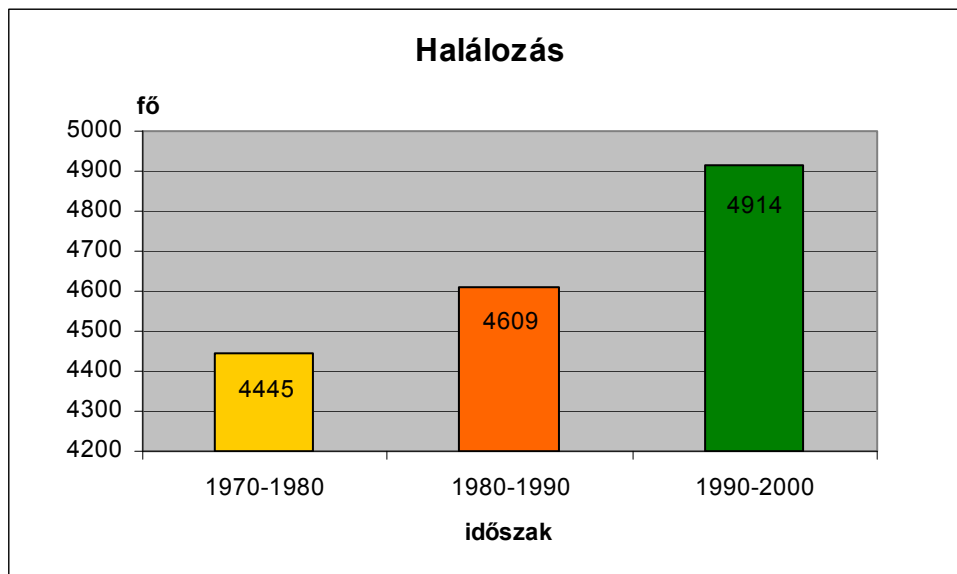
Forrás: KSH Népszámlálási adatok

Szentesen az ezer lakosra jutó halálozások száma az 1970-es években meghaladta az országos átlagot, de a megyei átlag alatt maradt. A 80-as és a 90-es években a statisztika szerint a város kedvezőbb mutatókkal rendelkezik, az ezer lakosra jutó halálozások száma az országos és a megyei értékek alatt maradt.

A halálozások alakulása Szentesen

A magas halálozás kialakulása nem annyira az egészségügyi ellátás hiányosságaira, inkább az emberek életviteli, életmódbeli szokásaira vezethető vissza. Különösen kedvezőtlenül hatott a

halálozások alakulására a középkorú férfiak rendkívül magas halandósága és a népesség elöregedése, a magasabb halandóságú, idősebb korosztályok részarányának növekedése.

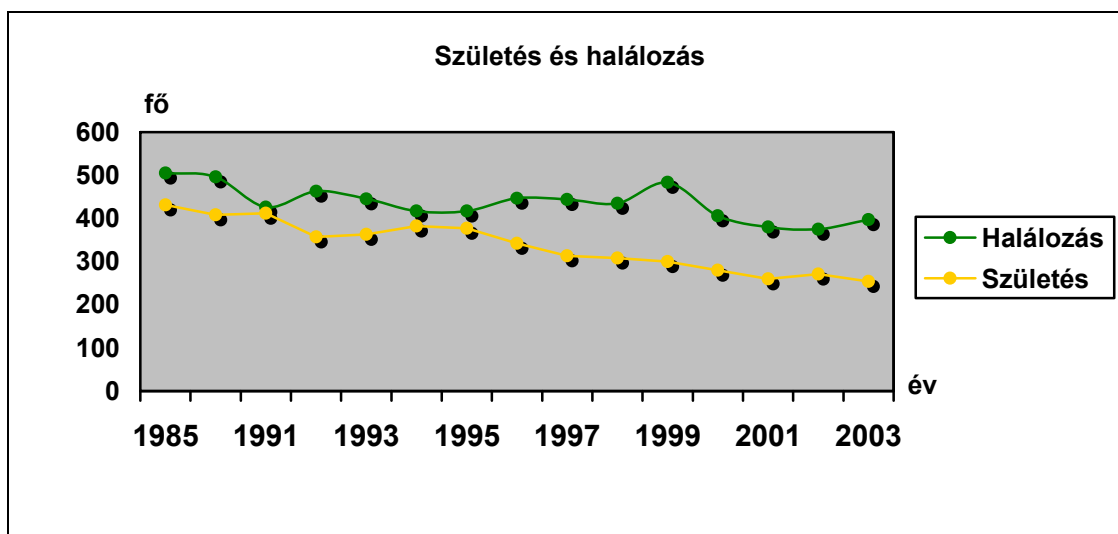
Forrás: KSH T-Star adatbázis

III.2.3. Természetes népmozgalom

Időszak	Magyarország	Csongrád megye	Szentés
1970-1979	400.251	8.393	935
1980-1989	-142.240	-12.214	-503
1990-2001	-372.862	-20.891	-1.049

Forrás: KSH Népszámlálási adatok

A születések és a halálozások egyenlegeként kialakult természetes népmozgalom a 80-as évek óta negatív egyenleget mutat.

Forrás: KSH T-Star adatbázis

A természetes fogyás mértéke a születéscsökkenésből eredően emelkedik, az elmúlt éveket tekintve a legmagasabb 1999-ben volt 184 fővel, 2003-ban meghaladta az évi 140 főt.

Az ezer lakosra jutó természetes szaporodás időszakában, vagyis a 70-es években Szentés a megyeinél kedvezőbb, de az országos átlag alatti mutatókkal rendelkezett. A 80-as évektől kezdődően napjainkig, a természetes fogyás Szentésen az országos szintnek megfelelően, illetve az utóbbi időben alatta maradt, s jóval kedvezőbb a megyei átlagnál.

Időszak	Magyarország	Csongrád megye	Szentés
1970-1979	3.9	1.9	2.7
1980-1989	-1.3	-2.7	-1.4
1990-2001	-3.6	-4.8	-3.2

Forrás: KSH Népszámlálási adatok

III.3. VÁNDORLÁS

A vándorlási különbözet tendenciája hasonlóan a természetes népmozgalomhoz a 80-as években fordult meg. A 70-es évek pozitív vándorlási különbözetét a 80-as években az elvándorlások számának jelentős növekedése váltotta fel. Az elvándorlási tendencia a 90-es években csökkent, de a vándorlási különbözet az ezredforduló után is negatív maradt és a 90-es évekhez képest ismét jelentősen erősödött.

Vándorlási különbözet (fő)

Időszak	Szentés
1970-1979	472
1980-1989	-1.923
1990-2001	-204
2002	-127
2003	-91

Forrás: KSH T-Star adatbázis

Az ezer lakosra jutó vándorlási különbözet

Időszak	Magyarország	Csongrád megye	Szentés
1970-1979	0.1	0.6	1.4
1980-1989	-1.8	-1.1	-5.4
1990-2001	1.9	3.5	-0.6

Forrás: KSH Népszámlálási adatok

Az 1970-es években az ezer lakosra jutó pozitív vándorlási különbözet mind Csongrád megyében, mind Szentésen kedvezőbb az országos adatnál. A 80-as években Szentést jelentős elvándorlás jellemezte, az ezer lakosra vetített negatív vándorlási különbözet jóval meghaladja az országos és a megyei adatot is.

A 90-es években országosan és a megyében is az odavándorlások száma meghaladta az elvándorlások számát, Szentésen azonban még mindig az előző évtizedet jellemző, ellentétes tendencia figyelhető meg.

III.4. VÁRHATÓ NÉPESSÉGSZÁM

A népesség csökkenését előidéző okok között – az országos tendenciák mellett – jelentős szereppel bír az a tényező, hogy az évtizedeken keresztül tartó elvándorlás hátrányosan megváltoztatta a népesség kor szerinti összetételét és ezzel lecsökkent a születések száma, a halálozásoké pedig emelkedett. Deformálódott a népesség újratermelődésének folyamata és esetenként a vándorlási mérleg kedvezőbbé válása sem tudta megállítani ezt a hátrányos tendenciát.

Az utóbbi évtizedeket vizsgálva, a népességváltozás összetevőit - természetes népmozgalom, vándorlás - értékelve, továbbá Szentés lehetséges fejlődési pályára állását feltételezve prognosztizálható a város várható népességszáma.

A várható népesség számának előrejelzésére korábban már készültek vizsgálatok, melyeket az 1996-ban készült Általános Rendezési Terv készítői összegeztek. Valamennyi vizsgálat Szentés vonatkozásában kisebb-nagyobb népességszám csökkenéssel, legjobb esetben is csak stagnálással számolt.

Az Általános Rendezési Tervben szereplő, Szentés város népességnövekedésére készült becsléseket számszerűen itt is bemutatjuk.

Év	ÁRT (1977)	JATE (1992)	KSH-KI (1992)	KSH-KI (1993)	ÁRT jav. (1996)
1990	36.500	32.891	32.891	32.891	32.891
2000	40.500	31.300	31.500	31.000	32.000
2010	-	31.500	30.900	29.500	32-34.000

Az Általános Rendezési Terv készítése óta eltelt időszak alapján megállapítható, hogy az egyes vizsgálatokban prognosztizált, ezredfordulót követő harmadik demográfiai hullám nem következett be, a születések száma ugyanis a korábbi tendenciáknak megfelelően azóta is folyamatosan csökkent. A halálozások számának emelkedése miatt a természetes fogyás évről-évre növekszik, a negatív vándorlási különbözet pedig Szentésen az ezredfordulót követő két év alatt meghaladta az előző évtized adatát.

A népesedési folyamatok alakulásának ismeretében Szentés város népessége 2010-ben várhatóan 29.500 fő, 2020-ban pedig várhatóan 27.500 fő lesz.

A népesség megoszlása a város kül- és belterülete között az elmúlt évtizedekben jelentős változásokon ment keresztül. A külterületi népesség aránya folyamatosan csökkent, 1970-ben még 15 %, 1980-ban 7.7 %, 1990-ben 6.8 % volt, majd a 90-es években ismét emelkedni kezdett, 2001-ben újra 7.7 %-ot tett ki. Hosszú távon várhatóan a külterületi népesség aránya nem emelkedik, várhatóan az elmúlt két évtized arányszámának megfelelően alakul.

III.5. A MUNKAERŐPIAC HELYZETE

Magyarországon a rendszerváltást követően jelentős munkaerőpiaci mozgások mentek végbe. A foglalkoztatottak száma másfél millióval (5.2-ről 3.7 millióra) csökkent.

A regisztrált munkanélküliek száma a kezdeti drasztikus növekedés után, 1993 óta már csökkenést mutat, az 1993. februári 705 ezerről 1998 év végére 404 ezerre apadt, a 2001-re kismértékben emelkedett, a népszámlálás adatai szerint elérte a 416 ezer főt.

A foglalkoztatottak száma 1997-ig még kismértékben csökkent, 2001-ben Magyarország népességének 36.2 %-a volt foglalkoztatott, a munkanélküliek közül kiválók azonban döntő többségében az inaktívak táborát növelték. A munkavállalási korú népességben belül a munkanélküliek és az inaktívak együttes létszámának aránya az 1990-es 38 %-ról 2001-re 50 %-ra nőtt.

Szentésen a foglalkoztatottak száma az 1990-es 14.510 főről 2001-re 11.995 főre csökkent. A munkavállalási korú népességben belül a munkanélküliek és az inaktívak együttes létszámának aránya az országos tendenciának megfelelően, a rendszerváltás időszakának 37%-áról 2001-re 48%-ra emelkedett.

Szentés népességének gazdasági aktivitása

Év	Összesen	Foglalkoztatott	Munkanélküli	Inaktív kereső	Eltartott
1980	35.317	16.130	na	7.129	12.058
1990	32.891	14.510	302	8.268	9.811
2001	31.638	11.985	891	10.375	8.387

Forrás: KSH Népszámlálási adatok

A Szentésen dolgozó aktív keresők döntő része (80 %-a) a városban él, a bejárók teszik ki a fennmaradó 20 %-ot. Az aktív keresők számának alakulását a népesség belső fejlődési folyamatai, valamint a város funkcióinak a térségre gyakorolt vonzása egyaránt meghatározza.

Szentésen a munkaerő számában és struktúrájában – a népesség számában is nyomon követhető – élesen elkülönülő szakaszok határolhatók el.

A II. világháború után, az 50-es évek végéig a város gazdasági fejlődése lassú volt, ezt követően a 60-as években az ipar extenzív típusú fejlesztése indult meg. Az 1970-ig terjedő időszakban jelentős mértékben nőtt az iparban foglalkoztatottak száma és ezzel együtt az aktív keresők létszáma, valamint az ingázók száma is. A hetvenes évek elején lezárult az iparfejlesztés ún. extenzív szakasza, a gazdaság és vele együtt a foglalkoztatás átstrukturálódása volt megfigyelhető a nem anyagi ágak felé. A 80-as évektől megindult az aktív keresők számának és arányának csökkenése. Visszaesett az iparban valamint az építőiparban foglalkoztatottak létszáma, mezőgazdaság eltartóképessége sem növekedett, megindult a falvakba való visszaáramlás. Mindeközben a szolgáltatási jellegű ágazatokban foglalkoztatottak létszáma növekedett.

Aktív keresők összevont nemzetgazdasági ágak szerint (1990 és 2001)

Nemzetgazdasági ág	létszám		százalék	
	1990	2001	1990	2001
Ipar, építőipar	4.808	3.103	33.1	25.9
Mező- és erdőgazdaság	3.011	2.037	20.8	17.0
Szolgáltatási jellegű ágak	6.687	6.845	46.1	57.1
Összesen	14.510	11.985	100.0	100.0

Forrás: KSH Népszámlálási adatok

A megváltozott szerkezeti arányok a fejlett országokban kialakult struktúrához közeledtek, mindez azonban a nyolcvanas évek elejétől kezdődően az aktív állomány 26 %-os, több mint négyezer fős csökkenése mellett ment végbe.

A munkaerő gazdálkodást jelentős mértékben befolyásolja a naponta ingázók számának alakulása, a munkaerő vonzási körzetek kialakulása és változása.

A foglalkoztatottak napi ingázása Szentésen

	1990	2001
Helyben lakó összes dolgozó	14.510	11.985
Helyben lakó és dolgozó	13.965	10.901
Más településre eljáró	545	1.084
megyén belül	477	606
más megyébe	68	117
Más településről bejáró	3070	2.248
Összes ingázó	3.615	3.332
Ingázási egyenleg	+2.525	+1.164
Helyben dolgozó összesen	17.039	13.149

Forrás: KSH Népszámlálási adatok

Az elmúlt időszakban az ingázók száma csökkent, arányuk viszont kismértékben emelkedett. Ez természetesen összefügg a munkanélküliséggel. Az átalakulás folyamata hatással van a munkaerő térbeli elrendeződésére, a munkanélküliség csökkenti a naponta ingázók számát, ily módon a munkaerőt visszaduzzasztja a falura és megváltoztatja az ingázási körzeteket.

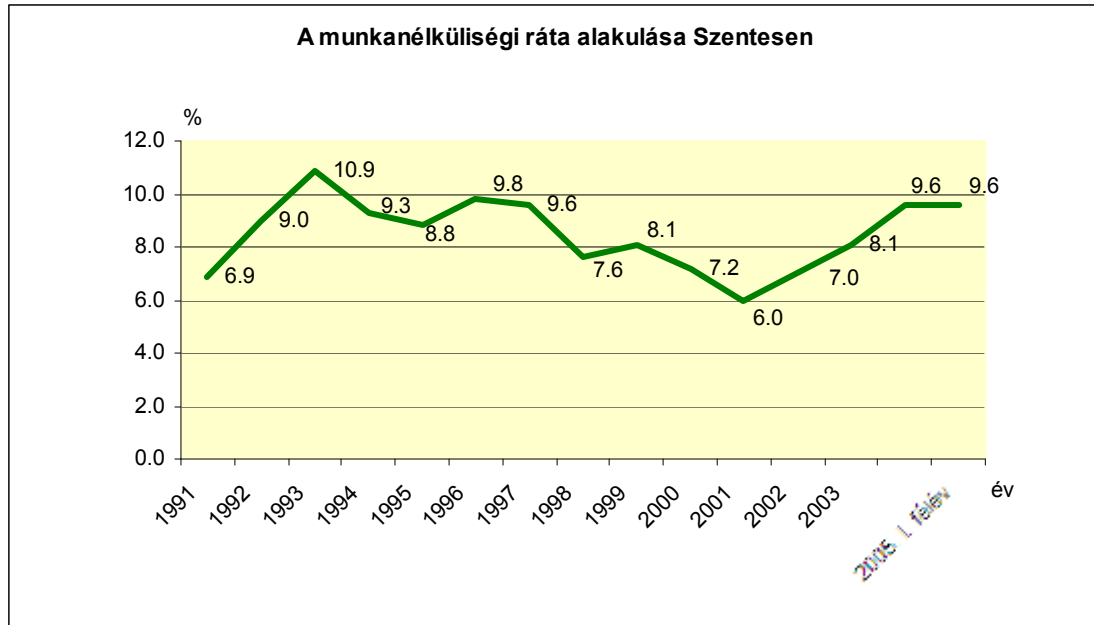
A fentiek alapján Szentésen az ingázók száma csökkent, ezen belül a más településre eljárók száma a duplájára emelkedett, míg a más településről bejárók száma csökkent. Az ingázási egyenleg még így is pozitív. A vonzáskörzet felöleli a városkörnyék településeit, de azon túl is kihat keleten Gádoros, délen Mindszent (Hódmezővásárhely), nyugaton Csongrád térsége, északon pedig Kunszentmárton térségéig.

A szerkezeti struktúraváltás, a termelés-csökkenés egyenes következménye a foglalkoztatásban bekövetkezett változás, nevezetesen a munkanélküliség megjelenése.

Az országos tendenciákhoz hasonlóan, a rendszerváltás idején az ipar és az építőipar területén alkalmazottak körében volt nagyobb arányú létszámcsökkenés, majd 1992. második felétől a mezőgazdaságból kikerült munkanélküliek aránya növekedett. A megye településhálózatából és gazdaság szerkezetéből adódóan a kevésbé iparosodott városok és főleg azok vonzáskörzetében lévő mezőgazdasági területeken legnagyobb a munkanélküliség.

Szentésen a regisztrált munkanélküliek száma 2004. év végén 1.217 fő, ez 12 %-kal (130 fővel) több, mint egy évvel korábban. Az éves átlaglétszám 1.238 fő. A munkanélküliségi ráta³ 9.6 %.

A munkanélküliségi ráta alakulása

Forrás: Csongrád Megyei Munkaügyi Központ

A munkanélküliségi ráta a rendszerváltást követően 1993-ig nőtt, majd ezt követően kisebb-nagyobb változásokkal csökkent egészen 2001-ig. Az elmúlt három évben a munkanélküliség jelentősen növekedett.

Megyei összehasonlításban Szentésen a munkanélküliségi ráta Szeged után a legalacsonyabb, a kistérségben pedig a legkedvezőbb. Megállapítható az is, hogy a munkanélküliségi ráta mind a megyei, mind az országos átlag alatt van, melyet a város gazdaságának viszonylag kedvező helyzete magyaráz.

A Kormány tervei között szereplő országos téli közmunka program átmeneti javulást eredményezhet a munkanélküliségi ráta alakulásában.

A 2004. év végén a regisztrált munkanélküliek 27.6 %-a legfeljebb 8 általánost végzett, 31.2 %-uk szakmunkás, szakiskolai, 25.7 %-uk szakközépiskolai, technikumi végzettséggel rendelkezett, 8.7 % gimnáziumban érettségizett, 6.8 %-uk rendelkezett felsőfokú diplomával. Munkanélküli járadékban 2004. decemberében 306 fő, jövedelempótló támogatásban 1 fő részesült, a munkanélküliek közül 20 fő él rendszeres szociális segélyen, összesen 49 fő kap rendszeres szociális segélyt. Az egy éven túl regisztrált munkanélküliek száma 262 fő volt. Az előző év azonos időszakához képest az egy éven túl regisztráltak száma 75 %-kal (113 fővel) nőtt, és a 2005. I. negyedévi adatokat elemezve tovább nőtt 276 főre.

2004. év végén a bejelentett betöltetlen álláshelyek száma 302 db volt. (Forrás: Csongrád Megyei Munkaügyi Központ)

³ Munkanélküliségi ráta: a regisztrált munkanélküliek száma a foglalkoztatottak számához viszonyítva százalékban.

A városban három jelentősebb – nagy hagyományokkal rendelkező – munkáltatóra épül a lakosság foglalkoztatottsága. Az 1997-ben számos átalakulás után létrejött Hungerit Rt. 1239 főt foglalkoztat, míg az 1992 óta Legrand Rt. nevet viselő nagyvállalatnál 489 fő dolgozik. A 250 főnél több munkavállalót alkalmazók közé tartozik még az Árpád Agrár Rt. is, ahol 2005. januárjában 285 fő volt a foglalkoztatottak száma.

IV. AZ INTÉZMÉNYEKEL VALÓ ELLÁTOTTSÁG SZENTÉSEN

Szentés méretéhez viszonyítva intézményekkel megfelelően ellátott város. Egyes intézmény típusok számában, illetve a minőségben azonban fejlesztésre van szükség. Az egyes intézményfajták legfontosabb adottságait az alábbiakban elemezzük.

IV.1. KÖZOKTATÁS, OKTATÁSI INTÉZMÉNYEK

A közoktatás az óvodás kor és a középiskola befejezése közötti szakaszt öleli fel. Ez persze nem csupán jogi-fogalmi meghatározás, hanem elsősorban tartalmilag jellemzi a fogalmat, miszerint a bölcsődében még nincs oktatás, az óvodában azonban megkezdődik az iskolára való előkészítés, a felsőoktatás viszont a középiskolát végzetteknek csak egy bizonyos hányadát fogadja be. Mindennek megfelelően Szentés egyetlen bölcsődéjéről majd a szociális és egészségügyi intézményeket tárgyaló fejezetben teszünk említést.

IV.1.1. Óvodák

Az óvodai ellátás mind mennyiségi, mind területi elhelyezkedés vonatkozásában megfelelő. A városban 14 önkormányzati fenntartású óvoda működik négy körzetben. A Szeged-Csanádi Püspökség által üzemeltetett Villogó utcai óvoda 2005. július 31-ével a gyermeklétszám csökkenése miatt összevonásra került, a fenntartó 2005. augusztus 1. napjával megalapította a Szent Erzsébet Katolikus Általános Iskolát és Óvodát, amely többcélú, közös igazgatású intézmény.

Az óvodák kihasználtsága 78 %-os, a meglévő 1256 db férőhelyet 979 kisgyermek veszi igénybe.

A jelenleg működő óvodák Szentésen:

Apponyi Téri Óvodai Munkáltatói Körzet

- Apponyi Téri Óvoda (6600 Szentés, Apponyi tér G ép.)
- Bocskai Utcai Óvoda (6600 Szentés, Bocskai u. 9.)
- Klauzál Utcai Óvoda (6600 Szentés, Klauzál u. 5-7.)
- Vásárhelyi Úti Óvoda (6600 Szentés, Vásárhelyi út 109.)

Felsőpárti Óvodai Munkáltatói Körzet

- Rákóczi F. Utcai Óvoda (6600 Szentés, Rákóczi F. u. 46.)
- Rákóczi F. Utcai Óvoda (6600 Szentés, Rákóczi F. u. 153.)
- Damjanich J. Utcai Óvoda (6600 Szentés, Damjanich J. u. 37.)

Kossuth Utcai Óvodai Munkáltatói Körzet

Kossuth Utcai Óvoda (6600 Szentés, Kossuth L. u. 18.)

Szarvasi Úti Óvoda (6600 Szentés, Szarvasi út 8.)

Kajáni Óvoda (6600 Szentés, Kajánufalu Tanya 3.)

Szent Anna Utcai Óvoda (6600 Szentés, Szent Anna u. 1.)

Árpád Utcai Óvoda (6600 Szentés, Farkas A. u. 11.)

Köztársaság Utcai Óvodai Munkáltatói Körzet

Köztársaság Utcai Óvoda (6600 Szentés, Köztársaság u. 2.)

Dr. Mátéffy F. Utcai Óvoda (6600 Szentés, Dr. Mátéffy F. u. 12.)

Ehhez az óvodai körzethez tartozik az Eperjesi Tagóvoda is, intézményi társulásban.

Szent Erzsébet Katolikus Általános Iskola és Óvoda (6600 Szentés, Erzsébet tér 1.)

Általános iskolák

IV.1.2. Általános iskolák

Szentés nyolc iskolája biztosít alapfokú képzést a diákoknak, melyből a Kiss Bálint Református Általános Iskola és a Szent Erzsébet Katolikus Általános Iskola és Óvoda 1993-ban visszakerült az egyházhoz, a Rigó Alajos Óvoda, Általános Iskola, Szakiskola, Diákotthon és Gyermekotthon a megyei önkormányzat fenntartásában működik, míg a többi általános iskolát Szentés Város Önkormányzata működteti.

A Damjanich János Tagintézményt 2000. július elsejével összevonták a Deák Ferenc Általános iskolával. Szintén tagintézménnyel működik a Rigó Alajos Óvoda, Általános Iskola, Szakiskola, Diákotthon és Gyermekotthon, a csongrádi tagintézményben egy óvodai és négy összevont általános iskolai tanulócsoporthoz folyik az oktatás.

Az alapfokú oktatásban résztvevő gyermekek száma 2963 fő. Az iskolák férőhelyeinek száma kielégíti a város igényeit, iskola, illetve férőhelybővítés nem szükséges. A legmagasabb gyermeklétszámú Koszta József Általános Iskolában, a közeljövőben kisebb foglalkoztató termék és labor kialakítására lehet szükség. Valamennyi általános iskola rendelkezik tornateremmel.

A jelenleg működő általános iskolák Szentésen:

Általános iskola	Tanulók száma	Tantermek száma	Osztályok száma	Tornaterem/tornaszoba
Deák Ferenc Általános Iskola (6600 Szentés, Deák Ferenc u. 53-55.) és Damjanich János Tagiskola (6600 Szentés, Damjanich u. 41.)	520	27	24	1/1
Gróf Széchenyi István Általános Iskola 6600 Szentés, Berekhát 13.	67	10	6	1

Általános iskola	Tanulók száma	Tantermek száma	Osztályok száma	Tornaterem
Kiss Bálint Református Általános Iskola 6600 Szentés, Kossuth tér 2.	415	25	17	1
Klauzál Gábor Általános Iskola 6600 Szentés, Klauzál u. 12-18.	401	24	17	1
Kosztá József Általános Iskola 6600 Szentés, Köztársaság u. 6.	582	27	24	1
Petőfi Sándor Általános Iskola 6600 Szentés, Petőfi u. 15.	336	18	14	1/1
Rigó Alajos Óvoda, Általános Iskola, Szakiskola, Diákotthon és Gyermekotthon 6600 Szentés, Deák F. u. 52-54.	226	29	22	1
Szent Erzsébet Katolikus Általános Iskola és Óvoda 6600 Szentés, Erzsébet tér 1.	416	24	21	1/1

Forrás: Szentés Város Polgármesteri Hivatala (2005. október elsejei állapot)

Szentés Város Önkormányzatának Képviselő Testülete, illetve Eperjes és Nagytőke Községek Önkormányzatainak Képviselő Testületei intézményfenntartó társulás keretében biztosítják az eperjesi felső tagozatos, illetve a nagytőkei általános iskolások tankötelezettségének teljesítését. Ennek megfelelően az eperjesi illetőségű diákok neveléséről-oktatásáról a szentesi Klauzál Gábor Általános Iskolában, a nagytőkei gyermekek tanításáról a Deák Ferenc Általános Iskolában gondoskodnak.

Az iskolák vonzáskörzetei hiányosan elégítik ki a település lakóterületeit. Míg a városközpont többszörösen ellátott, addig a peremterületek közül a Felső Kurcapart északi része, Felsőpárt középű területei, a Termál lakótelep, Kisér és Alsópárt déli része ellátatlanok.

A városban jelenleg hat művészeti iskola is működik, a Jövőkért Alapfokú Művészetoktatási Intézmény több száz növendéke a képző- és iparművészet, szín- és bábművészet és táncművészet különböző tanzakain részesül művészeti képzésben.

A város legnagyobb és legrangosabb művészeti oktatási intézménye a városi önkormányzat fenntartásában működő Lajtha László Alapfokú Művészeti Iskola. Az 1955-ben alapított művészeti iskolában az átlagosan 650-700 növendék képzése (kiknek életkora öt évestől a felnőttkorig terjed) magába foglalja az elméleti tárgyak mellett az összes vonós-, fűvós-, ütőhangszer, gitár, zongora, orgona, szintetizátor, a magánének és a népzene oktatását. 1999 óta társastánc és néptánc tanítása is folyik az intézményben. Az iskola tanárai rendszeres közreműködői és szervezői a város igen élénk zenei, művészeti életének. Részvételükkel és szakmai irányításukkal működik a Bárdos Lajos Vegyeskar, a Városi Fűvőszeneke és a Pengető Citeraegyüttes.

A városban a Szivárvány Alapfokú Művészetoktatási Intézmény, a Keleti Márton Alapfokú Művészeti Iskola, a Színi Művészeti Iskola, illetve a Classic Művészetoktatási Intézmény nyújt még a művészetek terén tanulási lehetőséget.

IV.1.3. Pedagógiai Szakszolgálat

(6600 Szentés, Jövendő u. 6.)

2005. április elsejétől önálló intézményként működik a Pedagógiai Szakszolgálat, amely a városban, illetve kistérségi szinten nevelési tanácsadást, valamint logopédiai szakellátást biztosít.

IV.1.4. Középiscolák

A városban jelenleg öt középfokú intézmény működik, melyek közül négy a Csongrád Megyei Önkormányzat fenntartásában, míg a Bartha János Kertészeti Szakképző Iskola a minisztérium fenntartásában működik. A középiscolákban összesen 2724 diák tanul.

A Bartha János Kertészeti Szakképző Iskola (6600 Szentés, Kossuth u. 45.) dísznövénytermesztő, általános kertész szakközépiscolai, illetve kertész szakmunkás végzettséget ad.

A Boros Sámuel Szakközépiscola, Szakiskola (6600 Szentés, Ady E. u. 6-8.) irodai, ügyviteli, számviteli, egészségügyi ismereteket és idegen nyelveket oktat. Az érettségi megszerzése után OKJ-s képzések keretében a következő képzések választhatók:

- intézményi kommunikátor (2 év)
- pénzügyi-számviteli ügyintéző (1,5 év)
- menedzserasszisztens (2 év),
- gazdasági informatikus (2 év)
- kereskedelmi szakmenedzser (2 év).

A Horváth Mihály Gimnázium (6600 Szentés, Szent Imre herceg u. 2.) elsősorban általános műveltséget megalapozó, érettségi vizsgára és felsőfokú tanulmányokra felkészítő intézmény. Az irodalmi-drámai képzés 25 éve indult az iskolában és nagy hagyományokkal rendelkezik a természettudományi (matematika, informatika, biológia, kémia) képzés is.

Az idegen nyelveken jól kommunikáló szakemberek képzését szolgálja a 2004. szeptemberében indult öt évfolyamos idegen nyelvi-informatikai osztály.

A Pollák Antal Műszaki Szakközépiscola (6600 Szentés, Apponyi tér 1.) megalapításakor az oktatás elektroműszerész és villanyszerelői osztályokkal indult. Később az erősáramú szak lett a meghatározó, majd 1991-től az elektronikai és az informatikai képzés.

Az érettségi megszerzése után a következő OKJ-s képzések végezhetőek el az iskolában:

- Ipari elektronikai technikus
- Műszaki számítástechnikai technikus
- Számítástechnikai szoftverüzemeltető
- Műszaki informatikai mérnökasszisztens (felsőfokú akkreditált szakképzés, iskolarendszerű, nappali tagozat)
- Villamosmérnök-asszisztens (felsőfokú akkreditált szakképzés, önköltséges, levelező tagozat)

Az utóbbi két képzés a Veszprémi Egyetemmel együttműködő felsőfokú akkreditált szakképzés. Az itt végzett diákok a felsőfokú OKJ-s oklevél megszerzése mellett, kreditpontok birtokában, előnyös feltételekkel juthatnak be a felsőoktatás különböző intézményeibe.

Tanfolyami keretek között lehetőség van az ECDL oklevél megszerzésére és a CISCO Hálózati Akadémia elvégzésére. Az iskola regionális ECDL vizsgaközpontként működik.

A Zsoldos Ferenc Középiskola és Szakiskola (A épület: 6600 Szentés, Szent Imre herceg u. 1., B épület: 6600 Szentés, Tóth József u. 9., Tanműhely: 6600 Szentés, Rákóczi Ferenc u. 98.) többcélú oktatási intézményként igyekszik az ipar és a kereskedelem területén bekövetkezett szervezeti struktúráváltást, a munkaerőpiac alakulását követni. Az iskolában szakiskolai képzés (9-10. osztály), illetve az azt követő szakképzés, szakközépiskolai képzés valamint dolgozók gimnáziuma (nappali, esti) folyik.

Szakközépiskolai képzés keretében (9-12. évf.) közlekedés szakmacsoportban, gépészet szakmacsoportban valamint kereskedelem-marketing szakmacsoportban folyik képzés. A szakképzés területén a következő szakmákból választhatnak a tanulók: szerkezetlakatos, hegesztő, karosszerialakatos, géplakatos, fémforgácsoló, vízvezeték és központi fűtészerező, gázvezeték- és készülékszerező, villanyszerelő, kőműves, szobafestő- mázoló és tapétázó, női-ruhakészítő, fodrász, élelmiszer- és vegyi árukereskedő.

Az érettségi bizonyítvánnyal rendelkezők pedig: autószerelő, kötőtpályás motor- és erőátviteli berendezés szerelő, szerszámkészítő, gépésztechnikus, kereskedelmi technikus szakképesítésekből választhatnak

Középiskolák	Tanulók száma	Tantermek száma	Tornaterem
Bartha János Kertészeti Szakképző Iskola	295	18	1
Boros Sámuel Szakközépiskola, Szakiskola	482+41 ⁴	16	1
Horváth Mihály Gimnázium	668	33	1
Pollák Antal Műszaki Szakközépiskola	414 ⁵	20	1
Zsoldos Ferenc Középiskola és Szakiskola	824	26	1

Forrás: Szentés Város Polgármesteri Hivatala (2005. október elsejei állapot)

A város gazdaságához illeszkedően újabb szakképzések indítása szükséges, ilyen például a CNC kezelő vagy a baromfi feldolgozó.

IV.1.5. Kollégiumok

Az Általános Iskolai Kollégium (6600 Szentés, Ady Endre u. 10.) jelenleg 30 férőhelyen óvodások, általános iskolások és középiskolás tanulók kollégiumi ellátásáról gondoskodik.

A Terney Béla Középiskolai Kollégium (6600 Szentés, Jövendő u. 6.) jelenleg 304 férőhelyet tud biztosítani a vidéki tanulóknak.

A kollégiumokban meglévő férőhelyek elegendőnek bizonyulnak, az idei tanévben összesen 278 középiskolai és 23 általános iskolai tanuló kért kollégiumi elhelyezést.

⁴ 41 diák esti tagozaton tanul.

⁵ Ebből 16 diák levelező tagozaton tanul.

IV.1.6. Felsőoktatás

A Szegedi Tudományegyetem Juhász Gyula Tanárképző Főiskolai Kar Neveléstudományi Tanszéke és Szentés Város Önkormányzata 1999. április 20-án együttműködési megállapodást kötött. A létrehozott konzultációs központban lehetőség van posztgraduális képzés és továbbképzés indítására, pedagógusoknak és más pedagógiai munkakörben dolgozóknak. Diplomaszerezési lehetőséget biztosít az érettségizetteknek, s a helyi illetve térségi igényeknek megfelelően újabb képzési formákat indít. Választható szakirányok alapképzés esetében:

- pedagógia: amely szakosodik gyermek- és ifjúságvédelemre és az ötödik félévtől felvehető plusz szakirány a gyógypedagógia
- tantervfejlesztő menedzser

Másoddiplomás képzés a "Közoktatási vezető", amely szakirányú és szakvizsgát jelentő diplomaszerezés.

A diplomás képzések mellett lehetőség van többirányú felsőfokú szakok elvégzésére. A főiskolai képzés minőségét és komolyságát jelzi az óriási érdeklődés és az évfolyamonként növekvő létszám. Míg 1999-ben 35 fő kezdte el tanulmányait, a 2004. évi hallgatói összlétszám már 375 fő volt.

Az évfolyamok számának ugrásszerű növekedése szükségessé teszi egy új konzultációs központ létrehozását annál is inkább, mert nem csak induló évfolyamokról, hanem már meglévőkről van szó.

Jelenleg a Hegedűs László Helyőrségi Klubban folynak az előadások és sok esetben a vizsgák is, amely már szűkösnek bizonyul. A Vármegyeháza épülete ideális helyet teremt a folytatáshoz, ahol a konzultációs központ önálló intézményként működne, de szoros szakmai kapcsolatot tartana fenn a szintén a Vármegyeházában helyet kapó Koszta József Múzeummal és a Levéltárral.

A szegedi Móra Ferenc Múzeum ad otthont a Szegedi Tudományegyetemen folyó régészsképzésnek. A felsőoktatásban lezajlott hallgatói keretszám növelés miatt helyszűke állott elő, ezért hasznosnak látszik a gyakorlati képzést Szentésre telepíteni. Ez a folyamat évekkal ezelőtt spontán módon elindult, kiteljesedésre vár.

A városban igény lenne még felsőfokú posztgraduális egészségügyi képzés beindítására is.

IV.2. EGÉSZSÉGÜGYI ÉS SZOCIÁLIS INTÉZMÉNYEK

IV.2.1. Egészségügyi intézmények

IV.2.1.1. Gyógyszertárak

A városban működő hat gyógyszertár megfelel Szentés lakosságának, új gyógyszertár nyitására csak akkor lenne szükség, ha a város népességszáma meghaladná a 35.000 főt. Elhelyezkedésük alapján a város egész területe jól ellátottnak tekinthető.

Jelenleg működő gyógyszertárak Szentésen:

Dr. Bugyi István Gyógyszertár (6600 Szentés, Kossuth tér 5.)
Eszes Patika (6600 Szentés, Klauzál u. 6.)
Ezüsthárs Patika (6600 Szentés, Nagyörvény u. 59.)
Kertvárosi Gyógyszertár (6600 Szentés, Köztársaság u. 29.)
Rákóczi Gyógyszertár (6600 Szentés, Rákóczi F. u. 52.)
Szent Damján Patika (6600 Szentés, Sima F. u. 38.)

Éjszakai gyógyszertári ügyeletet a Dr. Bugyi István Gyógyszertár és minden második héten a Szent Damján Patika lát el.

IV.2.1.2. Háziiorvosi ellátás

Szentésen 13 felnőtt- és 6 gyermek háziiorvos látja el a betegeket. Ideális esetben egy felnőtt háziiorvosnak 1500 14 év feletti, egy gyermekorvosnak 600 14 év alatti beteget kellene ellátnia.

Szentés város legfrissebb népességi adatait vizsgálva, 2004-ben az állandó népességből 4679 fő volt 14 év alatti és 26.020 fő 14 év feletti. Ennek alapján megállapítható, hogy a háziiorvosok túlterheltek, egy felnőtt háziiorvosra 2000 fő, egy gyermek háziiorvosra 780 fő ellátása jut.

Felnőtt háziiorvosi rendelők:

Vörösmarty u. 4/a.
Klauzál u. 6.
Zolnay u. 3
Nagyörvény u. 59
Köztársaság u. 27

Nagytóke - Széchenyi tér 8.
Magyartés - Magyartési u. 4.
Cserebökény - Belsőecser 20.

Házi gyermekorvosi rendelők:

Nagyörvény u. 51/b.
Vörösmarty u. 4/a
Ady E. u. 17
Klauzál u. 6.
Köztársaság u. 27.

Délutáni összevont rendelés:

Klauzál u. 6.

Ügyelet:

Éjszakai felnőtt- és gyermekorvosi ügyelet: Sima F. u. 29–33. (Mentőállomás)

Gyermekorvosi készenléti szolgálat: Klauzál u. 6.

IV.2.1.3. Járóbeteg-ellátás

Az egészségügyi ellátás következő szintjét a szakrendelések jelentik, járóbetegeket ellátó rendelőintézet a Csongrád Megyei Önkormányzat Dr. Bugyi István Kórházában működik Szentésen. A szakrendeléseket és a gondozóintézeteket (Tüdőgondozó, Pszichiátriai és Addiktológiai Gondozó, Bőr- és Nemibeteg gondozó, Onkológiai Gondozó), valamint a kórházhoz tartozó Termál Gyógyfürdőt átlag 335 ezren keresik fel évente. A kórház rendelőjében működő fogászati szakrendeléseken túl a Vasútegészségügyi Kht. fogászati szakrendelője is biztosít fogászati szakellátást. (6600 Szentés, Baross u. 10.) Fogorvosi ügyelet a városban nincs.

A Termál Gyógyfürdő (6600 Szentés, Ady Endre u. 44.) a török fürdők mintájára épült. A fürdőt a kórház területén 1958-ban fűt termálkút 78 °C-os vize táplálja, amely 1968 óta gyógyvíz minősítéssel rendelkezik. Az Országos Reuma- és Fizioterápiás Intézet minősítése szerint mozgásszervi, reumatikus és krónikus nőgyógyászati betegségek kezelésére alkalmas. A gyógyfürdőben reumatológiai és osteoporosis szakrendelés, valamint fizio- és mozgásterápia is működik, s emellett igénybe vehető a víz alatti masszázs, a galvánfürdő, az iszapkezelés, a szénsavfürdő, a súlyfürdő, valamint ivóvízkúra, szauna és szolárium is.

IV.2.1.4. Fekvőbeteg ellátás

A Dr. Bugyi István Kórház (6600 Szentés, Sima F. u. 44-58.) a megye második legnagyobb kórháza, a megye északi részének 20 településén élő 93 000 ember kórházi ellátását biztosítja. 531 ágyon fogadja a betegeket Szentés és Csongrád vonzáskörzete, valamint Jász-Nagykun-Szolnok megyéből Kunszentmárton város és vonzáskörzetének térségéből. 16 fekvőbeteg- és ápolási osztályán évente 19 ezer lakos gyógyítását végzik. A több mint 2 milliárd forint költségvetéssel működő betegosztályain 120 orvos tevékenykedik. A kórház közel 1000 ember munkahelye is. A kórházban sürgősségi betegellátó osztály is működik.

A kórház 2004-ben készült öt éves fejlesztési tervében a műtétes és nem műtétes osztályok tömbönkénti elhelyezésével, mátrix osztályok kialakításával rugalmas, a betegszámnak megfelelő struktúra, valamint az osztályokhoz tartozó központi műtő kialakítását tervezi.

IV.2.2. Szociális intézmények

IV.2.2.1. Bölcsőde

A város egyetlen bölcsődéjének kihasználtsága 120 százalékos. A Vásárhelyi út 2. szám alatt található intézmény 60 férőhelyére idén 72 gyermeket írtak be a szülők. Vonzáskörzet szerint vizsgálva a város peremterületei ellátatlannak tekinthetők, több mint egy kilométer távolságból hordják a gyerekeket a bölcsődébe.

IV.2.2.2. Védőnői szolgálat

Központi csecsemő-tanácsadó (6600 Szentés Ady E. u. 17.)

I. Nagyörvény u. 51/B

II. Vörösmarty u. 4/A.

III. Ady E. u. 17.

IV. Klauzál u. 6.

V-VI. Tóth J. u. 28/A

IV.2.2.3. Család- és Nővédelmi Centrum

A városban család- és nővédelmi centrum is működik (6600 Szentés, Ady E. u. 18.), melynek keretében terhes szakrendelést, valamint család- és nővédelmi tanácsadást lehet igénybe venni.

IV.2.2.4. Hajléktalan Segítő Központ (6600 Szentés, Rákóczi Ferenc u. 183.)

A hajléktalan szálló 50 fő részére tud éjszakára szállást biztosítani. Szentés szociális térképe alapján a hajléktalanok száma kb. 60 fő lehet.

IV.2.2.5. Idősek Klubja

(6600 Szentés, Dózsa György u. 86/a, Nagyörvény u. 53. és Horváth Mihály u. 10.)

A városban működő három idősek klubja nappali elfoglaltságot biztosít a nyugdíjasok számára, azonban a 24 órás felügyeletet biztosító idősek otthona hiányzik Szentésen. A Nagyörvény u. 53. szám alatti klub 10 fő részére átmeneti szállást is tud biztosítani.

IV.2.2.6. Csongrád Megyei Önkormányzat Pszichiátriai Ápoló Otthona

102 férőhelyes pszichiátriai ápoló otthon (6600 Szentés, Sima F. u. 6-10.), melynek beutalási körzete az egész megye területe. Típusának megfelelően végzi a beutaltak gondozását, biztosítja koruknak, egészségi állapotuknak, betegségüknek megfelelő, korszerű fizikai és egészségügyi ellátását, fizikai és kulturális foglalkoztatását. Az intézmény 1994 óta a megyei önkormányzat fenntartásában működik. Az otthon Szentés város belterületén található, könnyen megközelíthető.

IV.2.2.7. Szentési Családsegítő Központ (6600 Szentés, Csallány G. part 1.)

IV.2.2.8. Gondozási Központ (6600 Szentés, Horváth M. u. 10.)

IV.2.2.9. Központi Gyermekekélelmezési Konyha (6600 Szentés, Jövendő u. 6.)

IV.3. KÖZMŰVELŐDÉS, KULTURÁLIS INTÉZMÉNYEK

Az önkormányzat, a civil szervezetek és a szentesi vállalkozások összefogásának köszönhetően pezsgő kulturális élet jellemzi a várost. A közművelődés helyzetét azonban jelentősen befolyásolja a társadalmi és gazdaságföldrajzi helyzet, a település múltja, hagyományai és az intézményrendszer.

Az egyes társadalmi rétegek közművelődési igényei akár az életkort, akár a foglalkozást tekintve jelentősen eltérnek egymástól, ezért a kínálat oldaláról ezt feltétlenül figyelembe kell venni. Kiemelten kell foglalkozni a gyermek- és ifjúsági korosztály művelődésével, mert ebben az életkorban alakulnak ki a kultúra befogadásának alapvető szokásai.

A város értelmisége meghatározó szerepet tölt be a település életében. A humán értelmiség elsősorban a pedagógusokra, illetve a kórház orvosi gárdájára épül, az egyéb területek értelmisége arányaiban kisebb számban van jelen. A város fejlődése szempontjából meghatározó az agrárértelmiség és a műszaki tevékenysége. Az utóbbi években – elsősorban értelmiségi vezetéssel – létrejött civil kezdeményezések egyre inkább hallatják hangjukat a városfejlődés problémáinak feltárásában, illetve a megoldások keresésében.

A helyi közművelődési intézmények helyzetét az alábbiakban tekintjük át, a helyzetértékelés Szentés város közművelődési koncepciója alapján készült.

IV.3.1. Szentési Művelődési Központ

A művelődési központhoz tartozó intézmények közül a Tóth József u. 10–14. szám alatti Művelődési és Ifjúsági Ház szép, esztétikus környezetben, hosszú távon szolgálni tudja a közművelődés és a kultúra ügyét.

Az Ady Endre u. 36. szám alatti Móricz Zsigmond Művelődési Ház rossz műszaki állapota miatt dönteni kell az épület felújításáról vagy további hasznosításáról.

A korábban 300 férőhelyes Őze Lajos Filmszínház (Szentés, Nagy F. u. 3.) látogatottsága más településekhez és az országos tendenciákhoz hasonlóan csökken, kihasználtsága nem megfelelő. A filmszínház hangosító berendezése felújításra került és a székek cseréje is megtörtént, a férőhelyek száma 210-re módosult.

A Petőfi Sándor u. 2. szám alatti Tóth József Színházteremben rendszeresen a színházi bemutatók és kamara előadások, valamint gyakran tartanak különböző iskolai-, vállalati rendezvényeket is. A részleges felújítás után jobb körülményeket teremt a színházlátogató közönségnek.

A Kossuth tér 5. szám alatti Városi Galéria azon kevés vidéki kiállítóhelyek egyike, amelyik helyi fenntartásban országos hírű, változatos tárlatokat mutat be. Elsősorban a kortárs képzőművészek megismertetésére törekszik, de gyakran rendeznek nép- és iparművészeti, fotóművészeti és helytörténeti kiállításokat is. 1974-es alapításától napjainkig mintegy 300 tárlatnak adott helyet. A képzőművészeti élethez kapcsolódik a Szentésen létrehozott Katona Kiss Ferenc Alapítvány, amelyre az egész ország területéről pályázhatnak a fiatal képzőművészek.

IV.3.2. Városi Könyvtár Kht.(6600 Szentés, Kossuth u. 33-35.)

Az 1870-ben épült Zsinagóga épületében 1998 óta működik a település egyik leglátogatottabb közművelődési intézménye, a közel 100 ezer kötetes könyvtár. A Városi Könyvtár Kht. szolgáltatásai iránti érdeklődést jelzi, hogy az évenként beiratkozó olvasók száma meghaladja a 6000 főt, a látogatók száma pedig a 90000 főt.

IV.3.3. Városi Gyermekkönyvtár (6600 Szentes, Petőfi Sándor u. 1.)

A 25 ezer kötetes könyvtárban a hagyományos szolgáltatások mellett rendszeresek a könyvtárbemutatók és könyvtárhasználati órák, ismeretterjesztő előadások, szabadidős és kézműves programok. A gyermekek olvasásra nevelése érdekében óvodás csoportokat is fogadnak játékos foglalkozásokon.

IV.3.4. Koszta József Múzeum

(Jelenleg: 6600 Szentes, Széchenyi liget 1., 2006.január 1-től: 6600 Szentes, Kossuth tér)

A múzeum gyűjti, rendszerezi, illetve állandó és időszakos kiállításokon bemutatja a város és környéke történetének tárgyi, néprajzi emlékeit, dokumentumait, kulturális javait. A Csongrád Megyei Múzeumok Igazgatóságának szakmai irányításával védi a környéken fellelhető régészeti lelőhelyeket, közreműködik azok feltárásában, a leletek mentésében és konzerválásában, valamint a kulturális javak anyagának restaurálásában, nyilvántartásában, tudományos feldolgozásában, eredményeinek publikálásában. Segíti a helytörténeti kutatásokat és kutatókat publikációik elkészítésében és megjelentetésében. Ezen túl múzeumi előadásokat is szervez

Az elmúlt évtizedek szorgos gyűjtőmunkája következtében szűk lett a jelenlegi épület, a mostani, interaktív közönségigényeket már nem képes kielégíteni. Helyi bővítése - sajnos - ellentmond a műemléki, és városképi elvárásoknak.

A város szívében levő volt vármegyeháza 1990 óta jórészt üresen áll. A kezdettől fogva itt székelő levéltár bővítésével, a múzeum beköltözésével, egy konferenciaközpont létrehozásával ideális komplex funkciót kapna a város főterén álló monumentális műemléképület.

A három szintes volt vármegyeháza háromnegyed részének múzeumi hasznosítása egyszerre két nyomasztó helyi gondot oldana meg: a raktározást és a kiállítási tér növelését. A közös konferencia központ, mint kulturális és oktatási célú városi intézmény a levéltár, a múzeum és a város többi tudományos (egészségügyi, agrár, ipari és innovációs) intézményeinek is helyet biztosítana alkalmanként rendezvényekre, konferenciákra.

IV.3.4.1. Péter Pál Polgárház Múzeum (6600 Szentes, Petőfi u. 9.)

A múzeum gyűjteményét Szentes város polgári emlékei és dokumentumai (1836-1945), a Péter-család és baráti körének rekvizitumai, valamint a szocialista kor érdekességei alkotják.

A főépületben a polgári élet emlékein kívül orvoslástörténeti emlékek, hangszerek, textilek kerülnek bemutatásra. A zárt verandán és a kertben gyógy- és dísznövény-bemutató, az udvarban helytörténeti kőtár tekinthető meg. A pincében kialakított kiállító teremben éves terv alapján időszakos kiállítások várják a látogatót.

IV.3.4.2. Fridrich-féle fényirda (6600 Szentes, Kossuth u. 6.)

A Koszta József Múzeum ipartörténeti bemutató helye a Fridrich-féle fényirda, amely az ország egyetlen vidéki fényirdája. A városképi jelentőségű épületben Fridrich János és lányai illetve más szentesi fotográfusok felvételei, műszerei, eszközei és szerszámai tekinthetők meg. Itt tárolják a szentesi múzeum helytörténeti gyűjteményének fotótárát és levelezőlap-gyűjteményét. Jelentős a fényképészeti- és művészettörténeti szakirodalom, melyet különböző fotóalbumok bővítenek ki.

A Koszta József Múzeum keretein belül működik a fenti két múzeum mellett a Csongrád Vármegyei Térképtár is.

IV.3.5. Levéltár (6600 Szentés, Kossuth tér 1.)

A Csongrád Megyei Levéltár Szentési Levéltára az ország azon kevés levéltárai közé tartozik, amely ma is ott működik, ahol anyaga keletkezett, Szentés főterén, a Kossuth téren lévő volt vármegyeháza falai között.

A Levéltár az utóbbi 20 évben intenzív munkakapcsolatot alakított ki a gyűjtőterületén működő iratképző szervezetekkel, elsősorban a községi önkormányzatokkal, a korábbi helyi tanácsokkal, az államigazgatás, jogszolgáltatás területi szervezeteivel, az oktatási és kulturális intézetekkel, intézményekkel, gazdálkodó szervezetekkel. A folyamatos iratátadás-átvétel raktározási lehetőségei bővülnek a volt megyeháza levéltári részlegének területnövekedésével.

IV.3.6. HM Honvéd Kulturális Szolgáltató Kht. Hegedűs László Helyőrségi Klub (6600 Szentés, Ady Endre u. 2.)

Elsőrendű feladata a magyar honvédségi dolgozók és családtagjaik közművelődési igényeinek kiszolgálása. Itt működik a XIX. század szentési feketekerámia alkotóműhelye. A közkedvelt galériában évente 6 képzőművészeti kiállítás gyönyörködteti a látogatókat, valamint nyaranta megrendezésre kerül a Tiszai Euroatlanti Nyári Egyetem.

IV.3.7. Műszaki emlékhelyek

Szentési MÁV Motorgarázs

Alsó-Tisza Vidéki Vízügyi Igazgatóság Gyűjteménye: az egykori széntárolóban és az udvaron rendezték be a múzeumot, ahol közel száz gépészeti berendezés tanulmányozható.

A közművelődési feladatok ellátásában a város oktatási intézményei és civil szervezetei is aktívan részt vesznek.

IV.3.8. Programok

A város kulturális életét a gazdag programkínálat is jellemzi. A helyi kulturális- és művészeti élet kiemelkedő eseménye az 1998 óta két évente sorra kerülő „Testvérvárosok Kulturális Fesztiválja”. Hatalmas érdeklődésre tart számot a hagyományosan megrendezett Télbúcsúztató Városi Karnevál. Több ezren szórakoznak augusztus végén, a magyar államalapítás ünnepén, az Ifjúsági Ház szabadtéri színpadánál megrendezett igényes, szórakoztató programokon.

A szentési- és városkörnyéki lakosság óriási figyelemmel kíséri az év végi hangversenyeket. Szentés zenei élete nagy múltra tekint vissza, a napjainkban is élénk zenei élet egyik igen fontos tényezője a negyven tagú, főleg tanárokból álló felnőtt zenei együttes, a Bárdos Lajos Vegyeskar. Számos megyei- és országos fesztiválon vettek részt szép eredménnyel. Szentesen immár hagyományossá vált a vegyeskar által elindított Egyházzenei Találkozó. Az aranydiplomás Városi Fúvószenekar az országos minősítésen elnyerte a „Fesztiválzenekar” megtisztelő címet. A fúvószenekar a vegyeskarral együtt 1997-ben megalakította a Szentési Zenebarátok Egyesületét, amelynek célja hangversenyek rendezése és a két együttes működtetése.

IV.3.9. Helyi média

A szentesi lapkiadás kezdete 1871-ig nyúlik vissza, amikor Cherrier János megalapította az első szentesi nyomdaüzemet. Még ugyanebben az évben megszületett az első szentesi újság is Szentesi Lapok néven. Ezt követően sűrűn váltogatták egymást a napi-, heti- és havilapok, illetve az időszakos helyi kiadványok. Jelenleg egy hetilap jelenik meg rendszeresen Szentesi Élet címen. Havi rendszerességgel megjelenő újság a Városi Visszhang. A helyi kiadványok többségét a Szentesi Nyomda állítja elő. Kiemelkedő a látogatottsága a város elektronikus újságjának, a Szentesi Mozaiknak.

A város közszolgálati rádiója a Rádió Szentes. Közel százezer hallgatóhoz jut el a 106.1 MHz-en a nap 24 órájában másora.

Civil szerveződésű helyi televíziós műhely működik a kistérségben, amely a szegvári közösségfejlesztők egyesülete által létrehozott Kistérségi Civil Televízió néven működő műsorszolgáltatás kistérségivé terjesztésének egyik állomása. A stúdiók közül a szentesi helyileg a Kossuth tér 5. szám alatt működik, a szegvári stúdió a Régitemető 1. szám alatt található. Szentesen az első adást 2005. áprilisában sugározták. Az adás egyelőre heti két alkalommal, szerdán 16-18, vasárnap 9-11 óra között látható a kábeltévé hálózatban.

IV.4. SZABADIDŐS- ÉS SPORT LÉTESÍTMÉNYEK

Szentes 1996 óta „A Nemzet Sportvárosa” címmel rendelkezik, 32 sportágban 31 sportegyesület, ezen belül 37 szakosztály, 11 diáksportkör, diák-sportegyesület működik, melynek keretében 5400 fő sportol aktívan. Egyre több az olyan amatőr sportoló, aki szervezett körülmények között sportol, de olyan is, aki nem versenyszerűen, de rendszeresen tölti el szabadidejét egészségét szolgáló mozgással.

A város sportlétesítményeinek döntő többsége önkormányzati tulajdonban van. Az oktatási intézmények sportlétesítmény-helyzete és azok műszaki állapota országos átlag felettinek mondható, mára az iskolák döntő része rendelkezik megfelelő teremmel, illetve sportudvarral. Az egyesületek által igénybevett létesítmények a Sportközpontnál koncentrálnak. Állapotuk igen változatos képet mutat, hasonlóan az eszközfelszereltségük is. A legégetőbb problémát a kiszolgáló helyiségek műszaki állapota jelenti, melyen pályázati pénzek bevonásával és sportegyesületi összefogással lehet változtatni.

Az önkormányzat sportfeladatai ellátásának biztosítása érdekében sportkonceptiót alkotott, melyet két évenként felülvizsgál.

A város legfőbb hosszú távú sport-célkitűzése egy városi fedett uszoda létesítése.

Meglévő sport- és szabadidős létesítmények:

IV.4.1. Dr. Papp László Városi Sportcsarnok (6600 Szentes, Jövendő u. 1.)

A sportcsarnok 1996-ban épült, azóta aktív színhelye a teremsportoknak, rendezvényeknek.

IV.4.2. Strandfürdő (6600 Szentés, Csallány Gábor part 4.)

A Strandfürdő a Kurca által övezett Széchenyi-ligetben fekszik. A fürdő 2002-ben a Széchenyi program keretében jelentős fejlődésen ment keresztül. Új közös öltöző, büféblokk létesült, élménymedencék, gyerekmedencék és csúszdák épültek, de megújultak az üdülőházak is. Folyamatosan bővülnek szolgáltatásai, szépül környezete.

A Strandfürdő területén található üdülőházakban sportolók és üdülővendégek egyaránt megszállnak. A strand bejáratánál az étterem várja a vendégeket, vele szemben 15 tenispálya található. A tenispályák mellett az egykori gőz- és kádfürdő klasszicista épülete látható, melynek hotellé alakításáról engedélyes terv is készült.

A ligetet futóösvények szabdalják, északi részét híd köti össze a Vecseri-fok csatorna túlsó partjával, amely átmeneti hasznosítású terület. A város céljai között szerepel, hogy ezen a területen 4 csillagos wellness szálloda épüljön.

IV.4.3. Sportközpont (6600 Szentés, Csongrádi út 2.)

A ligettel szemben, a Csongrádi út túlsó oldalán a Sportközpont központi épülete található, mely építészeti emlék. Az épületben táncoktatás folyik. A központi épület mögött kajak-kenu tároló és móló van, majd a sportpályák következnek. A sportpályák között – melyek 2005-től együttesen a Pusztai László Sporttelep nevet viselik - focipályák, kézilabda pályák, kosárlabda pályák stb. található, a pályák között pedig a Sportszálló épülete áll, mely B kategóriás turistaszálló. A Kurca-folyó partjára települt pályák ily módon természetes összeköttetésben állnak a Széchenyi-liget létesítményeivel, és - funkciójuk révén - egységes képet alkotnak.

IV.4.4. Széchenyi-liget

A liget jelenlegi mivoltában a Kurca-folyó által övezett természetvédelmi terület, egyben Szentés turizmusának központja. Hét hektáros, árnyas liget, melyet a Kurca és a Vecseri-fok-csatorna által határolt szigeten alakítottak ki. A Kurca-parton száz éves platánsor vezet a strandfürdőig.

IV.5. IGAZGATÁSI ÉS TÁRSADALMI INTÉZMÉNYEK

Szentés város történelme során több igazgatási és társadalmi funkciót is ellátott, volt megyeszékhely, megyei város, központi járás székhelye, járási központ, városkörnyéki központ. A folyamatosan központi teendőket ellátó város intézményi háttere mindig az aktuális igényeket kielégítve fejlődött, így a jelenleg szükséges igazgatási teendőket a meglévő intézményrendszer megfelelően el tudja látni, bővítést nem igényelnek.

Állami és önkormányzati szervezetek, egyesületek:

Szentés Város Önkormányzata - Polgármesteri Hivatal 6600 Szentés, Kossuth tér 6.

A hivatalban működő egyéb szervek:

Vöröskereszt

Csongrád Megyei Illetékhivatal

Juhász Gy. Tanárképző Főiskola Oktatásszervező Irodája

Csm-i Területi Gyermekvédelmi Szakszolgálat és Gyermekotthonok Igazgatósága

Igazságügyi Minisztérium Pártfogó Felügyelői Szakszolgálat

Csongrád Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság Szentési Kirendeltsége	
Városellátó Intézmény	
Országos Mentőszolgálat Mentőállomása	6600 Szentés, Sima F. u. 29-33.
Városi Tűzoltóparancsnokság	6600 Szentés, Kossuth u. 47.
Városi Rendőrkapitányság	6600 Szentés, Kossuth u. 43.
Honvédség	
MH 37. II. Rákóczi Ferenc Műszaki Dandár	6600 Szentés, Csongrádi út 108.
Kisebbségi Önkormányzat	6600 Szentés, Kiss B. u. 3.
Adó- és Pénzügyi Ellenőrzési Hivatal Ügyfélszolgálati Kirendeltség	6600 Szentés, Ady E. u. 29.
Egészségbiztosítási Pénztár Szentési Kirendeltsége	6600 Szentés, Ady E. u. 29.
Csongrád Megyei Munkaügyi Központ Szentési Kirendeltsége	6600 Szentés, Ady E. u. 22/B.
Csongrád Megyei Nyugdíjbiztosítási Igazgatóság Szentési Kirendeltsége	
Szentési Körzeti Földhivatal	6600 Szentés, Ady E. u. 13.
Városi Bíróság	6600 Szentés, Kossuth u. 8.
Városi Ügyészség	6600 Szentés, Erzsébet tér 4.
Polgárőrség	6600 Szentés, Erzsébet tér 4.
Közjegyzők	6600 Szentés, Tiszavirág u. 23.
Dr. Bujtás Lászlóné	6600 Szentés, Ady E. u. 16.
Dr. Végh Judit	6600 Szentés, Kossuth u. 17/A.
Evangélikus Lelkészi Hivatal	6600 Szentés, Páva u. 7.
Felsőpárti Református Egyházközség	6600 Szentés, Jókai u. 71.
Római Katolikus Egyház Plébánia Hivatala	6600 Szentés, Erzsébet tér 2.
Szentés Nagytemplomi Református Egyházközség	6600 Szentés, Kiss Bálint u. 1.

V. A GAZDASÁG HELYZETE

V.1. MEZŐGAZDASÁG

Szentésen és térségében a természeti erőforrásokat, lehetőségeket és a társadalmi adottságokat figyelembe véve a legfontosabb ágazat a mezőgazdaság.

A mezőgazdaság a korábbi évszázadokban az akkori piaci viszonyoknak megfelelően az extenzív állattenyésztésen, az ahhoz kapcsolódó gyepgazdálkodáson, valamint a szántóföldi termelésen alapult. Emellett folyamatosan nyert teret a kertészet, annak keretében a zöldség- és gyümölcsstermesztés, amely napjainkra Szentést és környékét országos jelentőségű zöldségtermesztő tájjá alakította át. A termőtáj zöldségkertészetének kialakulása a vidék természetes vízbőségéhez, a Dél-alföld meleg, napfényes klímájához és a bőségesen rendelkezésre álló geotermikus energiához kapcsolódik.

A Dél-alföld jellegzetesen száraz, aszályos nyarait kompenzálva nagy területeken megoldott a szántóföldi kultúrák öntözése. Különösen a szentesi határban érhetőek el nagyon jó termésátlagok, ennek ellenére a térséget a szentesi paprika és a termálenergiával fűtött fóliás növénytermesztés tette országos hírűvé. A fóliás növénytermesztés mellett a viszonylag magas jövedelmezőség és az alacsony termőterület szólt, így a kistermelők számára igen kedvező volt. Sajnálatos módon ez a mezőgazdasági ág is – mint az ország egész agrárkultúrája – veszélyben van, aminek oka az Európai Unióban is érvényesülő túltermelés, a szoros piaci verseny, a magas termelési, tartási és minőségbiztosítási követelmények, a fejlesztéshez, olykor az életben maradáshoz szükséges tőke hiánya. Napjainkban már csak a fűtött fóliák hoznak kiszámítható hasznot, de hosszú távon – a várható uniós szakmai és jogi szabályozások miatt – a tulajdonosok többsége nem lesz képes lépést tartani a szoros mezőgazdasági versenyben.

A térségben megmaradt a szántóföldi gazdálkodás és az állat-, elsősorban a baromfityenyésztés szerepe is.

A szántó művelési ág nemcsak a szántóföldi növénytermesztést foglalja magába, hanem a szabadföldi kertészeti termelést is. A szántóföldi növénytermesztés jellegzetes növényei a gabonafélék és a takarmánynövények. Az állattenyésztés terén a legjellemzőbb a szarvasmarha-tenyésztés volt, mely az utóbbi évtizedben jelentősen visszaesett, illetve a sertésenyésztés, ami viszont a mai napig megtartotta korábbi jelentős volumenét. Már a század elején is nagy hagyományokkal rendelkezett a juh, és a baromfityenyésztés, melyek közül a baromfityenyésztés rendkívül meghatározó a térségben, a mezőgazdasági feldolgozó iparág erre települt. Legjellemzőbb a pulyka- és a csirketartás.

A térségben komoly hagyománya van a legkorszerűbb nagyüzemi gazdálkodásnak; a század első felében a derekegyházi és a nagymágocsi uradalmakban, a század második felében pedig néhány szentesi szövetkezetben (Árpád TSZ, Termál TSZ) és a Pankotai Állami Gazdaságban magas színvonalú termelés folyt. Emellett a háztáji gazdaságok megalapozták az önálló kistermelői gazdaságok létrejöttét is.

A rendszerváltást követően a térség termelőszövetkezetei gazdasági társaságokká alakultak át.

Az 1949-ben alakult Felszabadulás MgTsz a szántóföldi termesztés mellett tehenészettel, juhászattal, sertésenyésztéssel és baromfineveléssel foglalkozott, 100 hektáron halastavat létesített, legfőbb terménye a búza, a kukorica és a napraforgó volt. Jelentős volt üvegházás és fóliás zöldségkertészete, valamint gyümölcsöse is. 1992-ben több önálló egységre tagozódott, a megmaradt rész jelenleg tejelő szarvasmarha-tartással és építőipari tevékenységgel foglalkozik.

A Szentés és Vidéke Zöldség Gyümölcs Termelő és Értékesítő Szakszövetkezet 1957-ben alakult azzal a céllal, hogy összefogja a konyhakertészeket. 1960-ban felvette az Árpád Zöldség Termelőszövetkezet nevet, kertészeti profilját kiegészítve az állattenyésztéssel. A búza és a kukorica mellett üvegházi, fóliás és szántóföldi zöldséget termelt, leginkább paprikájáról vált híressé. Termálvízfűtésre alapozott kertészete és baromfifitartása nemzetközileg is elismert. A főágazatnak számító baromfinevelésén kívül jelentős a szarvasmarha tenyésztés is. A termelési szerkezetben komoly változást hozott a privatizáció során megvásárolt volt állami tulajdonú Erőtakarmánygyár, a Tisza Kenyér Rt. és a volt Dél-alföldi Pincegazdaság csongrádi pincéjének Árpád-tulajdonba kerülése. Így többirányú vertikális integrációk alakultak ki: gabona-takarmány-állattenyésztés, gabona-sütőipar. Egyes ágazatok működtetése önálló kft-ken keresztül történik.

Az 1960-ban alakult Új Barázda Termelőszövetkezet indulásától kezdve a termál energia sokoldalú hasznosítását tette programjává. 1968-ban Termál Mezőgazdasági Termelőszövetkezetté alakult. Felépítette Közép-Európa legnagyobb gördülő üvegházait, amelyekben évente hét millió szál szegfűt és háromszázezer szál gerberát neveltek. 10 hektáros hajtató felületen modern gépesített zöldségkertészetet létesített, amelyet kilenc termálkút vizével fűtött. Kialakította az iparszerű baromfifitartást, de emellett jelentős volt törzsjuhászata és marhatenyésztete. Az 1990-es évek eleje óta több kisebb egységre tagolva folytatja működését.

A mezőgazdaság állami szektorát az 1949-ben alakult Pankotai Állami Gazdaság képviselte, mely 1993 óta részvénytársaság. Legfőbb terménye az abraktakarmány, a kukorica és a napraforgó. Fő ágazatként megmaradt a sertésenyésztés. Tevékenységi körébe tartozik a tenyész- és vágóállat értékesítés, a húsfeldolgozás, a takarmánykeverés és értékesítés, szántóföldi gépi munkák szolgáltatása, valamint mezőgazdasági gépek javítása és karbantartása.

Az átalakulással a volt termelőszövetkezetek által megművelt terület közel a felére csökkent, és a privatizáció által a mezőgazdasági földterületek döntő többsége a kistermelők kezébe jutott. Ezzel együtt komoly probléma és a termelést hátráltató tényező, hogy földterületeik külön parcellákon vannak (nem megoldott a birtokrendezés problémája), továbbá nem rendelkeznek megfelelő anyagi háttérrel a saját termelés beindításához, vagy annak fejlesztéséhez, így továbbra is bérbe adják a földet.

A bérleti szerződések - amit a földtulajdonosok egymás között kötnek - többnyire egy évre szólnak, míg a gazdasági társaságok és földtulajdonosok között megkötött szerződés általánosan öt évre szól.

A tartós bérletek jelentenek a jövőt, de mindez még nem elég elterjedt és még nincs megfelelő tartalma a szerződéseknek, mely a földtulajdonosok számára biztos megélhetést jelentene.

Mindez bizonyítja azt is, hogy a termelőknek még tanulniuk kell a gazdálkodást, a tervezést és annak szervezését, bár a megtermelt termékek bizonytalan piaci továbbítása és ára ezt szinte lehetetlenné teszi.

E probléma kezelésére – az Európai Unió mintájára – a térségben is megalakult a gyümölcs- és zöldségtermelőket egységes rendszerbe integráló Termelési és Értékesítési Rendszer, melynek segítségével, közös csomagolástechnikával, közös marketingtevékenységgel léphetnek a kistermelők piacra.

A Dél-Alföldi Kertészek Zöldség-Gyümölcs Termelő és Értékesítő Szövetkezete (TÉSZ) az Árpád-Agrár Rt. kezdeményezésére jött létre a korábban működő Korai Zöldségtermesztési Rendszerből. Tagjainak száma meghaladja a 900 főt, ezáltal a klasszikus TÉSZ kategóriába tartozik.

Az összes mezőgazdasági termeléssel foglalkozót (vállalkozókat, őstermelőket) vizsgálva az átlagos birtokméret 7,9 ha kistérségi szinten.

A nagyobb, egybefüggő birtokokon főként a korábbi gazdasági szervezetek gazdálkodnak. Ezek közül soknak van háromszáz hektárnál nagyobb birtoka. Ezekben a területeken főként a nagyobb üzemméretben folytatható szántóföldi gazdálkodás folyik. Ezek az adatok az adatforrások eltérése miatt reprezentatívan nem tükrözik a valós helyzetet.

A kistermelők alacsony birtokméretét (kisebb, mint egy hektár) fokozza az intenzív kertészeti kultúrák jelenléte, melyek nem igénylik a nagyüzemi méreteket.

A különböző mezőgazdasági vállalkozók, társaságok, őstermelők gazdálkodási minősége nagyon eltérő. A nagyobb mezőgazdasági gazdálkodó szervezetek (volt tsz-ek, állami gazdaságok) már megteremtették a minőségi termékek előállításának feltételeit (rendelkeznek a különböző minőségbiztosítási rendszerekkel), több szervezet rendelkezik exportjoggal.

A probléma a kistermelők által megtermelt mezőgazdasági termékek minőségi besorolásánál jelentkezik. Gondot okoz az integráló szervezeteknél is az elfogadott minőségi szintek tartós biztosítása. A minőség biztosításának érdekében az integrátorok szerződési feltételeként szabják meg a megfelelő minőségi besorolást.

A kistermelőknél a minőségi termelés elérésének útja kizárólag a korszerű termelési ismeretek, a szaktudás megszerzésén, az új technológiák bevezetésén és alkalmazásán alapul. Fontos, hogy minél több olyan családi gazdaság jöjjön létre a térségben, amely magas színvonalon, és jövedelmezően termel.

A 2005-ben létrehozott DABIC Kht. Dél-Alföldi Agrárinnovációs és Minőségvizsgáló Központ e probléma megoldásában kíván közreműködni.

A termelők szakmai felkészületlenségét sok esetben a tőkeszegénység, valamint az információk hiánya okozza.

A pénzhiány befolyásolja a jó minőségű vetőmagvak, a megfelelő szintű gépek és termesztési technológiák beszerzését és felhasználását. Ezekben a gondokon egy jól koordinált mezőgazdasági szaktanácsadói hálózat sokat segítené, bár a gazdák körében e szolgáltatás iránti igény nem mutatkozik.

A megfelelő szaktudáshoz és információkhoz való hozzájutást segíti a Szentésen található Bartha János Kertészeti Szakközépiskola és Szakmunkásképző Intézet, mely országosan is elismert. Ugyancsak ezt szolgálják a gazdakörök és az Árpád Kistérségfejlesztő Egyesület által szervezett előadások és fórumok, valamint a Bartha János Kertészeti Szakközépiskola és Szakmunkásképző Intézet 1992-ben meghonosított rendezvénye, a *Kertmagyarország felé...* című, tudományos tanácskozással egybekötött szakmai kiállítás is.

V.2. IPAR

A térség gazdasági élete, fejlettsége és lehetőségei szempontjából meghatározók a jó termőtalajok, a napsütés és a geotermikus energiában való bővelkedés. A mezőgazdasági jellegből adódóan a legkorábbi nagyipari létesítmények a mezőgazdasági termékek feldolgozásához kapcsolódtak és kapcsolódnak ma is.

A XIX. századtól jelentős volt a malomipar, amelynek kiemelkedő képviselője az 1856-ban alakult Zsoldos Gőzmalom, Ipartelep és Kereskedelmi Rt. Az 1948-as államosításig működő cég a gabonafélék feldolgozása mellett gőzfűrésztelepet, téglá- és cserépgyárat, cementgyárat és kenyérgyárat is üzemeltetett. Hasonló profilú, szintén XIX. századi alapítású nagyobb cégek voltak még az Első Budapesti Gőzmalom Rt., a Széchenyi Gőzmalom és Gőzfűrész Rt., a Krausz Testvérek Gőzmalma és Gőzfűrész. Az egyéb ipari nagyüzemek közül említést érdemel Szőke Mátyás Gőztégla- és Cserépgyára, Oláh Lajos és Társa Téglagyára, Pálffy Imre Cementgyára és Műköipartelepe, Vrana Lajos Szövőtelepe, a Szentési Villamosmű, a Szentési Jéggyár, a Csongrád megyei Cukorgyár és az Élelmiszer Kiviteli Rt.

A város iparában sokáig a lakossági igényeket kielégítő kézműves kisipar volt a meghatározó. Nagy hagyományai voltak a háziiparnak, amelynek országos híré termékei a szentesi talicska, a fekete kerámia és a varrott csipke. 1945 után a kézműves kisiparosok jelentős hányada kisipari termelészövetkezetekbe tömörült. Elsőként a Szentés és Környéke Cipő és Bőripari Ktsz alakult meg 1946 decemberében, mely jelenleg Michel Cipőipari Kiszövetkezet néven működik. Ezt követően alakult a Szabóipari, az Asztalos, a Játékkészítő, a Kovács és Bognár, a Vas- és Fémipari, a Fodrász, a Mérlegkészítő, a Mezőgazdasági Felszereléseket Gyártó, illetve az Építőipari és a Háziipari Ktsz.

1947 és 1953 között több kisüzem létesült, ilyen volt például a Csongrád Megyei Tejipari Vállalat Szentési Tejüzeme, melynek jogutódjai a Szegedtej Rt. és a tejipari berendezéseket gyártó Tejszolg Rt. Ebben az időszakban alakult meg a Kőbányai Sörgyár Szentési Kirendeltsége, a Csongrád Megyei Szikvíz és Szeszipari Vállalat és a Délmagyarországi MÉH Nyersanyaghasznosító Vállalat Szentési Telepe, a Csongrád Megyei Sütőipari Vállalat Szentési Üzemcsoportja, a Szegedi Szalámigyár és Húskombinát Felvásárlási Kirendeltsége és a Szentési Városgazdálkodási Vállalat.

A termelészövetkezetek segítségével alakult 1949-ben a Szentési Állami Mezőgazdasági Gépállomás, amely 1968-tól a Mezőgép, 1972-től a Hódgép gyáregységeként működött, majd 1989-ben Szentési Gépipari Vállalat néven önállósult, 1994-ben kft-vé alakult, majd jogutód nélkül megszűnt, jelenleg több kft. működik a területén.

1952-ben létesült a szentesi székhelyű Csongrád Megyei Víz- és Csatornamű Vállalat, amely az egész megye területén gondoskodott a lakosság és a közületek vízellátásáról, valamint a közfürdők üzemeltetéséről. 1995-ben jogutód nélkül megszűnt.

1957-ben alakult a Vegyesipari Szolgáltató Vállalat, benne motorjavító, lakatos, asztalos, üveges, építőipari, fonalfeldolgozó és utóbb hordógyártó részlegekkel. 1976-tól Fémtechnikai Vállalat, jelenleg Fémtechnika Vasipari Kft. néven működik.

1960-ban hozták létre a Szentés és Környéke Vízgazdálkodási Társulatot, amely negyven fővel ma is üzemel.

A nagyipart 1945 után hosszú ideig egyedül a volt Élelmiszer Kiviteli Rt. jogutódja, az 1960-tól Baromfiipari Országos Vállalat néven működő nagyüzem képviselte. Többszöri átalakulás után a vállalat 1997 óta Hungerit Rt. néven folytatja tevékenységét.

A hatvanas-hetvenes években beindult vidéki ipartelepítés eredményeképpen több nagyüzem létesült a városban.

1961-ben felépült az Erőtakarmánygyár, amely a Csongrád Megyei Gabonaforgalmi és Malomipari Vállalat körzeti üzemeként biztosította a térség állattenyésztési ágazatainak takarmányellátását. Alkatrészgyártó üzemrésze ellátta a társvállalatokat az ún. matricákkal, amelyeket takarmányipari présgépekhez használtak.

1982-ben elkészült a 23 ezer tonna termény befogadására alkalmas vasbeton siló, amely méreteinél fogva a város egyik kiemelkedő létesítménye. A vállalatot az 1990-es évek közepe óta az Árpád Agrár Rt. üzemelteti.

Szintén 1961-ben kezdte meg működését a volt Zsoldos-féle malom épületeiben a budapesti központú, villanszerelési cikket gyártó Kontakta Alkatrészgyár Szentési Gyára, amely 1988-ban levált a budapesti központról és Kontavill néven önálló vállalattá alakult. A Kontavill 1992-ben a francia Legrand vállalatcsoport tagja lett, amely a világ vezető villamosszerelési anyaggyártó cége, öt földrészen mintegy negyven vállalattal. Jelentős beruházással műszaki korszerűsítést hajtottak végre, melynek során 50 új gépet állítottak be, s megnövelték a raktározási lehetőséget. A megújult technológiai háttérrel évi 13-14 millió darab terméket állítanak elő, köztük izzólámpa foglalatokat, lámpákat, kapcsolókat.

A vidéki iparfejlesztés keretében ugyancsak 1961-ben jött létre a volt repülőtér épületeiben a Szegedi Ruhagyár Szentési Gyára. Az anyavállalat az 1990-es évek elején részvénytársasággá alakult, megtartva szentesi gyárát, amelynek fő profilja a honvédségi egyenruhák és munkaruhák készítése volt. Az üzem 2003-ban jogutód nélkül megszűnt.

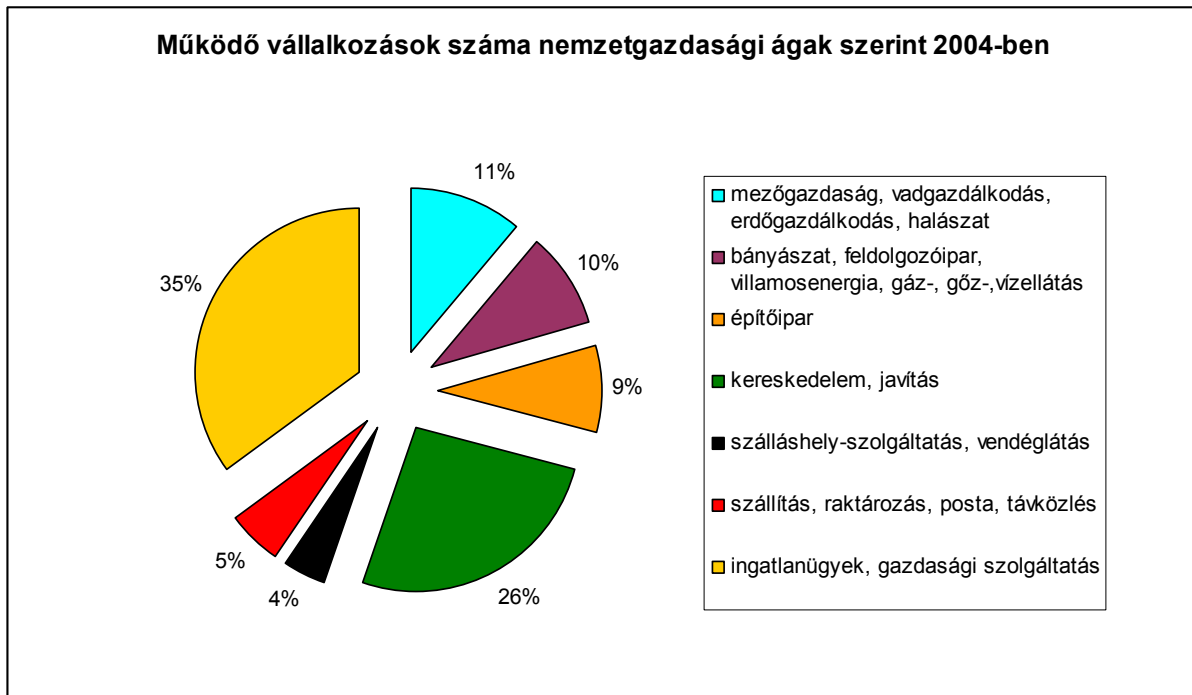
A későbbiekben több középüzemnek számító termelő és szolgáltató vállalat létesült.

Szentés regisztrált vállalkozásainak száma 2004-ben 3 251 db, ebből működő 2 455 db (75,5 %). A működő vállalkozások 66 %-a egyéni vállalkozó.

	2000	2001	2002	2003	2004
Regisztrált vállalkozások	3005	3063	3126	3188	3251
Működő vállalkozások	2377	2351	2376	2450	2455
Működő egyéni vállalkozók	1689	1654	1662	1667	1628

Forrás: KSH T-Star adatbázis

A működő jogi személyiségű vállalkozások között meghatározó a gazdasági, kereskedelmi, karbantartási szolgáltatást nyújtó vállalkozás. Jelentős hányadot képviselnek az iparban és a mezőgazdasági feldolgozásban működő jogi személyiségű vállalkozások. A térség gazdaság szerkezetében hangsúlyt érdemelne a vendéglátás és a turizmus, mivel a térség természeti és történelmi hagyományai adottak hozzá.

Forrás: KSH T-Star

Az ipari vállalkozások az építőipar, a gépípar, a bányászat, az energiaipar és a feldolgozó ipar (a mezőgazdasági termékfeldolgozás, élelmiszeripar) területén működnek. A kereskedelem és a szolgáltató szektor döntően a helyi igények kielégítésére korlátozódik.

A vállalkozások méretét tekintve a mikro- és kisvállalkozások száma dominál: az 1-10 főt foglalkoztató szervezetek aránya 2004-ben 96,3 %, a 11-20 főt foglalkoztatóké 1,7 %. A 250 fő felett foglalkoztató vállalkozások, aránya 0,2 %. Ezek a szervezetek a következők: Hungerit Rt. (élelmiszeripar), a Legrand Rt. (villanyszerelési cikkgyártás), Árpád-Agrár Rt.

Az önkormányzat tulajdonában lévő Ipari Park 1998 óta rendelkezik ipari park címmel.

Forrás: www.szentés.hu

A Szentés Ipari Park közvetlenül a 45. számú főúton, illetve vasúti iparvágány mellett található, két részből áll: az Északi Zóna 50 ha, a Déli Zóna 70 ha területű.

Az Északi Zóna a 45. számú főút Kunszentmártoni úti szakasza felől közelíthető meg. Az Északi Zónában az egykori Esze Tamás laktanya épületei kerültek átalakításra, felújításra, ezért elsősorban a barnamezős kialakítás jellemzi. Ennek ellenére olyan zöldmezős területek is rendelkezésre állnak, amelyek közművesítése alacsony ráfordítással megoldható. A terület bővítési iránya keleti, megközelítőleg 12 ha. Az Északi Zónában található az Inkubátorház.

A Déli Zóna a 45. számú főút Szentest elkerülő szakasza felől közelíthető meg. A 70 hektáros területből jelenleg 20 ha áll rendelkezésre, a legnagyobb összevont, közművesített zöldmezős terület 13 ha. A legismertebb itt működő vállalkozások a Hungerit Rt. és a Legrand Rt, amely Szentesen működteti K+F központját is. A Déli Zónában iparvágány is található, amely közvetlen összeköttetést teremt az országos vasúthálózattal.

A város fejlődése a kis- és középvállalkozások további fejlesztései, a Szentési Ipari Park bővítő beruházásai, valamint a térségi viszonylatban komoly igényként felmerült élelmiszerfeldolgozó üzem létesítése nyomán valósulhat meg.

A térség tőkevonzó képességét erősíti az előnyös fekvés (határok közelsége, kelet-európai piacok), a vállalkozásbarát önkormányzat, a meglévő befektetési projektek, valamint a Szentesen folyó képzés-szakképzés.

V.3. KERESKEDELEM, SZOLGÁLTATÁSOK

A kereskedelem főként a mezőgazdasági termékek integrálásával, valamint a helyi ágazatok által előállított termékek piacra vitelével alakult ki. A térségben számos cég foglalkozik export-importtal, amely szervezetek termeltető integrátorként működnek elősegítve a kistermelők piacra jutását.

A mezőgazdasági integráció mellé mára komplex fogyasztói igényeket kielégítő kiskereskedelmi tevékenység társult főként az autóértékesítés (Opel, Skoda, Peugeot, Hyundai, Suzuki), az élelmiszer- (Penny Market, ÁFÉSZ-bolthálózat, CBA-hálózat, 2005. év végére Tesco áruház) és a bankhálózat területén. A pénzügyi szervezetek közül jelenleg az OTP Bank Rt., a Kereskedelmi Bank Rt., a Postabank Rt., az ERSTE Bank Hungary Rt., a Raiffeisen Bank Rt., a CIB Bank fiókjai található meg Szentesen, a biztosítók közül az ÁB Aegon Biztosító Rt., a Providencia, a Generali, az ING Biztosító Rt. és a Hungária Biztosító Rt.

A városban létező üzlethelyiségek száma körülbelül ötszázra tehető. 1993 óta minden évben sikeresen megrendezik a Szentési Kereskedelmi Napokat.

A város adottságai, kedvező földrajzi elhelyezkedése ellenére nem rendelkezik megfelelő vendégváró intézményhálózattal. Hiány van szállodásból, színvonalas étteremből és középkategóriás vendéglátó egységekből.

Szálláshelyek:

Aranykalász Panzió (6600 Szentés, Apponyi tér 15.)

Éjjeli Bagoly Vendégszoba Ház (6600 Szentés, Apponyi tér 15/A)

Hajnal Panzió (6600 Szentés, Hékéd 6.)

Holdfény Panzió (6600 Szentés, Arany János u. 8.)

Páterház Panzió (6600 Szentés, Kossuth u. 1.)

Termál Kemping, Üdülöházak (6600 Szentés, Széchenyi liget, Csallány Gábor part 4.)
Terney Béla Középiskolai Kollégium (6600 Szentés, Jövendő u. 6.)
Étkezési lehetőségek:

Éttermek

Aranykalász Étterem (6600 Szentés, Apponyi tér 18.)
Főnix Étterem és Söröző (6600 Szentés, Mátyás király út 2. (Főnix üzletház))
Liget Étterem (6600 Szentés, Csallányi Gábor part 4. (Széchenyi Liget))
Nádas Csárda (6600 Szentés, Nádas sétány 1/a.)
Páterház Étterem (6600 Szentés, Kossuth u. 1.)
SÉF Kft. A la carte étkeztetés (6600 Szentés, Attila u. 3.)
Szindbád Étterem és Kávéház (6600 Szentés, Horváth Mihály u. 11.)
Galéria Étterem és Kávéház (6600 Szentés, Petőfi u.)

Pubok, pizzériák

Buffalo Saloon (6600 Szentés, Ady E. u. 51.)
Panoráma Sörház és Kávézó (6600 Szentés, Kossuth tér 5.)
Taverna Pizzéria (6600 Szentés, Horváth Mihály u. 7.)
Venezia Pizzéria (Szentés, Szent Imre herceg u. 12-14.)

Cukrászdák

Id. Füstí Cukrászda és Üzem (6600 Szentés, Kiss Zsigmond u., Kertváros)
Ifj. Füstí Cukrászda (6600 Szentés, Kossuth u. 15/a)
Nagy Zoltán Cukrászdái (6600 Szentés, Zolnay K. u. és 6600 Szentés, Honvéd u. 109.)
Petőfi Cukrászda (6600 Szentés, Kossuth u.)

Disco

Gold Cafe (6600 Szentés, Arany J. u.)

V.4. TURIZMUS

Szentés és térsége sokrétű idegenforgalmi adottságokkal rendelkezik, de ezek egyike sem képez olyan vonzerőt, amely hatékony idegenforgalmi attrakció lehetne több napra megkötve a turistaforgalmat. Együttes jelenlétük viszont széleskörű kínálat kialakítására alkalmas. Ezért az idegenforgalom fejlesztésének egyik legfontosabb eleme a több kisebb jelentőségű vonzástényező komplex kínálati rendszerbe foglalása térségi szinten.

A szentesi térség legjelentősebb idegenforgalmi adottsága a gazdag termálvízkinccs, a Tisza, a holtágak és a Kurca, kisebb részben pedig a Tisza mente tájképi szépsége, a természeti, valamint a műemléki és a kulturális értékek, továbbá ez utóbbiakhoz kapcsolódó rendezvények, programok.

Országos, sőt nemzetközi vonzású tartós idegenforgalmi adottság a térségben a gyógy- és termálvíz készlet, amelynek feltárására Szentés környékén különösen kedvezőek a földtani viszonyok. A hévizek komplex hasznosításában jelentős eredményeket ért el a térség.

Szentesen eredményesen hasznosítják a termálvizet a primőr zöldségtermesztésben, valamint a virágkertészetben, valamint a távfűtésben. További kedvező adottság, hogy az alacsony geotermikus gradiens következtében 1700-1800 méter mélységből már mintegy 80-85 °C hőmérsékletű termálvíz hozható felszínre, így a különböző felhasználási területeken kevésbé okoz problémát a hévizek sótartalma. A termálvízre alapozott üdülés-idegenforgalom 1976-ban elkészült koncepciója Szentest a 118 kiválasztott és jelentősnek minősített település közé sorolta és hosszú távon teljes kiépítésre javasolta. A nemzetközi és országos vonzású Szeged után a megye többi termál-idegenforgalmi települése közül egyedül Szentest minősítette nagyobb körzeti vonzásúnak.

A Széchenyi-ligeti termálfürdő együttes termál- és sportfürdővé, valamint a tisztasági fürdő gyógyfürdővé fejlesztését irányozták elő a kapcsolódó üdülési infrastruktúra – szállások, fedett sportpályák, ivókút, kereskedelmi és vendéglátó létesítmények – megfelelő színvonalú kiépítésével. Az előirányzott fejlesztések központi támogatása azonban elmaradt, ami előrelépés történt az csak helyi kezdeményezésre valósult meg. Az 1996-ban készült Általános Rendezési Terv is a Széchenyi-liget – Parkerdő térségében javasolta a gyógyszálló és a fürdőkomplexum elhelyezését.

A Tisza mente kedvező adottságai a vízi turizmus és egyéb vízparthoz kötődő üdülési formák számára a szükséges fogadóképesség infrastruktúrájának alacsony színvonalú kiépítettsége miatt nagyrészt még kihasználatlan. Általános probléma, hogy hiányzik a tiszai vízi turizmus átfogó fejlesztése. A szentesi Tisza-part elsősorban a helybeliek hétvégi rekreációs területe, mintegy 3.5 km-re a belterülettől. Kedvező, hogy a városból kerékpárúton megközelíthető, autóbusz járat azonban a hajókikötőhöz sem közlekedik. A kikötőtől mintegy 1 km-es burkolt úton érhető el a szabad strand. A tiszai partfürdő adottságait nagymértékben rontja a csongrádi szennyvíztisztító elégtelen kapacitása, s szennyvizeinek bevezetése a Tiszába. E probléma megoldása a fejlesztés elengedhetetlen feltétele.

A Széchenyi-liget és a Tisza-parti üdülőterület mellett a Veker-parti tározó térsége is az idegenforgalmi fejlesztések területe lehet, ahol a termálturizmus kedvezően kapcsolható össze az aktív turizmussal. A kerékpárút a 45. sz. út mentén egészen a termál tóig megépült.

A térség táji és természeti értékekben való gazdagsága folytán igen kedvezőek az adottságok a természetközeli turizmus legkülönbözőbb formái és az aktív turizmus (lovaglás, kerékpározás, vadászat) számára is, melyek önálló vonzerővel is bírnak, ugyanakkor jelentős választékbővítő szerepük van a komplex idegenforgalmi kínálat kialakításában.

A falusi-tanyai turizmus elterjesztésére jelenleg csak kezdeményezések figyelhetők meg a térségben. Szentesen nem jellemző, pedig a falusi turizmusba való bekapcsolódás jövedelem kiegészítést jelentene a családoknak, lehetőséget adva az agrár-kisgazdaság termékeinek közvetlen értékesítésére is. E téren az anyagi feltételek megteremtésén túl a fogadókészség emberi feltételeinek (vendégszeretet, a vendégfogadás alapismereteinek elsajátítása, nyelvismeret) biztosítása is fontos feladat.

A kulturális és rendezvény turizmus alapjául a műemlékek, múzeumok, a néprajzi és népművészeti hagyományok szolgálnak. A város műemlékekben nem kiemelkedően gazdag, azonban a meglévő műemlékek és műemlék jellegű épületek a város kellemes zöldterületi környezetet nyújtó tereivel és közparkjaival – különösen a Széchenyi-liget és a Kurca part emelendő ki – a turisták számára is vonzó, harmonikus városképet alkotnak. A rendezvények nemcsak a szabadidő eltöltés választékának bővítésében, hanem megfelelő marketing

tevékenységgel vendégcsalogató vonzerőként játszanak fontos szerepet. A város szívében levő volt vármegyeháza 1990 óta jórészt üresen áll. A kezdettől fogva itt székelő levéltár bővítésével, a múzeum beköltözésével, egy konferenciaközpont létrehozásával ideális komplex funkciót kap a város főterén álló monumentális műemlék épület, és alkalmanként helyet biztosít a levéltár, a múzeum és a város többi tudományos (egészségügyi, agrár, ipari és innovációs) intézményeinek rendezvényekre, konferenciákra.

Az idegenforgalmi arculat kialakítása csak jelentős források biztosításával valósítható meg, például az idegenforgalmi adóbevételek következetes visszaforgatásával és további forrásokkal.

Az idegenforgalom szervezeti feltételei terén a legnagyobb hiányosságnak ítélnél, hogy jelenleg nincs a városban az idegenforgalom szervezését, irányítását ellátó szervezet. Feladatai közé a különböző szakmai szerveződések és a város idegenforgalmi arculatát meghatározó fejlesztések koordinálása, piackutató és marketing tevékenység irányítása, a kamarákkal való együttműködés biztosítása, az idegenforgalmi piac résztvevői közötti kapcsolatteremtés és általában a piacra jutás elősegítése.

VI. SZENTES ÉS TÉRSÉGE TÉRSZERKEZETI ÖSSZEFÜGGÉSEI, KÜLSŐ KAPCSOLATAI

A szentesi kistérség a Dél-alföldi régióban, Csongrád megye északkeleti részén, a Tisza bal partján, a Szeged-Szolnok regionális térszerkezeti vonalon helyezkedik el. A kistérség központja minden vonatkozásban Szentés város, mely Budapesttől 150 km-re, az M5-ös autópályától 40 km-re fekszik. Kecskeméttől és Szolnoktól 80 km, Szegedtől 55 km a távolsága, a román és a jugoszláv határátkelőhelyek szintén elérhetők autóval egy órán belül.

A kistérség természetes határai nyugat, északnyugat felől a Tisza, északon a Hármaskörös. Keleten Békés megye, délkeleten a hódmezővásárhelyi kistérség határolja.

Szentés kialakulását és a földrajzi helyéhez kötődő helyzeti energiáit alapvetően a tiszai átkelőhely határozta meg. A fontosabb utakat vonzó átkelőhelyek általában a mellékfolyók torkolata alatt jöttek létre. Ilyen révátkelőhely határozta meg a Tisza partján Szolnok és Szeged várossá fejlődését, a Zagyva illetve a Maros torkolata alatt, az Erdélyből érkező nagy sószállító utak tiszai átkelőhelyénél, ahol az áru hosszabb időn át tartózkodott, raktározni kellett, s így az átkelőhely szerepkörhöz jelentős kereskedelmi funkciók kapcsolódtak. Szolnok és Szeged között jelentékeny volt a Csongrád-szentési rév, amit már a honfoglalás előtti időben földvár védett (Csongrád vára). A Tiszán való átkelést az 1981-ben épült közúti híd biztosítja.

Az országos közúthálózat elsőrendű útjaitól távol fekszik Szentés. A térséget a 451. sz. út kapcsolja az E75-ös úthoz. Magyarország alapvetően sugaras szerkezetű közúthálózatában a keresztirányú kapcsolatok kevésbé fejlettek. A két viszonylag jelentősebb regionális kapcsolatot hordozó és nemzetközi forgalmat is bonyolító 44. és 47. sz. utak Szentés kistérségétől északra és délre haladnak.

A 2015-re javasolt gyorsforgalmi úthálózat már nem tartalmazta a korábban napirenden lévő déli autópályát, amely a szekszárdi hídtól kiindulva az M5-ös autópályát Kistelek térségében,

míg a Tiszát Mindszentnél keresztezné, majd Orosháza-Békéscsaba felé folytatódva Debrecenen át kapcsolódna az Észak-alföldi régióhoz. Szentés és térsége számára a magisztrális hálózatokhoz való legjobb kapcsolódást a déli autópálya előbb említett nyomvonala biztosítaná.

Szentés-Csongrád között már 1903-ban vasúti híd épült, melyen a vasúti közlekedés 1906-ban indult meg. A térséget az ország vasúti közlekedésébe a Szolnok-Tiszatenyő-Kunszentmárton-Szentés-Hódmezővásárhely-Makó vasútvonal kapcsolja, Hódmezővásárhelyen keresztül ez biztosítja a kapcsolatot (átszállással) a megyeszékhely felé is. A Kiskunfélegyháza-Csongrád-Szentés-Orosháza vonalszakasz, amely Békéscsaba-Gyula, illetve Mezőhegyes-Battonya felé teremt összeköttetést gyengébb forgalmú és felújításra szorul. Szentés jobb vasúti megközelítését szolgálná a Budapest-Kecskemét-Kiskunfélegyháza-Szeged fővonalhoz való közvetlenebb kapcsolódása. A térség vasúti közlekedésének fejlesztése jelentősen javítaná térszerkezeti helyzetét.

A város kialakulásának helyét döntően az átkelőhely szerepkör határozta meg. Fejlődésében azonban az is szerepet játszott, hogy a környező mezőgazdasági tájnak alföldi mezővárosként gazdasági központja volt, a környékén kialakult tanyarendszerrel, s a tanyagócokból kifejlődő falvakkal ma is a kistérséget alkotják. A szentesi statisztikai kistérségéhez gyakorlatilag a volt szentesi járás, később városkörnyék települései sorolhatók. Egy központi várost és hét települést foglal magába, ezek Szentés városa, két nagyközség Szegvár és Nagymágocs, valamint 5 kistelepülés Fábiánsebestyén, Derekegyház, Eperjes, Árpádhalmos és Nagytőke. A települések 8-25 km-es távolságra fekszenek Szentéstől. Az 1993-ban várossá nyilvánított Mindszent önálló vonzaskörzettel nem rendelkezik, részben Szentéshez, nagyjából azonban Hódmezővásárhelyhez vonzódik.

E települések a napi munkába járás révén is szorosan kapcsolódnak a térség központi városához. Az ingázók száma az elmúlt időszakban csökkent, a bejárók főként Szegvárról, Derekegyháztól, Nagymágocsról, Fábiánsebestyénről és Nagytőkéről érkeznek. E településekről Hódmezővásárhely is fogad ingázókat, Nagytőkéről pedig Kunszentmártonra is járnak dolgozni.

A térség sokoldalú gazdasági szerkezettel rendelkezik. Az agrárszférában a szántóföldi növénytermesztés és az állattenyésztés mellett az intenzív és félintenzív primórtermesztés és az élelmiszer-feldolgozás is jelen van. Az intenzív gazdálkodás súlyának növelése, új felvásárlási rendszer kialakítása, továbbá a feldolgozó-kapacitások új elemekkel történő bővítése (hűtőház, szárítóüzem) révén azonban tovább javítható a szektor jövedelmezősége, figyelembe véve azonban a hévízhasználattal kapcsolatos környezeti problémákat (visszasajtolás) is.

A kistérség központja ugyanakkor jelentős ipari kapacitással is rendelkezik, amely tovább bővíthető és diverzifikálható a befektetések ösztönzésével, az ipari park üzleti, logisztikai, szállítási szolgáltatásaira, illetve a térség vállalkozásai által létrehozandó horizontális szerveződésekre támaszkodva.

A gazdasági szerkezet megújításához hozzájárulhatnak az idegenforgalomhoz kapcsolódó szolgáltatások is: a térség jelentős potenciállal rendelkezik a rekreációs, gyógy-, vízi és aktív turizmus területén is. Ennek kiaknázása azonban csak átgondolt környezetgazdálkodással lehetséges, amelynek fontos elemei a vízközművek folyamatban levő munkálatainak befejezése (Kurca-meder, szennyvíztisztítás), a zöldfelületi rendszerek fejlesztése, továbbá a hulladékgazdálkodás kérdésének megoldása.

A térség településeinek megyehatárokat átívelő kapcsolatrendszere, kötődése a Körös-völgyi összefogáshoz a gazdasági-társadalmi fejlődés szolgálatába állítható. Ehhez azonban a térség periférikus közlekedési helyzetének oldása, továbbá a térségen belüli kapcsolatok (Szentés elérhetőségének) javítása szükséges.

Csongrád megye északi részének (csongrádi és szentesi kistérség) településeit magában foglaló terület sajátossága, hogy viszonylag távol esik a megyeszékhelytől, ezért Szeged szolgáltató-ellátó funkcióinak egy részét az itt élő lakosság már nem veheti igénybe. E szerepkörök (oktatás, egészségügyi ellátás, kereskedelem) jelentős részét a két tradicionális város – Szentés és Csongrád - vette át.

A középvárosi kategóriában Szentés viszonylag fejlett egészségügyi, oktatási és kulturális funkciókkal és intézményhálózattal rendelkezik. Vonzáskörzetének középfokú oktatási központja, továbbá a Horváth Mihály Gimnázium által az országban elsőként megszervezett és ma már nagy hagyományokkal rendelkező drámai tagozata révén még a Dunántúlról is vannak növendékei.

Szeged magas szintű egészségügyi ellátottsága után a szentesi Dr. Bugyi István Kórház a legjelentősebb a megyében. Szentés egészségügyi vonzása lényegesen túlnyúlik a közvetlen kistérségen. Ellátó körzetébe tartozik Csongrád és egész kistérsége, Kunszentmárton és térsége, valamint Orosháza és térsége is.

Szentés kistérségének kereskedelmi központja is, ellátóhálózata ehhez megfelelő színvonalat nyújt. A középvárosok között viszonylag kedvező és kiegyensúlyozott intézményi ellátottsága részben korábbi közigazgatási szerepkörének (megyeszékhely) is köszönhető.

A térség fekvése miatt erősek a külső kapcsolatok Bács-Kiskun (Kiskunfélegyháza térsége), Békés (Szarvas és Orosháza térsége) és Jász-Nagykun-Szolnok (Tiszazug) településeivel is. Ez a sajátos, köztes helyzet erősíti a két városi centrum egymásra utaltságát, s felveti egy integrált városeggyüttes kialakításának, szükségességét, melynek megvalósulása esetén nagy távon a várospár regionális alközponti szerepet tölthet be. Ehhez elengedhetetlen egy közös jövőkép megfogalmazása a két kistérségre vonatkozóan.

A térség kapcsolatai mind a megyében, mind a régióban erősödnek. Ezen túlmutatóan a nemzetközi kapcsolatok erősödése is érzékelhető mind egyesületi (Rhone-Alpes régió-Franciaország, Kézdivásárhely és térsége - Románia), mind pedig települési szinten (Bácskatopolya – Szerbia és Montenegró, Bunol - Spanyolország, Új Szentés - Románia, Sankt-Augustin, Markgröningen - Németország, Hof Ashqelon – Izrael, Kaarina – Finnország, Skierniewice - Lengyelország).

II. RÉSZ

TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI KONCEPCIÓ

I. SWOT ANALÍZIS

A város helyzetének értékelése statisztikai adatokra, illetve a rendelkezésre bocsátott dokumentumokra, valamint információkra alapozva készült el. Az adottságok feltérképezésével párhuzamosan a Szentésen élők gondolatai, ötletei és véleménye is összegyűjtésre került. A lakosság és a helyi vállalkozások, egyházak, civil szervezetek és egyéb intézmények a kiküldött kérdőívre adott válaszaik formájában mondták el a város fejlesztésével kapcsolatos javaslataikat. A kérdőívek kiértékelése a 3. és a 4. számú mellékletben olvasható.

Szentés erősségeit, gyengeségeit, lehetőségeit és a fejlődésnek gátat szabható veszélyeit összegző SWOT analízis készítése során figyelembe vettük a Szentés város középiskolásainak fórumán elhangzottakat, valamint a Városrendezési-, fejlesztési és Környezetvédelmi Bizottság 2005. július 6-án tartott ülésén megfogalmazott gondolatokat is.

ERŐSSÉGEK (BELSŐ POZITÍV ADOTTSÁGOK)	GYENGESÉGEK (BELSŐ NEGATÍV ADOTTSÁGOK)
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Kedvező geomorfológiai adottságok (síkvidék) ▪ Jó minőségű, magas AK értékű termőterületek ▪ Az éves napsütéses órák magas száma ▪ Könnyen elérhető bőséges felszíni vízkészletek, Kurca főcsatorna többféle funkciója ▪ Rétegvizekben való gazdagság ▪ A Tisza, mint országos jelentőségű vízi út jelenléte ▪ Jelentős számú természeti érték ▪ A védett területek csatornázottsága megoldott ▪ Gazdag termálenergiái adottságok ▪ Kiemelt jelentőségű mezőgazdasági térség ▪ Karakteres városközpont (XIX.-XX. század fordulóján épült épületek) ▪ A burkolt utak kiépítettsége 100 %-os ▪ A közeljövőben csaknem 100 %-os kiépítettségű víz- és szennyvízcsatorna hálózat ▪ Működő szelektív hulladékgyűjtés ▪ Városi zöld program ▪ Kulturális örökség számottevő tárgyi-, építészeti emlékei, hagyományai (pl.: népi-, kézműves mesterségek) ▪ Helyi identitást erősítő lehetőségek: városi rádió, helyi sajtó, helyi közösség-szervezés intézményei (művelődési házak, könyvtár stb.) ▪ A megyén belüli kedvezőbb munkanélküliségi helyzet ▪ Aktív civil szervezetek 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Szennyeződésre érzékeny felszín ▪ Száraz, vízhiányos terület ▪ Belvízveszélyes terület ▪ Felszíni és felszínalatti vizek szennyezettsége – ivóvíz-bázis minőségi problémái ▪ A védett természeti területek nem megfelelő kezelése, feltárásuk hiánya ▪ Vízsztint ingadozás az öntözés felhagyásával, kedvezőtlen hatása a növényekre ▪ A Kurca átjárhatósága nem megfelelő ▪ Alacsony erdőszűrség ▪ Környezettudatos szemlélet hiánya a fiatalok körében ▪ Felhagyott, valamint illegális hulladéklerakók által okozott környezeti és tájéskészítési problémák ▪ A szelektíven gyűjtött hulladék újrahasznosítása hiányzik ▪ A lakossági veszélyes hulladék gyűjtése és elhelyezése hiányzik ▪ Az elhasznált hévízek nem megfelelő elhelyezése ▪ Városkapuk rendezetlensége ▪ Medencés kikötő hiánya a Tiszán (gabona ki-be rakodását akadályozza) ▪ A város környéki infrastruktúra nem elég fejlett ▪ A vasút és a Tisza a város növekedését gátolja ▪ Tipikus alföldi kisvárosi központ, történelmi mag hiánya, melyet a 60-as években nem jó irányban fejlesztettek

<ul style="list-style-type: none"> ▪ Középvárosi szintnek megfelelő intézményhálózat ▪ Jó színvonalú alap- és középfokú oktatás, művészeti jellegű képzés, sporttagozatos osztályok ▪ Szentés a „Nemzet sportvárosa” cím birtokosa, sportkonceptióval rendelkezik ▪ Szociális térkép létezik ▪ Nagy hagyományokkal bíró, korszerű technológiával folytatott mezőgazdálkodási termelés (Pankotai Agrár Rt., Árpád Agrár Rt.) ▪ Működő Termelő- és Értékesítő Szövetkezet ▪ Agrárinnovációs és minőségvizsgáló központ létrejött ▪ Jól működő integrátor szervezetek ▪ Az Ipari Park megléte, már működő termelő egységekkel ▪ A baromfitenyésztésre épülő fejlett feldolgozóipar ▪ Országos jelentőségű szakmai rendezvények: Kert-Magyarország ▪ Vállalkozásbarát önkormányzat ▪ Kedvező idegenforgalmi adottságok ▪ A város fekvése, kistérségi centrum 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ A középületek akadálymentesítésének hiánya ▪ Még nem teljes kerékpárút hálózat ▪ Villamos légvezetékek földkábelek helyett ▪ Negatív demográfiai tendenciák: elvándorlás, elöregedés ▪ A foglalkoztatottak száma folyamatosan csökken ▪ Növekvő munkanélküliségi ráta (főleg szakmunkások) ▪ Felsőfokú alapidiploma megszerzésére irányuló képzés hiánya ▪ Szakképzések hiánya: CNC kezelő, baromfi feldolgozó ▪ Esetenként nem kielégítő állagú intézmények (egészségügyi, közművelődési) ▪ Jelenleg még hiányzik az idősek otthona ▪ Strukturális problémákkal küzdő mezőgazdaság ▪ Elaprózott, nem a termeléshez illesztett birtokrendszer ▪ Tőke- és információ hiány a mezőgazdaságban ▪ A mezőgazdasági termékek alacsony feldolgozottsági szintje ▪ Minőségbiztosítás hiánya elsősorban a mezőgazdasági kistermelőknél ▪ Jól koordinált mezőgazdasági szaktanácsadói hálózat hiánya ▪ Kihasztnátlan turisztikai lehetőségek ▪ Hiányos idegenforgalmi szolgáltatói infrastruktúra ▪ Fejlesztésre szoruló piackutatás, marketing és fogadókészség az idegenforgalom területén ▪ Az idegenforgalom szervezését, irányítását ellátó szervezet hiánya ▪ Működő tőke beáramlásának hiánya ▪ Domináns, de tőkészegény mikro- és kisvállalkozások
--	---

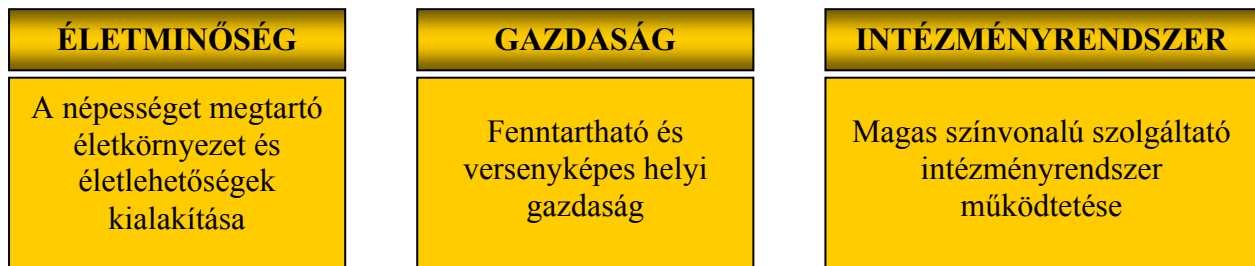
LEHETŐSÉGEK (KÜLSŐ POZITÍV KÖRÜLMÉNYEK)	VESZÉLYEK (KÜLSŐ NEGATÍV KÖRÜLMÉNYEK)
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Védett természeti területek bekapcsolása nemzetközi programokba forrásszerzés céljából ▪ Védett területek megfelelő feltárása, ökoturizmusra való alkalmassá tétele ▪ Környezeti és természetvédelmi szempontok előtérbe kerülése a termelési rendszereken belül ▪ A Vásárhelyi –Terv Továbbfejlesztése kapcsán a belvíz-, árvízvédelmi területek és az ártári gazdálkodás kiemelt figyelmet kapnak ▪ A fenntartható fejlődés elvére alapozott természeti erőforrás használat (geotermikus energia, alternatív energiaforrások, gazdasági hasznosítás) ▪ Az uniós csatlakozás pozitív hatásai az emberek szemléletére, együttműködési készségére, a civil életre ▪ A fejlesztési programok együttműködést és élő kapcsolatokat indukálnak a partnerek között ▪ Különböző hazai és nemzetközi pályázati lehetőségek kihasználása ▪ A gazdasági fejlődéssel javul az életminőség ▪ A mezőgazdasági termékek az európai piacon is versenyképesek, ez a mezőgazdaságot erősíti ▪ Az integrációk növekvő szerepe a térségi mezőgazdasági integrációkra is serkentően hat ▪ Az idegenforgalom növekvő szerepe a térségi idegenforgalom fejlődésére is ösztönzően hat ▪ A közlekedési infrastruktúra fejlesztések lehetővé teszik a gazdasági kapcsolatok élénkítését és a város elérhetőségét ▪ Az Ipari Park helyet adhat újabb betelepülő vállalkozásoknak, melyek eredményeképpen új munkahelyek létesülnek 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ A védett területek nem megfelelő használata: talajerózió, fajok csökkenése ▪ Globális környezeti konfliktusok behatásai (árvíz, alföldi vízháztartási problémák, szárazság) ▪ A globalizáció negatív hatásainak eredményeként a helyi identitás gyengülése ▪ Az EU mezőgazdasági politikája gyengíti a helyi (nemzeti) mezőgazdaságot ▪ Romlanak az esélyegyenlőség feltételei, tovább nő a leszakadó társadalmi rétegek nagysága ▪ Megtorpan az ország és a térség gazdasági fejlődése ▪ Lassan megvalósuló közlekedési infrastruktúra fejlesztések ▪ A város érdekeivel ellentétes minisztériumi döntések infrastruktúra-fejlesztési kérdésekben ▪ A megvalósítandó fejlesztések finanszírozási problémái (pályázati forrás, önrész) ▪ Az elaprózott birtokrendszer nem megfelelő a korszerű technológiák alkalmazására és nem illeszthető a támogatási rendszerhez

II. A FEJLESZTÉS CÉLRENDSZERE

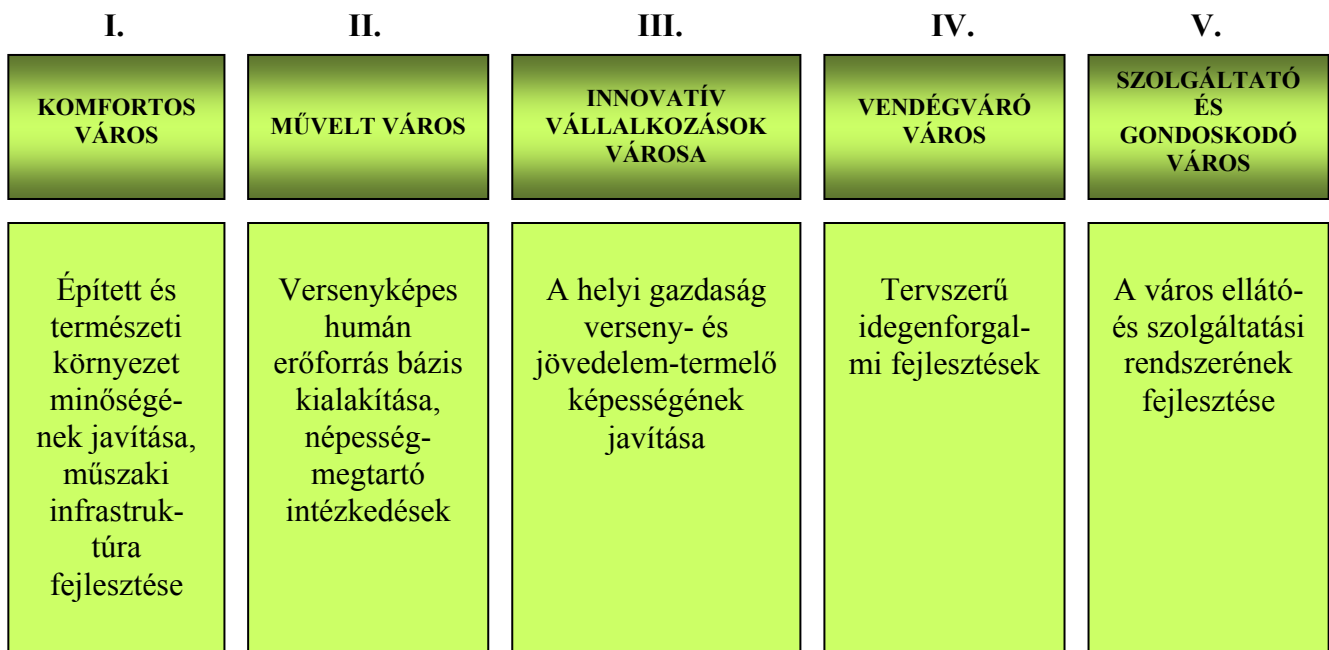
ALAPCÉL (JÖVŐKÉP)

Szentés legyen olyan vonzó, színvonalas életkörünyezetet nyújtó térségi központ, amely versenyképes gazdaságra épül, működteti a középvárosi szerepkör intézményi- és kapcsolatrendszerét és fenntartható életminőséget biztosít.

STRATÉGIAI – ÁTFOGÓ CÉLOK

FEJLESZTÉSI PRIORITÁSOK

A FEJLESZTÉS CÉLRENDSZERÉNEK INDOKLÁSA

A fejlesztési célrendszer (célfá) tetején az alapcél, mint jövőkép áll. A jövőkép a helyzetértékelés és a SWOT analízis, illetve egy kívánatos jövő figyelembe vételével átfogó módon határozza meg azt a jövőbeni állapotot, melynek elérése a város elsődleges célja.

A jövőkép elsősorban a város földrajzi adottságaira és hagyományaira, továbbá új dinamizáló és minőségjavító törekvésekre alapoz, amelyek a város számára a legkedvezőbb fejlődési utat jelölik ki.

Szentés jövőképében felvázolt célkitűzés a város adottságait és az eddigi módszeres, tervszerű fejlesztési folyamatát tekintve reálisnak mondható, különösen ha a következő 10-15 évben sikerül a célok elérését szolgáló programok javarészét megvalósítani.

Kiváló természeti, geológiai adottságai kiemelt erősségei a településnek. A város gazdasága az utóbbi évtizedben sikeresen válaszolt (átalakult és megújult) a legújabb kihívásokra és váratlan helyzetekre. Szentés példaértékűen védte, ápolta épített- és természeti környezetét, valamint működtette és fejlesztette intézményrendszerét az élet minden területén. Ennek a munkának szerves és tudatos folytatására van szükség oly módon, hogy a köz- és magánszféra együttműködésével a prioritásokon alapuló stratégiai célok megvalósuljanak.

A SWOT analízis összefoglalja és kiemeli azokat a problémákat és lehetőségeket, amelyek kijelölik a fejlesztés célrendszerét. A problémák megszüntetése és a lehetőségek kihasználása elvezet a jövőképben leírt sikeres településhez, melyhez Szentés városának megvannak az esélyei.

A stratégiai vagy átfogó célok teljesülése az alábbi három kiemelt terület jelentős javulását szolgálja:

- ◆ **ÉLETMINŐSÉG,**
- ◆ **GAZDASÁG,**
- ◆ **INTÉZMÉNYRENDSZER.**

A stratégiai vagy átfogó célok eléréséhez a következő öt, a város jövőjét meghatározó terület fejlesztése kap elsőbbséget (prioritást):

- ◆ **KÖRNYEZET,**
- ◆ **HUMÁN SZFÉRA,**
- ◆ **VERSENYSZFÉRA,**
- ◆ **IDEGENFORGALOM,**
- ◆ **SZOLGÁLTATÁS.**

A prioritásokhoz kapcsolódó programcsoportok jelentik a korábban már említett eszközrendszert a stratégiai célok megvalósulásához.

III. A FEJLESZTÉSI PRIORITÁSOKHOZ KAPCSOLÓDÓ PROGRAMOK

I. KOMFORTOS VÁROS

Infrastruktúra

- A városi út- és járdahálózat rekonstrukciója
- Ivóutak elhelyezése a város több pontján
- Kerékpárutak építése és kialakítása
- Az É-i városi elkerülő út megépítése
- Felsőpárt és a csongrádi úti körforgalom közötti összekötő út építése
- Széles, új híd építése a Kurcán, a Kiss Zsigmond utcánál
- Középületek akadálymentesítése
- Belváros gépkocsi forgalomtól való tehermentesítése
- Kommunikációs infrastruktúra fejlesztése (kábelTV, internet, optikai kábel)
- Városi és városkörnyéki közlekedésbiztonság fokozása (lámpás csomópont, körforgalom, kerékpárút)
- Tanyák közművesítésének megoldása
- Szélerőmű park létesítése
- Nyilvános illemhelyek létesítése

Városkép

- Épület- és homlokzat felújítások
- Városkapuk rendezése
- Díszvilágítási program folytatása
- Parkosítás növelése
- Közterek és játszóterek rekonstrukciója, új közterek kialakítása
- A városközponton kívüli területek virágosítása
- A városképet romboló, közterületi objektumok háttérbe szorítása

Környezetvédelem

- Szelektíven gyűjtött hulladék kezelése
- A fiatalok környezettudatos szemléletének erősítése
- A termálvíz környezetkímélő elhelyezésének megoldása
- Az illegális hulladéklerakók felszámolása, a lakosság számára ösztönző hulladékgyűjtési rendszer kialakítása
- A Kurca átöblítése és vízminőségének javítása
- A szennyvíztisztító fejlesztése
- A csapadékvíz elvezető rendszer rendszeres karbantartása, fejlesztése

II. MŰVELT VÁROS

- Új felsőfokú képzés lehetőségének megteremtése
- A gazdasághoz igazodó, új szakképzések beindítása, a meglévők átértékelése
- Kézműves hagyományokra épülő képzések és átképzések
- Felnőttképzések (főleg informatikai és nyelvi képzés) beindítása a kistérségi településekkel együttműködve
- A vármegyeháza többfunkciós hasznosítása
- A városi ifjúság közéletben való részvételének folyamatos biztosítása
- A fiatalok megfelelő információkkal való ellátása rendszeresen megjelenő kiadvány segítségével
- Önálló, önszervező, ingyenes illetve önköltséges használatú városi ifjúsági terek kialakítása, működési feltételek biztosítása
- Ifjúsági pihenő, játszó és sport park kialakítása a Kurca parton a meglévő objektumokhoz kapcsolódóan

III. INNOVATÍV VÁLLALKOZÁSOK VÁROSA

- Vállalkozó barát, befektetés-ösztönző önkormányzati politika fenntartása
- Innovatív vállalkozások betelepülésének támogatása
- Magas minőségű mezőgazdasági termékek előállításának ösztönzése, feltételrendszer kialakításának elősegítése
- Mezőgazdasági feldolgozó üzem létrehozása
- A mezőgazdasági termékek marketingjének fejlesztése
- A mezőgazdasági termelők információval való ellátásának javítása, mg-i szaktanácsadói rendszer létrehozása

IV. VENDÉGVÁRÓ VÁROS

- Megfelelő színvonalú szálláshelyek létesítése (Petőfi szálló, Széchenyi-liget wellness szálló gyógyfürdővel, panziók)
- Aktív-, vízi-, öko- és gyógyturizmus adottságainak kihasználása
- Sportturizmus fejlesztése
- Falusi turizmus fejlesztése a környező településekkel (kézműves hagyományok, háztáji termékek eladása)
- Idegenforgalmi információs és koordináló szervezet létrehozása
- Tudatos városmarketing
- Szentes-Csongrád partnerségének javítása

V. SZOLGÁLTATÓ ÉS GONDOSKODÓ VÁROS

- Lakásállomány állagának javítása és megőrzése
- Önkormányzati bérlakások építése
- Magánérs lakásépítés támogatása
- Egészségügyi intézmények működéséhez kapcsolódó fejlesztések (SBO parkoló, Kórház központi mütő, művese állomás)
- A megyei kórház fekvő- és járóbeteg részlegének folyamatos korszerűsítése
- Ügyeleti rendszer bővítése (fogászati ügyelet)
- Idősek otthonának létesítése
- Intézményi épületek állagmegóvása, felújítása
- Fedett uszoda építése

MELLÉKLETEK

1. SZÁMÚ MELLÉKLET

KÖZÉPISKOLÁSOK FÓRUMA

Helyszín: Ifjúsági Ház, Szentés
Szentés, 2005. június 13.

SWOT ANALÍZIS

ERŐSSÉGEK	GYENGESÉGEK
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Virágos Szentés ▪ Rendezett liget ▪ Tisza folyó ▪ Termálvíz (strand, fóliák) ▪ Könyvtár ▪ Sportsarnok, sportolási lehetőség ▪ Elkerülő út biztosítja, hogy a tranzitforgalom nem megy keresztül a városon ▪ Felújított buszpályaudvar ▪ Jó színvonalú alap- és középfokú oktatás, külföldi tanulmányutak lehetősége ▪ Színvonalas városi rendezvények ▪ Multinacionális kereskedelmi áruházak jelenléte ▪ Információhoz való hozzáférés kiváló, Szentés város honlapja magas színvonalú ▪ Pénzügyintézetekkel való ellátottság ▪ Szentés és Csongrád együttműködése 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ A közterületeken hiányoznak a szeméttároló edények ▪ Szelektív hulladékgyűjtés nem megfelelően működik ▪ Balesetveszélyes játszóterek ▪ Petőfi szálló elrontja a városközpont képét ▪ A városon belüli úthálózat rossz minőségű ▪ Kerékpárutak hiánya a belvárosban ▪ A város külső részeinek zöldterületei elhanyagoltak ▪ Városkapuk leromlott állapotúak: Szentésre közúton és vasúton érkezők is rendezetlen képet látnak, ahogy beérnek a városba ▪ Régi szeméttelep rendezetlen (Nagytóke) ▪ A Kurca jelenlegi állapota ▪ Az egészségügyi ellátáshoz kapcsolódó infrastruktúra állapota leromlott ▪ Mentőszolgálat működése nem megfelelő ▪ Külterületen hiányzik a gyógyszertár (pl. Eperjes) ▪ Csekély a szórakozási lehetőség ▪ Művészeti élet támogatásának hiánya ▪ Kiállítóhely, képtár hiánya ▪ Tömegsport nem támogatott ▪ Versenysportok közül csak a vízilabdát támogatja a város ▪ Extrém sportolási lehetőségek hiánya ▪ Szálláshelyek hiánya ▪ Kevés a munkahely ▪ Diákmunkára nincs lehetőség

LEHETŐSÉGEK	VESZÉLYEK
<ul style="list-style-type: none"> ▪ A Kurca hasznosítása, mint rekreációs terület ▪ A turizmus fellendítése: <ul style="list-style-type: none"> ▪ a tiszai strand, a városi uszoda és a termálvíz hasznosítása, ▪ a városi rendezvények ismertté tétele szélesebb körben, ▪ színvonalas színházi előadások tartása ▪ Pályázati támogatások felhasználása a fejlesztésekhez ▪ Szegedi egyetem kihelyezett képzésének beindítása ▪ Munkahelyek létrejötté cégek betelepülésével ▪ A mezőgazdaságra épülő feldolgozóipar fenntartása és fejlesztése ▪ Mezőgazdasági szövetkezetek létrehozása érdekében összefogás a környező településekkel 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ A városkapuk rendbetétele elmarad ▪ Kurca ▪ A megyeszékhely koncentrált fejlesztése elvonja a forrásokat Szentestől ▪ Szentésen belül csak a városközpont fejlesztése valósul meg ▪ Új munkahelyek nem létesülnek ▪ Népeség elvándorlása ▪ Multinacionális cégek betelepülése miatt a helyi kisebb cégek, vállalkozások versenyképessége csökken ▪ A közlekedési infrastruktúra hiányosságai fennmaradnak, a közlekedés nem lesz biztonságos ▪ Szelektív hulladékgyűjtés nem lesz megoldott

2. SZÁMÚ MELLÉKLET

A VÁROSRENDEZÉSI-, FEJLESZTÉSI ÉS KÖRNYEZETVÉDELMI BIZOTTSÁG ÜLÉSE

Helyszín: Polgármesteri Hivatal, Szentés
Szentés, 2005. július 6.

SWOT ANALÍZIS

ERŐSSÉGEK	GYENGESÉGEK
<ul style="list-style-type: none"> ▪ A peremterületeken és a családi házas területeken rendezett a környezet ▪ A város ép és háborítatlan természeti környezete, védett területek: Cserebökény Tájvédelmi Körzet, Lapis tó, Körös ártér ▪ A védett területek csatornázottsága megoldott ▪ A szántóföldeken szigetszerűen lehelyezkedő kunhalmok ▪ Széchenyi liget (1953 óta védett) ▪ A sportpálya és környéke rendezett ▪ Sportszarnok, sportolási lehetőségek ▪ A város fekvése, kistérségi centrum ▪ Szilárd burkolatú úthálózat ▪ Az ivóvíz hálózat teljes ▪ Termálvíz hasznosítása fűtésre ▪ Az intézményekkel való ellátottság a város méretéhez megfelelő ▪ A hulladéklerakó megfelelő ▪ A szelektív hulladékgyűjtés jó ▪ Jó színvonalú alap- és középfokú oktatás, művészeti jellegű képzés, sporttagozatos osztályok ▪ Könyvtár ▪ Megfelelő művelődési ház ▪ Szociális térkép létezik ▪ Hajléktalan szálló léte ▪ Élelmiszer feldolgozás jó színvonalú ▪ Olajos magvak termesztése erős 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ A tömbházas területeken rendezetlen a környezet ▪ Városkapuk rendezetlensége ▪ Békésszentandrás-Szarvas-Szentés háromszög Magyarország legszárazabb vidéke ▪ A védett természeti területek nem megfelelő kezelése, feltárásuk hiánya ▪ Olajfűz megjelenése a védett területeken ▪ Ligetek, ártéri erdők hiánya a csatornák és az utak mellett ▪ Vízsint ingadozás az öntözés felhagyásával, az ott élő fajokra káros ▪ Medencés kikötő hiánya a Tiszán (gabona ki-be rakódását akadályozza) ▪ Rétegvíz probléma a csatornahálózat megépítésének hiánya miatt ▪ Csökutakból nyert öntözővíz nem megfelelő ▪ A város környéki infrastruktúra nem elég fejlett ▪ A város körbezártsága a vasút és a Tisza miatt ▪ Tipikus alföldi kisvárosi központ hiánya, melyet a 60-as években romboltak szét ▪ Kerékpárutak hiánya ▪ Kossuth tér 5. sz. ház rendezetlensége (részben magántulajdon) ▪ Szűk Kossuth utca ▪ Nyitott csapadékvíz elvezetők az utak mellett ▪ A Kurca átjárhatósága nem megfelelő ▪ Gyakorlótér az északi oldalon (elkerülő út) ▪ Optikai kábel kiépítés hiányzik ▪ Nincs minden háztartásban telefon ▪ Villamos légvezetékek földkábelek helyett ▪ A szelektíven gyűjtött hulladék újrahasznosítása nem megoldott ▪ A zöldség és gabona feldolgozás hiánya ▪ Szakképzések hiánya: CNC kezelő,

	<p>baromfi feldolgozó</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Felsőfokú szakképzések közül hiányzik az egészségügyi posztgraduális szakképzés ▪ 24 órás felügyeletet biztosító öregek otthonának hiánya ▪ A város népességmegtartó képessége rossz, a fiatalok elvándorlása jellemző ▪ Allergiás megbetegedést okozó nyárfák
LEHETŐSÉGEK	VESZÉLYEK
<ul style="list-style-type: none"> ▪ A Kurca élővé tétele duzzasztott vízből, duzzasztómű építésével ▪ A Kurca további kotrása Szegvárral és Mindszenttel összefogva ▪ Védett természeti területek bekapcsolása nemzetközi programokba forrászerzés céljából ▪ Védett területek megfelelő feltárása, ökoturizmusra való alkalmassá tétele ▪ Gyengébb minőségű szántók hasznosításának vizsgálata ▪ A Tisza nyújtotta szállítási lehetőségek kihasználása (Csongrádi vízlépcső megépítése, Duna-Tisza csatorna) ▪ Munkaerő utánpótlás a környező településekkel való együttműködés révén ▪ A turizmus fellendítése, sportturizmus ▪ A termásvíz jobb kihasználása (gyógyászat, sport) ▪ Sportlétesítmények fejlesztése, újak építése ▪ Repülőtér beépítése, kisvárosias lakótömb kialakulása ▪ Ipari park bővítése, ipari üzemek fejlesztése, munkahelyteremtés, iskolázottabb réteg megtartása ▪ Csatornázás megoldja a szennyvízelvezetési problémákat és a Kurca vízminősége is javulhat ▪ Új híd építése, a közlekedési hálózat átalakítása, az Arany János és a Kossuth utca tehermentesítése ▪ Környező kistelepülésekre vasúton való eljutás ▪ Északi elkerülő út megépítése csökkenti a város körbezártságát ▪ Komposztáló kihasználása ▪ Magyartési út melletti bezárt szeméttelep rekultivációja ▪ Bioetanol és biodízel üzem létesítése ▪ Alternatív erőforrások kihasználása (napfény) ▪ Tudásközpontú gazdaság kiépítése ▪ Szakmunkásképzés (esztergályos) és felsőfokú szakképzések kiszélesítése 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ A Kurca állóvíz, a kotrás után néhány évvel újra eliszaposodik ▪ A nem megfelelő csurgalékvizek lerontják a Kurca vízminőségét ▪ Hatalmas érdekkülönbségek a Kurcát érintően, nem a város a tulajdonos és a vízkezelő ▪ A védett területek nem megfelelő használata: talajerózió, fajok csökkenése ▪ Fapótlások elmaradása ▪ Létszámában szűkülő mezőgazdaság ▪ A lakosság számának folyamatos csökkenése ▪ A település körbezártsága miatt a város megfelelő terjeszkedésének elmaradása, lehetőségek beszűkülése a Szentésen élők számára ▪ A gyakorlótér a város fejlődésének akadálya, az északi elkerülő út keresztülhaladna rajta ▪ Infrastruktúra fejlesztési kérdésekben (pl. vasúti átjáró a Bajcsy Zs. utcánál) a város nem tudja akaratát érvényesíteni ▪ Szennyvízáttemelő nem megfelelő minősége ▪ Illegálisan bekötött, udvarokból bevezetett csapadékvíz elvezetők ▪ Illegális hulladék lerakók ▪ Alternatív erőforrás beruházások elmaradása ▪ Az iskolai képzések és a gazdaság elvárásai nem illeszkednek ▪ Az európai uniós oktatási programokhoz való csatlakozás elmaradása